

تورک اولماق می، تورکلوک مو؟

داوود توران

تورک اولماق می، تورکلوک مو؟

داوود توران

تورک اولماق می، تورکلوک مو؟

داوود توران

خزر، مدنیت، کولتور و توپلوم سال آیدینلانما درنه گی

مارت ۲۰۱۸ – آنکارا

NO: 11

"آشيق سۆزلىرى ايله

توركلوگومون ان بۇيوك سببى

آتام-ا"

داوود توران حاققىندا

داوود توران ۱۹۷۸ ايلينده خوى شېرى نين شېرىن كندى سينده دونيا يا گلدى. ايلك اوخولونو او كند ده بيتيرديكدن سونرا خوى شېرىنده اورتا اوخول و لىسه يه دوام ائتدى. زنگان شېرىنده سوسىولوژى اوخوركن شېرىار آدلى اؤيرنجى درگىسىنى يايملادى. ۲۰۰۰ ايلينده، توركييه يه اوخومايا گئدن داوود توران، استانبول اونيوورسىته سينده سوسىولوژى اوزه ره لىسانس و آنكارا حاجت تپه اونيوورسىته سينده ماستر اوخودو. توركييه نين استراتژىك آراشديرما مركزلرينده اوزمان اولراق چاليشدى. ۲۰۱۱ ايله ۲۰۱۵ ايللرى آراسىندا آذربايجان مىللى ديرنیش تشكىلاتى نين سؤزجولوك و دبىرلىك گؤرولرىنى اوستلندى. ۲۰۱۱ ايلينده آمريكا يا كؤچ ائتدى.

سونوش

ياخلاشيق بير ايل اؤنجه قيسسا يازيلار يازماغا قرار وئرديم. قيسسا يازيلار يازماغيمين آماجى هرکسين راحتليقجا يازيلارين اوخوماسى ايدى. آيريغا تکنولوژينين گليشيمي ايله هرکسين اينده عاغيللى تلفونلار اولدوغو اوچون اوزون يازيلارين اوخونماسى رغبت گؤرمه مکده دير. سوسيال شبکه لرین گليشيمي ايله بير چوخ اينسان ايله تيشيم دونياسينا آياق باسيدير. بو بيزلر اوچون بؤيوک بير ايمكاندير و بونو ميللى مباريزه ميز يولوندا ايشلتمه ليک.

دوستلارين توصيه سي ايله يازيلارين توپلو شکیلده يايلاماسينا قرار وئرديم. آذربايجان ميللى حرکتى سوره جينده اوماريم بو قارالاملار فايدالى اولار. يازيلار فرقى قونولار اوزه رينده دوروبدور. سياسى، توپلومسال و کولتوره ل اولراق اله آلينان بو يازيلار آذربايجانيميزين کيمليک مجادله سينده کى سوره جى الشديره ل يانشما ايله اله آليدير.

مارت ۲۰۱۸

واشنگتن

داوود توران

تورک اولماق می، تورکلوک مو؟

آمریکایا داشیندیغیم ایلک گونلرده کارنگی آراشدیرمالار مرکزینده ایران ایله باغلی بیر توپلاناتیا قاتیلیمیشدیم. اینگیلیزجه م یاخشی دئییلدی، ساده‌جه آمریکادا کنفرانس نجه کئچیریلیر دییه، گئتمیشدیم. کنفرانسدا دانیشانلار آراسیندا مهدی خلجی ده واریدی. کنفرانس سونراسی دوسلاریمیزدان بیرسی فرزین فرزاد، مهدی خلجی-یه ایران داکی ائتیکلر و آذربایجان تورکلرینین دورومو ایله ایلگیلی سورو سورودو. خلجی، تورکلرین ایران-دا آیری سئچکیجیلیگه معروض قالمادیغینی و حتی ایران دینی لیدرینین تورک اولدوغونو ساووندو.

او اولایدان اؤنجه ده بیرسینین تورک اولوب اولمادیغی و اونون بیزیله ایلگیسی حاققیندا دوشونمه‌یه باشلامیشدیم. بیزیم حرکت ایرقچی بیر حرکت اولسایدی البته بیرسینین ده تورک اولوب اولمادیغی بیزی یاخیندان ایلگیلندیریردی. آما آذربایجان میلی حرکتی ایرقچی بیر حرکت اولمادیغی اوچون اینسانلارین ایرقی بیزی ماراخلاندیرمیر. بیزیم اوچون بیرسینین تورکلویو (تورکلوک دن بورادا آماج تورک میلی بیلینجینه صاحب اولماق و اونو اؤز سیاسی، اجتماعی، کولتورل و گونلوک حیاتیندا یانسیتماقدیر) اؤنم داشیماقدادیر. بیز اینسانلارین ایرقی ایله دئییل، ذهنیتی ایله ماراخلانیریق. بیزیم مبارزه‌میز، بیرسینین فارس اولدوغو اوچون دئییل، ذهنیتین بیزه قارشی اولوب اولماماسی ایله دیر. بیزیم کیملیگیمیزی انکار ائدن ذهنیتین، تورک و یا فارس اولماسی اؤنملی دئییل.

الته آذربایجان تورکلری بیرسی تورک اولدوغو زامان، اونو دستکله‌یه بیلیرلر؛ اما تورکلوک میلی بیلینجینه صاحب اولمایان بیرسی اوچون هزینه وئرمز لر. نجه کی ۱۳۸۸ ایران جمهور باشقانلیغی سئچکی لرینده میرحسین موسوی نی تورک اولدوغو اوچون دستکلسه‌ده، اونون اوچون هزینه وئرمه‌میشدیر.

هانسی میلیتچیلیک؟ لیبرال می، آنتی لیبرال می؟

گونئی آزبایجان میلی حرکتی اؤز فلسفی و سیاسی مجادله سینی میلیتچیلیک چرچوسینده اورتایا قویمایا چالیشماقدادیر. بو موضوعدا (قونودا) گونوموزه قدر قایناق اولوشدوراجاق اکادمیک چالیشما اولماسادا، حرکتین سؤیلملری بو یوندهدیر. میلی حرکت فارس فاشیزمی و شونستی اولاراق آدلاندیردیغی قارشى جبهه یه میلیتچیلیک و میلی کیملیگینی قوروماق سؤیلملری ایله قارشیلیق وئرمکدهدیر.

میلیتچیلیک قوراملارینا عمومی اولاراق باخیلدیغی زامان ایکی قورام قارشیمیزا چیخماقدادیر. لیبرال میلیتچیلیک و آنتی لیبرال میلیتچیلیک. لیبرال میلیتچیلیک فرانس و امریکا دئوریملرینین سونوجو اولاراق اؤزرک بیرئی و ایلرله مهیه دایالی آیدینلانماجی عاغیل ایله میلی کیملیگین بیر آرایا گلمه سیندن اولوشماقدادیر. یوردسئورلیک و یورداشلیق اؤیره تیلری ساوونار. مونارشی و آریستوکراسی یه قارشى دموکراسی یی اؤنمسر. آنتی لیبرال میلیتچیلیک، ائتنیک و ایرقسال آنلامدا تمیز قالما یا چالیشار. بیرئی اؤزونو بیر لیدئرنین و یا پارتی نین سؤزلرینده تانیلاماق ایستر.

البته بورادا هر ایکی قورامی گئنیش خطلری ایله گؤرمکده ییک. بو گئنیش تعریفلری چرچویسینده سیزجه آذربایجان میلی حرکتی هانسی قوراما داها یاخیندیر. ایده آل اولاراق، میلی حرکت لیبرال دیرلی ساوونسا دا، بعضن آنتی سؤیلملر ایله اؤزونو ایفاده ائتمکدهدیر. هانسی قورامین گونئی آذربایجان سوسیو-کولتول یاپیسینا او یغون اولدوغودا آیریجا آراشدیریلمالیدیر.

قاراباغ، کرکوک و تبریز

تورکیه ده یاشادیغیم زامان ۲۱ اینجی یوز ایل تورکیه انستیتوسو طرفیندن گونئی آذربایجان ایله باغلی بیر توپلانتییا چاغیریلیمیشیم. توپلانتی دان سونرا تورکیه و گونئی آذربایجان مسئلهسی دانیشیلدی. اومود اؤزداغ تورکیه نین دیش سیاستینده سنی چیلیغین اؤنملی اولدوغونو دیله گتیردی و بونون اوچون گونئی آذربایجان تورکلری ایله ایلگی قورماماقدادیر.

رحمتلیک ائلچی بیگ-ین مصاحیبه سینده تورکیه و ایران-دان هلی کوپتر ایسته دیگینی، اما آلامادیغی دئیینجه، تورقوت اؤزال-ین: آزی لر شیعهدیر و بیز سنی بیک سؤزونو خاطیرلادیم. دونن عراق تورکمن جبهه سینین باشقانی ارشاد صالحی نین دانیشیقلا رینی دینلرکن ده یئنه عینی دویغولار یاشادیم.

بعضی دوسلار دئییرلرکی، هئچ بیر اؤلکه اؤز خاریجی سیاستینی ائتتیک تمللی قاباغا آپارماز. اما، هئچ بیر اؤلکه خاریجی سیاستینی مذهب تمللی ده قاباغا آپارماز. بوگون تورکیه ده کی ایزلنن خاریجی سیاست البته کی تکجه آ.ک.پ-نین خطاسی (سوچو) دئییل. تورکیه ده آلیشیلیمیش و گلنک حالینه گلن سورونلو سیاستین نتیجه سیدیر. آ.ک.پ-دن اؤنجه ده عراقدا کی شیعه تورکمنلر هر زامان دیشلانمیشدیر. ایلرجه تورکمنلرین آراشدیرما مرکزینده چالیشدیغیم اوچون بودا بیر گرچکدیرکی تورکمن لرده اؤز آرالاریندا سنی اولمایانلاری دیشلامیشلاردیر.

قارشیمیشیزدا ایکی تاریخی و گونومزده کی اولایی گؤز اؤنونده توتاراق بئله بیر فاجعه نین تبریزده یاشاماسینا اجازه وئرلمه مه لیدیر. ۲۰۰۲ ایلینده اؤزل بیر توپلانتی دا بدرالدین دالان (اسکی استانبول شهرداری و یئدی تپه اونیورسیتیه سی قوروجوسو) دئدی: تورک دونیاسی تورکیه یه آبیلیک (بو یوک قارداش) گؤزو ایله

باخماقدان واز كئچمه لیدیر. بیز قارداشیق، آرامیزدا آبی قارداش ایلشقیسی اولمامالییدیر.

اینجه صنعت و مجادله

یاخلاشیق اؤن ایل بوندان اونجه، تورکیهده ادبیات و اینجه صنعت درگیسی اولان K درگیسی نی هر هفته اوخوردوم. درگی فلسفه، سیاسی ادبیات، موسیقی حاققیندا یازیلار یایینلاردی. دوستلاردان بیرسی اونو الیمده گؤردو و دئییشیک حیاتلاری اوخودوغوم اوچون منه ترس ترس باخدی. او درگیده ایلک دفعه باب دیلن ایله تانیش اولموشدوم. سونرالار بوتون آلبوملارینی دوستوم نادیردن آلمیشدیم. باب دیلن-ه من آمریکالی عاشیق دئییردیم. نه ایسه ... بوگون باب دیلدن دانیشماق ایسته میرم. بوگون او درگی ایله تانیش اولدوغوم باشقا بیر موغنی حاققیندا یازماق ایسته میرم. گنلیکله، کلاسیک راک و کانتری موزیک قولاق آسیرام. لئد زاپلین، ایقتلس، شیکاگو، جورنی ... اما لاتین آمریکایا موسیقی سینده دینله دیگیم بیرسی وار؛ ویکتور هارا (Victor Jara) ...

شیلی-لی اولان بو موغنی حیاتی بویونجا مجادله وئرمیش و سونوندا گیتاری ایله بیرلیکده شیلی عسگری یؤنتمی طرفیندن توتوقلانیب بیر داها ماهنی اوخوماماسی اوچون اللری سیندیریلیر و داها سونرا دا اولدورولدو. ویکتور هارا-نین یاشامی و ماهنیلاری گوجلوی بیر شکیده اینسانلارا سسلنن آیدین بیر موغنیی اشارت ائتمیشدیر. بعضن دوشونورم، هر بیر مجادله نین گرک جسور اینجه صنعتچی لری اولسون ...

مانیفستو ماهنی سیندان بیر بؤلوم:

نه ماهنی سؤیلمه عشقیمدن نه ده سسیمی

دینلتمک اوچون دئییل بونجا ماهنی اوخومام

منیم ناموسلو گیتاریمین سسی

هم دويغولو هم ده حاقليدير
دونيانين اوره گيندن چيخار
بیر گوورجين کیمی قانادلی
قوتسال سو کیمی شفقتلی
اوخشار گیتاریم اولنی و ایگیدی
ماهنیم آماجینا قاووشور.

کولتورهل اوره تیمده هاراداییق؟

بیر دوشونجه نی یاراتماق و اونو دواملی حالا گتیرمک اوچون، او دوشونجه توپلوم ایچینده بیر کولتور حالینا گلمه سی لازیمدیر. کولتور، توپلوم دیرلرینی نظرده آلاق، توپلومون دواملیلینینی ساغلايان بیر اولگودور. زامانا گوره اوزونو یئنیلیر و هر زامان اوره تیم حالیندا اولار. اورتیمی اولمایان هئچ بیر دوشونجه نین یاشاما شانس یوخدور. اونون اوچون کولتورون ساحاسی اولان ادبیات، هنر، موسیقی... دورمادان اوره تمک گره کیر. عئینی زاماندا کولتور اوره تیمینین آراجی اولان مئدیایی دا گوزدن قاچیرماماق گره کیر.

ایندی بو سورویو اوزوموزدن سوروشمامیز لازیمدیر؛ بیز کولتورهل اوره تیمده هاراداییق؟ هر ایل نئچه آذربایجان تورکجه سینده رومان یایینلانیر؟ اوزگون آذربایجان موسیقیسینین گونئی ده دورومو نئجه دیر؟ صنعت ساحه سینده دونیاجا اولو صنعت چیلر وار می؟ دردی میزی کولتور و صنعت دیلی ایله دونیایا آلماتماق دا نه قدر باشاریلیق؟

ايله دوشونورم کی آذربایجان میلی حرکتی ایکی ساحه ده کولتورهل اورتیمی آز دا اولسا باشارمیش دورومدادیر. بیرینجی اوشاقلارا وئرلین تورکجه آدلار، ایکینجی سی ایش یئرلرینین آدلارینین تورکجه اولماسی. آما بیر توپلوما هر ساحه ده اوزگورلوک وعد ائدن بیر حرکت گرک کولتورهل اوره تیمی بونلارلا سینیرلی اولماسین. دردی میزی توپلوما و دونیایا تکجه سیاستچیلر دئییل، کولتور اوره تیجیلری ده آلماتمالاری گره کیر.

اۆزگورلوک اوچون آجلیق چکمک...

یاخلاشیق سون ییرمی ایلدیر، سوره کلی اولاراق هر زامان بیر و یا بیردن چوخ میلیلی فعالین یولو ایران زندانلارینا دوشوبدور. آذربایجان اۆزگورلوک حرکتی سیاسیلشدیکجه، داها چوخ میلیلی فعال حبسه دوشموشدور. ایچریده اولان میلیلی فعاللار آراسیندا زندان حاققیندا بیر ایستاتیستیک توتولسا بلکه یوزده یئتمیشدن چوخو ایران زندانلارینی تجربه ائتمیشلر. بوگون ده یئنه اولارجا گونئی آذربایجان اۆزگورلوغونو سئوهن اینسانی، ایران زندانلاریندا دیرلار. لطیف حسنی، یوروش مئهرعلی بیگلی، سیامک میرزابی، حسین علی محمدی، رسول رضوی ... و بیر چوخ دوستوموز کی آدلارینی بیلمیریک.

بو یازینی یازمادان اؤنجه رسول رضوی-نین دانشیغینا قولاق آسدیدم دفعه لرجه. جمله لری ساده اما صمیمیت ایچریکلیدی. ظلمه قارشى عصیانینی دیله گتیریدی. اونون اوچون یئنیدن آجلیق آکسیاسینا باشلا یا جاغینی دئییردی. اۆزگورلوک اوچون گونلردیر آج قالیر. رسول-ون آجلیق آکسیاسی تکجه اؤزونون اۆزگورلوگو اوچون دئییل، عینی زاماندا مجادله وئردیگی وطنی اوچون ده بیر اعتراض سسی دیر. اۆزگورلوک یورویوشوموز گون کئچدیکجه یئنی قهرمانلار یارادیر. بیز زامانلار امانی لر، لسانی لر، متین پورلار ... قهرمانجا مجادله میزین حثکایه سینی یازیردیلار و بوگون رسول رضوی اۆز دوروشو ایله بو مجادله نی دوام ائدیر.

بعضن اینسان یورولور و اومودسوز اولور. او زامانلار بئله قهرمانلاری خاطر لاما ق ایساندا یئنی دن مجادله دیغوسونو یارادیر. بئله اینسانلاریمیز وار اولدوقجا میلیلی حرکت اؤز اماجینا اولاشانا قدر دوام ائده جکدیر.

تورک فراکسیونو، سیاسی بیر پارتی اولور مو؟

بیر چوخ دارتیشمادان سونرا سونوندا ایران مجلسینده کی تورک میللت وکیللری، تورک فراکسیونونو یاراتمای بیشاردیلا. ایران داکی فارس اولمایان میللتلرین وارلیغینی هئچ بیر شکیده قبوللنمه یین قروپلار بو اولوشومون قارشیسندا جیددی فعالیت گوسترلرده، تورک میللت وکیللری بو فراکسیونون ایلك اوتورومونو گرچکلشدیردیلر. فراکسیون اؤزونو سازمانی شکیده قاباغا آپارماق اوچون یؤنه دیم (یؤنه تیم) قورولونو سئچدی. فراکسیونون ایران سیاسی حیاتینداکی ایشلهوی و ائتکیسی حاققیندا گلجک گونلرده داها ساغلام بیلگیلر الده ائده جه ییک. فراکسیونون سیاسی دوروشو ایسه یئنه دوشونولمه سی گرکن بیر قونودور. ایران- دا سیاسی آیریشمالاردا اؤزونو نئجه تانیملایا جاقدیر؟ فراکسیونون یاپیسینا باخدیمیزدا، ایندیلیک بو سیاسی آیریشمدان اوزاق دورارق، هم رفورمچولاری هم ده ساغچیلاری ایچینه آلمیشدیر.

بو فراکسیوندان بیر سیاسی پارتی اورتایا چیخار می؟ بوندان سونرا ایران مجلس سئچکیلرینده تورک فراکسیونو کیملری و نندن دستکله یه جکدیر؟ ایران جمهور باشقانلیغی سئچکیلرینده تورک بیر آداین بو پارتی ایچریسیندن چیخما احتمالی اولابیلر می؟ بو سیاسی پارتی تشکیل تاپارسا، میلی حرکتین ایشلهوی و دورمو نئجه اولاجاقدیر؟ میلی حرکتین سؤیلملرینی و ایستکلرینی ایران قانونلاری چرچوسینده و اونلارین ادبیاتی ایله دیلندیریرسه بونون سونوجلاری بیزیم آچیمیزدان نئجه اوخونماسی گره کیر؟ ائله دوشونورم کی ایندیدن بیزیم بو سورولارا جوابیمیز اولمالیدیر.

نییه بو قدر تورکییه مسئله سینه حساسیق؟

سون واختلاردا تورکیه حاققیندا یازمامایا قرار وئردیم. بعضی یانلیش آنلاشیلمالار ندنی ایله چالیشیرام تورکیه حاققیندا فیکیر بیلدیرمه یه؛ اما دقتیمی چکن بیر مسئله واردیر؛ ندن آذربایجان میلی حرکتی و میلی فعاللار تورکیه حاققیندا بو قدر حساسلار؟ ندن بو حساسیت ایده آلینی قوردوغوموز بوتؤو آذربایجانین بیر پارچاسی اولان قوزئی آذربایجان حاققیندا یوخدور؟ اؤرنه گین کئچنلرده آذربایجاندا آنا یاسا ایله باغلی رئفراندوم کئچیردی. ندن بو حاقدا گونئیلیلر آراسیندا گوندم اولوشولمادی. ندن تورکیه ده اولان کیچیک بیر مسئله حاققیندا فیکیر بیلدیرمک و گوندم یاراتماق ایستیریک؟ ندن هفته لرحه گونده میمیز اولماسی گره کن مجلسیده کی تورک فراکسیونو مسئله سینی، تورکیه نین ۵.۵.پ میللت وکیللری دئییشیر؟

۱- بیر چوخ میلی فعالیمیزین تورکیه ده اولماسی و اورادا اوخومالاری میلی حرکتین گونده مینی یاراتمادا ائتکیلی روللاری واردیر.

۲- تورکیه مسئله سی، ایران مئدیاسینین گونده مینده اولدوغو اوچون و طرفلی خبر جیلیکلرینه قارشی میلی فعاللاردا اؤز رئاکسیالارینی گؤستریرلر.

الته تورکیه اولایلاری بیزیم اوچون اؤنملی اولمالیدیر. اما میلی حرکتین گوندمینی اولوشدوراجاق قدر ائتکیلی اولماسی دوشوندوروجودور. تورکیه دئولتی یوز ایلر امپراتورلوغون نتیجه سینده اؤز دؤلتچیلیگینی قورموش بیر اؤلکه دیر. بیزیم ایسه گوندم اولوشدوراجاق مینلرحه دردی میز واردیر.

مدرنلیگه اودوزان میللت

باتی توپولوملاری اون سککیزینجی یوز ایله اولوسال دئوریملرینی گرچکلشدیریپ اؤز میللی کیملیکلرینه دایالی سیاسال دولتلرینی قوردوقدان سونرا بو اولای دوغو توپولوملاریندا اون دوققوزونجو ایلرین سونو و بیرمینجی یوز ایلین باشلاریندا اؤز وارلیغینی حیس ائتدیرمه یه باشلامیشدیر. دوغو توپولوملاریندا میللی کیملیک و یئنی دولت آنلایشی بعضی میللتلرین یوکسلیشینه، بعضی میللتلرین ایسه اودوزماسینا یول آچمیشدیر. نه یازیق کی بیزیم میللتده مدرنلیگه اودوزان توپولولار ایچریسینده یئر آلماقدادیر.

ندن گونئی آذربایجانداکی تورک میللتی، اؤز میللی کیملیگینی سیاساللاشدیریپ میراثچیسى اولدوغو قاجار تورک دولتینی مدرن تورک دولتی حالینا گتیره بیلمه دی؟ بو اولوشومون قارشیسینی الان ساده جه دیش گوجلر می ایدی؟ شیعه لیک فاکتورو میللی دولتچیلیگه دؤنوشمه مه میزده رولو نه ایدی؟ مدرنلیک ایکینجی الدن بیزه گلدیگی اوچون مو بیز اونا آیاق اویدورامادیق؟ او دؤنمه میللی کیملیگیمیزه دایالی سیاساللاشماملرین قارشیسیندا، سوسیالیزم نه قدر ائتکیلی اولموشدور؟ بوتون بو سورولارین جوابی نندن میللی فارس دولتینین قارشیسیندا بیر انگل اولمادی.

گونوموزده، تاریخسل اولاراق میللی کیملیگیمیزین سیاساللاشماسینی انگلله یین فاکتورلر هله ده اؤز وارلیقلارینی فرقلی شکیلده دوام ائتدیریرلر می؟

ارک قالاسی و مکانسيز کيمليک

نئچه ایل بوندان قاباق بیر معمار دوستوم ایله ماکس وبر-ین ایده آل تیپلر دوشونجه سینی، ایده آل مکانلار حاققیندا نئجه اؤزونو گؤستره جه گینی دارتیشیردیق. بو دارتیشمادان بیر سونوج آلاماقلا بیرلیکده داها سونرالار مکانلار و کیملیکلر اوزرینده دوشونمه یه باشلادیم. کیملیکلر، مکانلار ایله عئینی لشییر و معنا تاپار. مکانلار ایسه اؤزلرینه بیر کیملیک الدهه ائتدیگی زامان تاریخسل و توپلومسال اولاراق اؤنمینی آرتیریر. بعضی دوستلارین سویوت (ذهنی) کیملیک تانیملاری مکانسيزدیر و بئله بیر کیملیین عئینیلشمه سی امکانسيزدیر.

ارک قالاسی تاریخی اولاراق بیزیم مجادله کیملیگیمیزین عئینی لشدیگی بیر مکاندیر. بونون یانی سیرا، شهرین تاریخی سیمگه سیدیر. اون دؤردونجو یوز ایلدده قورولان بو قالا، تبریزین کیملیگینین دواملیلینداکی مکانلاردان بیریسیدیر. بوگونو کیملیک مجادله میزده بیز تاریخی مکانلاری گؤرمزدن گله بیلمه ریک. هر بیر تاریخی مکانین یوخ اولماسی، بیزیم میلی بلله گیمیزدن (حافظه) بیر اوژه لر آزالدیر. اونون اوچون تاریخی مکانلاریمیزا صاحب چیخماق، دوغامیزا صاحب چیخدیغیمیز کیمی بیزیم حرکتین اؤنجه لیکلریندن اولمالیدیر. ارک قالاسی بیخیلماسین.

سیاسی تشکیلاتچیلیق و اؤن یارغیلاریمیز

آذربایجان میلی حرکتی فعاللاری ایله دانیشدیغیمیز زامان ان اؤنملی سورونلاردان بیرسی سیاسی تشکیلاتچیلیغیمیزین ضعیفلیگی و حتی اولماییشی دیله گتیریرلر؛ اما بو سورونون چؤزومو اوچون ده پراتیک بیر چیخیش یولو سونمازلار. میلی حرکتین البته کی ان اؤنملی ضعف نقطه لریندن بیرسی سیاسی تشکیلاتچیلیقدیر. تشکیلاتلارین قورومسال و اورتکن اولماییشی اونلارین ائتکیسینی و گوجونو آزالتماقدادیر. بو سورون تکجه سیاسی تشکیلاتلارین دئییل، گئنل اولراق میلی حرکتین سورونودور دئییه بیلرک. میلی حرکت ایچریسینده هانسی قورومساللیقدان سؤز ائده بیلرک؟ هانسی ساحه سی اؤز قورومونو اورتایا قویموشدا ان قارماشیق اولان سیاسی ساحه سی بونو باشارامیشدیر؟ حرکتلر ایچریسینده اورتایا چیخان قوروملار بللی احتیاجلار دوغرولتوسوندا اولوشمادیقلاری اوچون بوگون بیز بو سورون ایله قارشى قارشىیاییق. دوغرودور آد اولسون دئییه اورتایا چیخان سؤزده قوروملاریمیز بئله واردیر. او زامان بیز بو سورونو نئجه آشمالییق؟

بیرینجی وار اولان تشکیلاتلاریمیزا اؤن یارغیلی داورانماقدان اوزاق دورمالییق. اونلارین وارلیغینی سورغولاماق یئرینه اونلارا میسیون یوکلهمه لییک. ایکینجی سیاسی تشکیلاتلار و اورادا فعالیت ائدن میلی فعاللار اؤجو گؤزو ایله باخمایاق. هر میلی فعال فیکری و ذهنی اولراق اؤزونه یاخین حیس ائله دیگی بللی بیر تشکیلات ایله ایشله یه بیلر. سیاسی تشکیلاتلاریمیز میلی حرکتین گؤرونن اوزودور. منه گؤره میلی حرکت گؤرونن و اؤنده اولان باشقا ساحه لرده یاراتمالیدیر. ایندیلیک گؤرونن اوزوه اؤن یارغیدان داها چوخ، ائلشدیرل یازیلار ایله گوجلنمه سینه یاریدیم ائتمه لییک. سیاسی تشکیلاتلاریمیزا فیکری اولراق دستک وئریرسک و اونلارین وارلیقلارینی قبوللنیب اورادا بیر زامانلار اولان و یا

هله ده فعالیت ائدنلره اؤجو گؤزو ایله باخماساق او زامان دورومو داها اوبیئکتیو دیرلندیره بیله ریک.

تورک فراکسیونو و سیاسی زیندانی لریمیز

مجلسیده تورک فراکسیونو قورولدوغوندا فارسلا دئیشکن به فال نیک توتدوم و سس آلماق اوچون اولموش اولسادا آذربایجان-ا بیر ایشلر گؤرچکلرینی اومود ائتدیم. ائله دوشونوردوم کی میلی فعالیت هر ساحهده اولمالیدیر. بوگون مجلسیده قورولان تورک فراکسیونو ایلک و اؤنملی سیناگی ایله قارشی قارشیادیر. بلکهده بو سیناق اونون تورکلر ندینده دیرلندیرهجهگی ایلک وظیفه سیدیر.

بعضی میلی فعاللار سوچسوز یئر حبه آتیلیلار. اولارین بیر نئچه سی اؤز سسلرینی توپلوما دویورماق اوچون آجلیق آکسیاسی کئچیریرلر. سون اولاراق مرتضی مرادپور ۵۲ گوندور آجلیق آکسیاسیندادیر. گؤرسن تورک فراکسیونو آذربایجانین بو دهیرلی و غیرتلی اوغلو اوچون نه دوشونور؟ ندن بو اولای حاققیندا اؤز تپکیلرینی اورتایا قویمورلار؟ ندن ۱۰۰ نفرلیک بیر فراکسیوندان بیر میل وکیلی مرتضی مرادپورون گؤروشونه گئتمیر؟ ندن فراکسیونون باشقانی پزشکیان و سؤزجوسو ساعی بو مسئله حاققیندا ان کیچیک بیر آچیقلاما وئرمیرلر؟

اگر تورک فراکسیونو، تورک اینسانی اوچون بیر ایشلر گؤرهجهگی فلسفه سی ایله یارادیلیمیشسا، او زامان مرتضی مرادپور اوچون بیر ایشلر گؤرمه سی گرکیر. اگر تورک فراکسیونو ایچینده یئر آلان میللت وکیللری بو اولای حاققیندا سسسیزلیکلرینه دوام ائدرلرسه، صباح تورک اینسانینین اوزونه نئجه باخاقلار؟ نه اوزله گلیب بیر داها تورک توپلوموندان سس ایسته یه جکلر؟ اگر بیر اینسانیمیزین جانینی قورویا بیلمه یه جکلر، او زامان نئجه میلیونلارجا تورکون دردینه چاره اولاجاقلار؟

توپلوموموزا نئجه بیر گله جک وعد ائدیریک؟

بیر حرکت دوشونون، سون بیرمی ایلدیر کیتله سل اولاراق فعالیت ائدیر. البته بعضی لرینه گۆره بو حرکتین داها دا اوزون کئچمیشی واردیر اما کیتله سل دئییلدی. بو بیرمی ایل سورجده، بیر چوخ میلیلی فعالی توتوقلانمیش و اوزون حبسلرده قالمیشلار، بیر چوخو ایشلریندهن و گلجکلریندن اولموشلار، بیر چوخلاری دوغدوغو توپراقلاری ترک ائتمک مجبوریتینده قالمیشلار و بعضی لری ده یاشاملارینی بو یولدا ایتیرمیشلر. بو حرکت اینسانی گوج اولاراق بو قدر هزینه اؤده میسکن هله ده سؤیلم و ائیلیم اولاراق اؤز ایستکلرینی سیستماتیک بیر شکیلده اورتایا قویمامیشدیر. بو حرکت، گونئی آ (ذ) زربایجان (هله آذربایجان نئجه یازماسینا بله آنلاشمامیش) تورک اینسانی اوچون نئجه بیر گلجک وعد ائدیر سوالی جوابسیزلیغینی قوروماقدادیر. بیر حرکتین اورتایا چیخیش ندنی و اونا سوره کللیک قازانیران ان اؤنملی عنصرلردان بیرسی حرکتی نین آماجیدیر.

گونئی آ (ذ) زربایجان-ین باغیمسیزلیغی و یا فدرال کیمی سؤزلر گئنل اولماقلا بیرلیکده ایچهریک اولاراق توپلوما سیاسال، سوسیال و اقتصادی اولاراق بیر گلجک وعد ائتمیر. بو قاوراملارین ایچلری سوموت (عینی) وئریر ایله دولدورولمادیقجا بیز هر ساحه ده سورونلارلا قارشیلانماقچا.

یاخلاشیق ۱۵ ایل بوندان اؤنجه اؤیرنجی لر طرفیندن گلشیدیریلن میلی سعادت قورامی اوزه رینده چالیشیلسا ایدی، بلکه بوگون بو سؤیله می داها درینلیگینه دارتیشا بیلردیک.

میللی حرکتین دیلی

هر بیر حرکت اؤزونو افاده ائتمک اوچون، ماهیتینی و مخاطبلیرنی دیقته آلاق اؤزونه اؤزگو بیر دیل و ادبیات یاردار. بو دیل و ادبیات او حرکتین توم ساحه لرینده اؤز وارلیغینی حیس ائدیرر. آذربایجان میللی حرکتی اورتایا چیخیشی نین ان اؤنملی نندلریندن بیرسی دیل مسئله سی اولماسینا باخمایارق بو گونه قدر هله ده توم ساحه لرینده گوجونو گؤتره جک بیر دیل یارادا بیلیمیش دئییلدیر. اونون اوچون حرکت ایچریسینده فرقلی دیلر و ادبیاتلار اورتایا چیخیمیشدیر. بو بلکه بیر آچیدان حرکتین زنگینلیگی اولارق ده یرنلندیریله بیلر، آما اؤزونوده حرکتین اورتاق دیل اولوشماسینین قارشیسینی آماقدادیر. میللی حرکت ایچریسینده ده یرنلندیرمه لره و یازیلار باخدیییمیزدا بو دیل داغینیقلیغینی گؤرمکده بییک.

۱ - ایران ایچریسینده یازیلان یازیلار باخیدیییندا گئنللیکله ایران سیاسی فضا سینین ائتکیسی و سؤیله می ایله میللی حرکتی ده یرنلندیردیکلرینی گؤرمکده بییک. ایران دا غالب سیاسی دیل اولان رفقورمچو گؤزو ایله آذربایجانا باخیرلار. گونئی آذربایجاندا یاشامالارینا باخمایارق اورانین سیاسی اتمسفرینی ده یرنلندیریب اؤزل بیر دیل گلیشدیره بیلیمیرلر.

۲ - سول سیاسی دیلی و ادبیاتی هر زامان میللی حرکتین بیر پارچاسی اولموشدور. بللی بیر سورجده گوجلرینی ایتیرسه لرده، یئنی دن گنجلر آراسیندا مدرن سؤیلملر ایله اؤز وارلیقلارینی حیس ائدیرمه یه باشلامیشلار. بو دیل میللی حرکتی مللیتچیلیکدن آریندیرارق، ساده جه کیملیک مسئله سینه ائندیریب و اولایلار او دیل ایله یاناشماقدادیرلار.

۳ - تورکیه ده اوخویان و یازان میللی فعاللار ایسه اؤزلرینه یئنی بیر دیل گلیشدیردیلر. اؤزگو تورکجه نی عرب الیفباسی ایله یازارق تورکیه ده سیاسی

ادبیات ایله میلی مسئلهیه باخمایا و دیرلندیمهیه چالیشدیلار. البته بورادا دا تورکییهده کی سیاسی آیریشمالاردان ائتکیلنهرک فرقلی ادبیاتلار اورتایا چیخمیشدیر. بعضی ادبیاتلار داها میلیتچی اولارکن بعضیلری ایسه ایدئولوژی گوتمکسیزین داها اکادمیک بیر دیل قوللانمایا چالیشیرلار.

۴ - قوزئی آذربایجانین دیلیده میلی حرکتده گؤرونمکدهدیر. آما بو داها چوخ شعر و ادبی یازیلاردا گؤزه چارپیر و سیاسی بیر ادبیات یاراتمادا یئترسیز قالمیشدیر.

البته هرکس ایستهدیگی دیلی و ادبیاتی اؤز یازیلاریندا ایشلهده بیلر. آما میلی حرکتین دیل آچیسیندان بیر کیملیگی اولمالیدیر. آذربایجانین سیاسی و توپلومسال ایستکلرینی دیقته آلاق دونیا انسانلارینا خطابین بیر دیل گلیشدیرمه لیدیر.

و بیر دئویر قاپانیرکن؛ ایرفسنجانى نین اؤلومو

اون دؤرد یاشلاریندا یای واختی یدی دئدیله ایرفسنجانى خوی-ا گلیر. داییم اوغلو ایله گئتدیک اونو دینله مه یه. او زامانلار بیز کندين پولتیک گنجلری ایدیک. داییم اوغلو محافظه کار بیر میللتچیدیر. نامازیندا نیازیندا اولار اما میلی مسئله یه هر زامان ایلگی دویموشدور. او مندن ۷-۸ یاش بؤیوک اولدوغو اوچون اونون یؤنلندیرمه سی ایله او یاشلاردا میلی مسئله ایله تانیس اولموشدوم. ایرفسنجانى شهرین استاد یوموندا دانیشیردی. خوی-و خووی (Xuy) اولارق تلفظ ائتمه سی ایلگیمی چکمیشدی. او یاشیمدا ندن گلدیغی شهرین آدین دوغرو تلفظ ائتمیر دیه سورغولامیشدیم و بیزیم بونلار اوچون بیر اؤنمیزین اولمادیغینی حیس ائتمیشدیم. آتام هر زامان ایرفسنجانى اولارق خیطاب ائدردی آدامی، اونون اوچون منده ایله آتام کیمی یازیرام. آتام ایران حاکمیتینه باغلیلیغی یوخدو. دیندار آدام اولماسینا باخمایاراق هئچ بیر زامان بو حاکمیتینه اینانمادی و اونا گوره ده ائله آیت الله خویی یه تقلید ائدر. آتام اوچون ایران حاکمیتی ایچینده بیر سیاستچی واردی و او دا ایرفسنجانى ایدی.

ایرفسنجانى نین اؤلومو ایله بیرلیکده بیر چوخ دوشونجه اورتایا قویورلار. منه گؤره ایرفسنجانى نین ایلمیلیغی و سرتلیگی ایران رژیمین قوروماق اوچون میمنسننن بیر تاکتیک ایدی. ایرفسنجانى سرت اولدوغو زاماندا ایران رژیمینی قوروماق ایستیردی و ایلمیلیگی ایله ده رژیمه ضرر گلمه سینین قارشیسینی آلماق ایستیردی. ایرفسنجانى، بعض خا منه ای نین بئله رژیمه ضرر وئردیگینی دوشونه رک اونون قارشیسیندا یئر آلیردی. او ایران سیاسی حیاتیندا دیشلانماسینا باخمایاراق آیقدا دورمایى باشاردی و گوج دنگه سی اولدوغونو قورودو. اونون اؤلومو ایران داکى سیاسی دنگه لری دئییشدیره بیلر.

ایرفسنجانینی دورومونو بیر آز تورکیهده بولنت آرینج -ا بنزدیرم. او دا آ ک پ-
نین چیخارلارینی دوشونه رک بعضن سرت بعضن ده یوموشاق اولوردو. طالعلری ده
بیر بیرینه بنزه بیر. بیر زامانلار تابانلاری طرفیندن سئویلیردیلر، آما داها سونرا
دیشلان دیلار.

عباس جوادی-نین سئودییگی آذربایجان

عباس جوادی، بللی بیر صنیفین تمثیلجیسی اولاراق آذربایجان حاققیندا فرقلی فیکیرلر اورتایا قویماقدادیر. بورادا هدفیمیز عباس جوادی-نین شخص اولاراق دوشونجه لرینی اینجه لمک دئییل، اونون عایید اولدوغو صنیفین آذربایجان حاققیندا فیکیرلرینی آختارماقدیر. بو صنیف، آذربایجاندا مارژینال بیر قروپ حالینا گلسه لرده و توپلومسال بیر کیتله به صاحب اولماسالاردا یئنه فیکیر دونیاسیندا اؤز وارلیقلارینی قوروماقدادیرلار.

عباس جوادی آذربایجانی سئویر و هر دفعه سینده ده بونو دیله گتیریر، هله اونون تبریز سئوگیسینده شبهه م یوخدور. آما اونون آذربایجان و تبریز سئوگیسی فرقلیدیر. او، آذربایجانی تورک کیملیگی ایله اؤز دشلشدیرمیر. اونون آذربایجانیندا تورکلر یاشامیر، ساده جه دیللیری تورکلشدیرمیش ایرانلیلار یاشیر. اونا گؤره تورکلوک، آذربایجان-ا تحمیل اولونماق ایسته نیلن بیر کیملیکدیر. او، ایران ایچریسینده تحقیر اولموش، گئری قالمیش بیر آذربایجانی، مدرن و باغیمسیز بیر تورک آذربایجانا ترجیح ائتمکده دیر. اونا گؤره، اؤنملی دئییل ایران دولتی دیش دولترلرین یاردیمی ایله ۱۳۲۶ دا آذربایجانی اشغال ائتسین آما آذربایجان-ین سویت لرله ایلشیقیسی اونا بؤیوک بیر سوروندور. جوادی اوچون آذربایجان مسئله سینده اینسان حاققلارینین اهمیتی یوخدور، اؤنملی اولان ایران اراضی بوتونلو گودور.

عباس جوادی-نی منسوب اولدوغو صنیفین دیگر تمثیلجیلری ایله قیاسلادیغیمیزدا تورکجه به اولان سئوگیسینی ده گؤروروک. آما او تورکجه نی، آذربایجاندا دئییل، تورکیه ده سئویر. آذربایجاندا تورکجه اونون اوچون ساده جه تاپماجالاردا و ادبی اولمایان بیر دیلدیر.

مئهران باهارلی-نین (سئومه دیگی) آذربایجان

اصلینده بوگون نندن آذربایجانلی ذ ایله یازیرام؟ دییه بیر یازی یازاجاقدیم، اما کئچن یازیم مئهران باهارلی نین یورومو بوگون بو یازی یازماما نندن اولدو. کئچن یازیدا اولدوغو کیمی بورادا دا مئهران باهارلی نین فیکیرلیرینی دئییل، اونون تاریخی و آرشو چالیشمالارینین دهیرلی اولدوغونون فرقینده اولاراق؛ منسوب اولدوغو صنیفین آذربایجان سئوگیلیرینی یازمایا چالیشاجام.

مئهران باهارلی-نین کیملیک آنلایشیندا آذربایجان-ین یئری یوخدور. اونون ایران-دا تورک میلی کیملیگی مکانسیزدير. بللی بیر جغرافیا تانمیلایا دا بو جغرافیا آدسیزدير. بیر دؤنه تورک ائلی قاورامینی اورتایا آتسالاردا، بو تانیم یئرینه دوشمه دی. آذربایجانلی تورکلوک قارشیدی گوسترمه یه چالیشیرلار. میلی کیملیگی اولوشدوران عنصرلارین باشیندا گلن تاریخی بیر تورپاق/ؤلکه یادا یورد (باخینیز آنتونی اسمیت؛ میلی کیملیک کیتابی) مئهران باهارلی-نین میلی کیملیک تانیمیندا بلیرسیزلیگینی قوروماقدادیر. اونون اوچون آذربایجان-ین اولوب اولماماسی اؤنملی دئییل، اؤنملی اولان تورکلوکدور.

مئهران باهارلی و عباس جوادی آذربایجان قونوسوندا ایکی اوجدا باشایان دوشونجه نین تمثیلجیلریدیر. آما ماراخلی اولان بو کی آذربایجان مسئله سینده اورتاق یؤنلری ده واردیر. هر ایکسی ده میلی حکومته قارشیلار. هر ایکسی ده الریندن گلدیگی قدر آذربایجان تورپاقلارین کیچیلدیرلر. بیرسی تورکسوز بیر آذربایجان خیال ائدیر، بیرسی آذربایجانسیز بیر تورک یوردو قورور. بیرسی آرشبولرده آذربایجاندا تورکلرین یاشامادیغینی آراشدیریر، بیرسی ایران جغرافیاسیندا آذربایجان دیشیندا تورکلرین ده یاشادیغینی آختاریر. هر ایکسی ده تاریخسل اولاراق مسئله یه باخماق ایستیر.

تورک اولماق می، تورکلوک مو؟

دوغرودور ۲۰ ایل بوندان اۇنجه، تورکلوک آذربایجانلیلیق ایله بو قدر ایچسللشمه میشدیر. أما آذربایجان میلی حرکتی گلییشیمینی تورکلوک ایله ایچسللشهرک اؤز کیملیگینی اولوشدوردو.

بیلگیلی اینسان و بیلیمسل اینسان

سون زامانلاردا بیلگی و بلگه ییغینی ایله بیلیمسل آراشدیرما آراسینداکی فرق دیقته آینمادان هر بیلگی ایچریکلی یازییی بیلیمسل و آکادمیک یازی اولاراق گؤروب بو بیلگیه صاحب اینسانلاری دا بیلیمسل بیرسی اولاراق بیزه سونمایا چالیشانلاری گؤرمکده بیک. بیلیمسل اولمایان یازیلارینی اثبات ائله مک یئرینه، های کوی سالاراق اؤز ایسته دیکلرینی قبولندیرمه یه چالیشارلار. بیلیمسل چالیشما و بیلگی ییغنین و بیلگیلی اینسان ایله بیلیمسل اینسانین فرقینی اورتایا قویماق اوچون اؤنجه بیلیمسل آراشدیرمانین نه اولدوغونو بیلیمه لیک. بیلگیلی بیرسی ایله بیلیمسل بیرسی آراسینداکی فرقی گؤرمه لیک.

بیلیمسل آراشدیرما، تملده بیر آختارما، اؤیرنه، بیلیمه یه نی بیلینیر قیلماق سوره جی اولاراق دییه بیلهریک. بیلیمسل آراشدیرمادا سورونلارا گووه نیلیر چؤزومه لر گتیرمک آماجی ایله پلانلی و سیستملی اولاراق وئرلیرین توپلانماسی، چؤزوملنمه سی و یوروملاناراق ده یرلندیرمه سی دیر. بو ده یرلندیرمه سونوجو راپور حالینا گتیریلیر و اکادئمیک بیر یایندا یاینلانیر. آراشدیرما سوره جینده آراشدیرما یؤنتملرینه اویماق لازیمدیر. اکادئمیک بیر یایندا یئر آلمایان آراشدیرمایا، بیلیمسل آدی وئریمیر.

بیزیم توپلومدا بیلگیلی بیرسی؛ تجربه لرینه و اوخودوقلارینا دایاناراق بیلیمسل بیرسی اولاراق گؤزوکور. آما بونلارین هر ایکسی بوتونلوکله فرقلیدیر. آرشپوچیلیک و قاینالاری الده ائتمک آراشدیرمانین ساده جه ایلک آشاملارینداندیر. بو بیلگیلری دوغرو ده یرلندیرمک و بیلیمسل بیر چالیشما حالینا گتیرمک و اونو بیلیم دونیاسینا سونماق بیلیمسل چالیشمانین ان اؤنملی ائوره سیدیر.

من نئجه بیر آذربایجان سنویره م؟

بوندان اؤنجه ایکی یازی ایله ایکی قروپون آذربایجانا قارشی توتومونو یازدیم. آذربایجان میللی کیملیگیندن یوخسوللاشدیران و آذربایجان-ا وطن گؤزو ایله باخمایان ایکی فرقلی گؤروشون باخیشلارینی آختارمایا چالیشدیم. بو یازی دا ایسه منیم نئجه بیر آذربایجان سنویدیگیمی یازمایا چالیشاجیم. منیم ده منسوب اولدوغوم بیر حرکت واردیر و اصلینده بو حرکتین آذربایجان-ا قارشی باخیش آپیسینی آنلاتاجایام. بلکه تام اولاراق بو حرکتین توم باخیشلارینی آنلاتماقدا یئترسیز قالدیم و اوماریم حرکتین دیگر منسوبلارینین قاتغیسی ایله بو اکسیکیک تاماملانار.

منیم سنویدیگیم آذربایجان-ین میللی کیملیگی تورک و دیلی تورکجه (آذربایجان تورکجه سی) دیر. تاریخی بیر کئچمیشی واردیر. آذربایجان منیم اوچون ساده جه بیر جغرافیا آدی دئییل، منیم میللی کیملیگیمین بیر پارچاسیدیر. تاریخی سوره جین اورتایا چیخاردیغی بیر سیاسی-جغرافیا کیملیگی واردیر. تورکلوگوم او جغرافیادا بو کیملیک اوزه رینده تانیملانمیشدیر. منیم وطنیمدیر. وطن، یازیلاردا و مقاله لرده قورولاجاق بیر اولگو دئییل (تورک ائلی اؤنه ریسی کیمی)، تاریخسل سوره جده ائدیلینن بیر یورد آنلاییشیدیر. آذربایجان او جغرافیادا تورکلوگومون قورویوجوسو اولموشدور نئجه کی تورکلوک ده آذربایجان قوروموشدور. وطنی اولمایان میللی کیملیک یوخلوقا محکومدور. آذربایجانچی دئییلیم. بو تئریمی اؤزمو تانیملارکن هئچ بیر زامان ایشلتمه دیم. میللی کیملیگیمه دایالی بیر وطن قورماق ایستیریم.

نوت: آذربایجان-ا قارشی توتوملاری بازارکن بلکه ده آنتی تورک آذربایجانچیلاری دا یازمالی ایدم دییه دوشومدوم، آما اولارین نسلینن توکنمک اوزره اولدوغو و سون نفسلرینی وئر دیکلری عاغلیما گلدیکجه یازماقدان واز گئچدیم.

طنز و کومئدیمیز، هاردان هارایا

بوگون آذربایجانلیلیق و تورکلوک بحثلری و پولئمیکلرینین (بحثلری) دیشیندا باشقا بیر قونودان سؤز آچماق ایستیرم. سون گونلرده ایکی اولای بو مسئله حاققیندا دوشونمه‌مه و یازماما ندن اولدو. بیرینجیسی تبریزده کومئدی قروبو اولان بابک-ین اویونجولاریندان علیرضا رنجی پورون تبریزده اوینانان ارآرود اویونو حاققیندا یازدیغی و ایکینجیسی ایسه تورکیه‌لی کومئدین شاهان گوک باخار-ین رجب ایوه‌دیک فیلمینده‌کی آذربایجانلی ایله دؤیوش صحنه‌سی.

شاهان گوک باخار-ین رجب ایوه‌دیک فیلملرینی سئومم. منه گؤره کومیکلیکدن داها چوخ بئلدن آشاغی دانیشیقلاری ایله رئیتینگ آلیر. بیلیمیرم بلکه‌ده من آنلامیرام. تورکیه‌ده کومیک ایشلر گؤرن تولقا چئویک، آتا دمیرال، جم ییلماز، احمد قورال و مراد جمجیر کیمی کئیفیتلی کومیدینلر وارکن ندن بو آدامین ایشلری بو قدر به‌یه‌نیلر هله آنلامیش دئییلیم. آما سون فیلمی رجب ایوه‌دیک‌ده بیر آذربایجانلی ایله بوکس رینگینده دؤیوشو چوخ ائلشدیریلدی. بعضیلرینه گؤره بیزی تحقیر ائتمیش آما من بیر تحقیر گؤرمه‌دیم. بو قدر حساسیته‌ده آنلام وئره بیلمه‌دیم.

علیرضا رنجی پور و بابک نهرین-ین ده جانلان دیردیغی اویونلار اصلینده ائله شاهان گوک باخارین فیلملرینه بنزیر. طنز و کومئدی آنلایشیندان داها چوخ، یامانلارلا، بیرلیرینی یانسیلایارق، آشاغیلایارق و چیغیراراق اینسانلاری گولدورمه‌یه چالیشیرلار. اینسان دوشونور، بیر زامانلار طنز ساحه‌سینده ملانصرالدین-ه، صابیر-ه و معجز شبستری-یه ائو صاحبلیغی ائله‌میش بو توپراقلاردا ندن، کئیفیتلی بیر ایش چیخماسین. آدام کئیفیتلی بیر ایش گؤرنده ده قودورور و اونو ایسلام-ا ترس اولاراق گؤرور و رسمن مخبرچیلیک ائده‌رک اویونو یاساقلاتماق

تورک اولماق می، تورکلوک مو؟

ایستیر. طنز و کومئدی اینسانلاری گولدورمکله برابر، توپلومسال، سیاسال و کولتورل اولایلاری الشدیره رک اینسانلارا پیام وئرمک ایستیر. آما...

سینیق رادیو دینله مه بی اؤزله دیم

بیر سؤز واردیر یاخشی آدمالار تئز اؤلرلر، بیزده ده یاخشی و گؤزل ایشلرین عؤمرو آز اولور. بو گؤزل ایشلردن بیرسی شهبه سیز سینیق رادیو ایدی. تبریزلی (یانلمیرسام) ایکی گنجین گیریشیمی ایله ایشه باشلامیشدی. حامد و ریضا اولاراق چاغیریرلاردی بیربیرلرینی. بیر نئچه واخت فعالیتدن سونرا ندن دوردو آنلامادیم. باشلادیغی ایلك گونلرده دیققتیمی چکمه په باشلامیشدی. اؤز اؤزمومه دئمیشدیم بو ایش نه قدرده باشقا ایشلردن فرقلیدیر. ایچیمده آنلامسيز بیر سئوینج دوغموشدو.

اوج ایل قاباق دوستوم حسین خروشی ایله ماشینلا تعطیله گئدرکن یول بویونجا سینیق رادیونون یایینلارینی دینله میشدیک. گونئی کارولینا یوللاریندا گونئی آذربایجان-دان بیر سس دویماق بامباشقا بیر دویغو ایدی. پروقراملار قیسسا و اؤز ایدی. سونوجولارین بعض شیرین آتیشمالاری، بعض آلاچی سؤزلی و بعض ده جیددی دانیشیقلاری یئرینده و آنلاملی ایدی. سینیق رادیونو دینلرکن *کایب ائدنلر کولوبو* فیلمی عاغلیما گلردی هر زامان. یایینداکی موزیکلر ایسه باشقا بیر هاوا قاتیردی پروقراملارا. هله حیدر بیات-ین بیر یاییندا شئعر اوخوماسینی چوخ سئومیشدیم. کشکه حیدر بیات اؤز شئعیرلریندن سسلی بیر سی دی یایسا.

اوماریم یاخین گله جکده سینیق رادیو یئنیدن فعالیتته باشلار. دهیرلی ایشلر سوره کللیک قازاندیغی زامان داهادا دهیرلنیرلر.

نوت: بو یازنین یازدیقدان سونرا سینیق رادیو آدی ایله بیر وب سایت و تلگرام کانالی گؤردوم. اما ائله بیل آرتیق داها چوخ حیکایه اوزه رینده چالیشیرلار و یایینلاری یوخدور.

بیر میلی فعالین ۱۰ ایلیک گونلویو

سیامک میرزایی، آذربایجانلی میلی فعال ۱۰ ایل حبسه و ایکی ایل سورگونه محکوم اندیلدی. سیامک-ین حؤکمونو اوخودوغوم زامان چوخ اوزولدوم. بیر گنجین یاشامیندان ۱۰ ایل چالاجاقلار. آما بیر طرفدن ده سیامک-ی قیسقاندیم اونون ۱۰ ایلیک حیات حیکایه سینی اوخویورکن. آغالار ۱۰ ایله آکتیو میلی فعالیتته قارشیلیق ۱۰ ایل حبس وئرمیشلر. سیامک کئچن ۱۰ ایلده آذربایجانلی ماراخلانديران هئچ بیر اولایدان اوزاق قالمامیش. بوتون تضییقلره و باسقیلارا باخمایاراق هارا آذربایجاندان بیر سؤز گئتمیشسه سیامک اورادا اولوبدور. اصلینده سیامک-ین حؤکمونه باخدیغیمیزدا میلی حرکتین کئچن اون ایلیک فعالیت راپورونو دا گؤرموش اولوروق. بلکه سیامک اؤزونو اوتوروب یازسا بعضی اولایلاری اونوداردی. آما آغالار هئچ بیر اولایی قلمدن سالمامیشلار. نه گؤزهل ۱۰ ایلیک بیر فعالیت ایچینده اولموش سیامک. بونون اوچون سیامک-ی قیسقاندیم.

کئشکه حقوقچولاریمیز، سیامک میرزایی نین حؤکمونو حقوقی آچیدان اینجه لهسه لر. نه لرین سوچ اولوشدوردوغونو ایران یاسالارینا دایاناراق آچیقلاسالار. منیم دقتیمی چکن ایلك دفعه ایران-دا سؤزده ائرنی سوی قیریمینا قارشی اولان بیریسینین ایران محکمه لری طرفیندن سوچ اولاراق گؤرولمه سیدیر. بو جیددی بیر مسئله دیر. بو حؤکم ایله بیرلیکده ایران سؤزده ائرنی سوی قیریمینی رسمیتته تانیماقلا قالمیر اونا قارشی اولانلاری دا جزالاندیریر. بو بیر رسمی بلگه دیر. اومود ائدیرم تورکیه ده کی دوسلار بو حؤکمون هامیسینی تورکیه تورکجه سینه چئویریب اوراداکي مئدیادا یاسالار. اؤزه للیکله، ایران داشینی سینه سینه ووران دوغو پرینجک و آیدینلیق قروبونون بو سؤزده ائرنی سوی قیریمینا قارشی ایران-ین توتومونو نجه قارشیلایاجاقلارینی مراک ائدیرم.

سیامک اون ایل گنجلیگینی ایران زندانلاریندا کئچیرمه یه محکوم ائدیلدی. بیریلری ایچریده وطن بورجلارینی اؤده ییرلر و وطن ایچینده وطنسیز قالیرلار، بیریلری ده وطندن اوزاق وطنسیزلر. آذربایجان میلی حرکتی ده یولونا اینانجلا دوام ائدیر. اؤنملی اولان سیامک میرزایی لری و باشقا سیاسی محبوسلاریمیزی اونوتمایاق.

شرق و قانون قزئته لرینین تورک دوشمانلیغی

نئچه گون خسته‌لیکدن سونرا نهایت بوگون بیلگی سایار باشیندا اوتورا بیلدیم. سویوق ده‌یمیشدی و دؤردگون یاتاقدا قالمق زوروندا قالدیم. خسته ایکن یازابیلمه‌سده اوخومالارا دوام ائدیردیم. سون گونلرده شرق قزئته‌سیندن یایملانان بیر مصاحیبه دقتیمی چکدی. مصاحیبه سؤزده بیر ایران کؤکنلی ارمنی آراشدیرماچی ایله آپاریلیمیش. ندن ارمنی آراشدیرماچی ارمنیلرین دورومو ایله ایلگیلی دئییلده تورکلر حاققیندا اؤز سفسطه لرینی بویورموشلار آنلامادیم. مصاحیبه آسیمیلاسیون سیاستینین ان سون پارچالاریندان اولان تحریف ایله دولودور. آسیمیلاسیون سیاستی نین انکار و تحقیر آشامالاری جواب وئرمه‌یینجه ایندی‌ده یئددی دن باشلایبیلار تحریفی یازیلا یازمایا. وارلیغیمیزی انکار ائتدیلر اما بیز گون کئچدیکجه داها بؤیودوک. بیزی تحقیر ائتدیلر اون مینلرجه آذربایجان تورک اینسانی میئدانلاردا "هارای هاری من تورکم" شعاری وئردی.

سون واختلاردا، اؤزللیکله تهران مرکزی رئفورمچو قزئتله آچیق شکیلده آذربایجان و تورک دوشمانلیغی ائدیرلر. آرالاریندا بو قونودا امانسیز بیر رقابت واردیر. بیر طرفدن قانون قزئته‌سی آذریها سایتی‌نین کاغذی حالینا گلیمیش و شرق قزئته‌ده اونونلا بیرلیکده وارلیغیمیزی هدف آلماقدادیر. تبریز اونویورسیتته‌سینده آذربایجان تورکجه‌سینده بؤلومون آچیلماسی و مجلس‌ده تورک فراکسیونون قورولماسی بو هدف آلمالاری داها دا چوخالتمیشدیر. اونلار کیملیغیمیزی رسمی اورگانلاردا سسلسلندیرمه‌سیندن بلکه‌ده قورخورلار. آما بو قورخونون رئفورمچولار طرفیندن گوجلو بیر شکیلده دیله گتیریلمه‌سی دوشوندوروجودور. سونرا دا بیریلری چیخیر دئییر ندن میلی حرکت رئفورمچولاردا اوزاق گزیر و اصولگرالارلا اوتوروب دورور. میلی حرکتین ایران-دا سیاسی جریانلارلا ایلیشقیسینی باشقا بیر یازیدا قلمه آلاجیم.

ایران-دا آرتیق تورک و آذربایجان قارشیدلاری بیرره بیرره ضعیف قونوما گلدیکجه داها دا سرتلشیرلر. آذربایجان تورکلرینین میللی اویانیشی، میللی کیملیکلری اولان تورکلوگه ساریلمالاری و آذربایجانی بیر وطن آنلایشی ایله سئومه‌لری البته پان ایرانیست ذهنیتی تلاشا سالمیشدیر. اونا گؤره ده بوتون گوجلری (فیکری، سیاسی، مئدییا...) و جناحلاری ایله اوستوموزه گلیرلر. اونلار نه قدر سرتلشسه رده بیز او قدر صفلریمیزی سیخی توتاجاییق.

تبریز اونیوئرسیتتهسی تورک دیلی و ادبیاتی بؤلومو

بعضی مسئلهلری چوخ تئز اونودوروق و دالیسینی توتموروق. توپلوم حافظه سینین ضعیفلیگی بیز میلی فعاللارا دا بولاشیر و اولایلاری چوخ تئز یادیمیزدان چیخاردیریق. بو اولایلاردان بیرسی ایلک دفعه اولاراق تبریز اونیوئرسیتته سینده آچیلان تورک دیلی و ادبیاتی بؤلومودور. بؤلوم نه دورومدادیر و اورادا اؤیرنجی لر نئینیرلر و هانسی قاینقلاری قوللانیرلر کیمی اؤنملی قونولارین اوزهرینده دورمادان بیر سوره سس کوی سالیب یئنه سسیزلیگه بوغولدوق.

بو مسئله نچه وخت قاباق آغلیما گلدی و بو حاقدا یازی یازماق ایسته دیم. اما الیمده بیلگی یوخ ایدی. اولاشابیله جه گیم قاینقلاریمدا یوخ ایدی. اینترنت ده بیر آز آراشیدیم اما هئج بیر شئی تاپا بیلمه دیم. تبریز اونیوئرسیتتهسی فارس دیلی و ادبیاتی فاکولته سینین سایتینا گیردیگینیز زامان سانکی تورک دیل و ادبیاتی بؤلومو دئییه بیر بؤلوم یوخدور کیمی حیس ائلیرسینیز. سایتدا ایشلینلر بؤلومونده تکجه بیر قادینین بو بؤلومده چالیشدیغی آدینی گؤرورسونوز. فاکولته نین آدی فارس دیلی و ادبیاتی و یابانجی دیلر فاکولته سیدیر. پانفارسیزمین قوخوسو ائله فاکولته نین آدیندان اینسانین بورنونا گلیر. بوتون دونیادا ادبیات فاکولتهسی اولاراق کئچن بو فاکولته نین آدی نه دن فارس دیلی و یابانجی دیلر اولاراق کئچیر کی؟ تورک دیلی ادبیاتی بؤلومو فارس دیلی ادبیاتی ایچینده می تعریف اولونور یوخسا یابانجی دیلر ادبیاتی ایچینده می؟ نه غریبه دیر اؤز دوغما آنا دیلینی فارس دیلی و یابانجی دیلر فاکولته سینده اوخویاسان. نه ایسه...

آراشیدیم می بیر آز درینلشدیردیم و چوخ آز بیلگی الدهه ائتدیم. بو ایل کیلاسدا ۲۷ اؤیرنجی وارمیش و ۶ سی اوغلان ۲۱ ی قادینمیش. دیل قایدالاری اولاراق

دوكتور ذهتابى نين ديل قايداسى كيتابى اوخودولورموش. بونو ائشيدىنجه نه دئىيم والله بير آز سئويندويم. ذهتابى ديلچى اولماسينين يانى سيرا منه گوره ميللى حركتين معنوى قوروجولاريندان و اتالارينداندير.

كيلاساردا تور كجه مى فارسجا مى دانيشيلير، هانسى درسلىر اوخودولور، قايناقلار نه لردير، كيلاساردا عمومى هاوا نئجه دير، باشقا بؤلوملرين اؤيرنجيلرى بو بؤلومه نئجه باخيرلار... كيمي سورولار ما ايسه جواب آلابيلمه ديم. اوماريم اونلاردا ياخيندا جواب تاپارام.

کندیمیزین شوراسی بیر قادین

فئمیستلر توپلانین، سیزین سئووجه گینیز بیر حیکایه آنلاتاجایام. کندیمیزین شوراسی بیر قادین. ائله سیرادان بیر اولای دئییل ها... سیز بیزیم کندیمیزین تانیسانیز بونون اؤنملی و یازیلماق بیر اولای اولدوغونو آنلاردینیز. جلیل ممد قولوزاده نین داناباش کندینین احوالاتی فیلمی کیمیدیر بیزیم کند.

هله ده اینسانلار اکیئلرینی توپلاییب ساتدیقدان سونرا کربلایا گئدیرلر. کئنده او قدر کلبلی (بیزیم کئنده کربلای یئرینه کلبلی دئییرلر) وارکی آرتیق هر کسی اؤز آدی ایله چاغیرمایا قرار وئرمیشلر. هله ده کندیمیزده قیز قاچیرما اولایی واردیر. کئچنلرده دویدوم باجیمین نوهسی بیر قیز قاچیرمیش و من بو اولایی واشینگتن-دا اوتوروب قاوراما قدا چتینلیک چکیردیم. اسکیدن گنجلر اثرگنلیگه (بلوغ) آددیم آدیقلاریندا بیریسینی پیچاقلارلاردی. بئله لیکه آدلاری چیخاردی. نه ایسه چوخ دئییب کندیمیزین چوخ دا گؤزدن سالماییم.

کندیمیزه بیر قادینین شورا سئچیلدیگینی دوویونجا چوخ سئویندیم. منیم دئییشدیرمک ایسته ییبده دئییشدیرمه دیکلریمی آرتیق یئنی قوشاق دئییشدیریر. خوی-دا یوزه یاخین کند وار و اورادا ساده جه ۴ کئنده قادین شورا وار ایمیش. خوی شهرینین اؤزونده ایسه ۱۲ نفر دن ۲ سی قادینمیش.

موتلوبام و بو موتلولوق منه اومود وئریر. بو آرادا: فئمینیزم حاققیندا فیکیرلریمی باشقا بیر یازیدا یازاجایام.

آذربایجان میلی حرکتی نین ال کیتابی

ال کیتابی بیر دوشونجه‌نی ساده دیل و سورولار ایله آنلاتان و گئنللیکله چوخ قالین اولمایان کیتاب و یا کیتابچا شکلیدیر. هر بیر حرکت و قروب‌دا چالیشار اؤز ایستکلرینی قیسسا و هر کسین آنلایابیله جگی ساده دیل ایله آنلاتسین. چونکو بیر قروبون دوشونجه‌سی نه قدر ساده دیل ایله یازیلسا او قدر چوخ اینسان طرفیندن اوخونوب منیمسنمه ایمکانی یارادار. آیریجا بیر دوشونجه‌نی قارماشیق حالدان چیخاردیب اونون آنلاشیلما سینی ساغلار.

آذربایجان میلی حرکتی ده بللی بیر دوشونجه‌نی تمثیل ائتدیگی اوچون بئله بیر ال کیتابینا احتیاجی واردیر. میلی حرکتین ایستکلرینی و هدفلرینی ساده دیل ایله آنلاتان بیر ال کیتابی بیزیم حرکتین گئنیشله‌مه‌سینه ندن اولابیلر. بو ال کیتابی تورکجه، فارسجا و اینگیلیزجه حاضرلانیرسا اینسانلارا دردی میزی آنلاتماقدا چتینلیک چکمه‌یه‌جه‌بیک. میلی حرکت ندیر؟ نه ایستیر؟ دموکراسی‌یه نجه یاناشیر؟ قادین حاقلارینا نجه باخیر؟ جینسیت آیریمجیلیغینا فیکری نه‌دیر؟ قونشولاری ایله نجه بیر علاقه قوراجاق؟ آذربایجان ایچینده کی دینی و ائتنیک آزینلیقلارا سیاستی نجه اولاجاق؟ نجه بیر اقتصادی سیاست گوده‌جک؟ ... کیمی سورولار قیسسا و ساده دیل ایله جوابلامامیز گره‌کیر.

ایلمیزده یازیلی اولراق بیزی آنلاتان بیر کیملیک کیتاپچامیز اولمالیدیر. بو کیتاپچا سیاسی تشکیلاتلارین اؤزلرینی رنکلام ائتمک یئرینه، میلی حرکتی آنلاتمالیدیر.

آنامین دیلی

اوشاقلیغی آناسینین ناغیللاری و آتاسینین عاشیق سؤزلری ایله کئچن هرکس بیلیر آنانین دیلی نجه اولور. میلی کیملیگیم ایله ماراخلانمادا فارس دیلینی بیلیمین (نه موتلو اولارا) آنامین و آتامین رولو بؤیوکدور. من اولارین دیل چاره سیزلیگی ایله بؤیودوم. اوشاق ایکن ایران تلویزیونلاریندا سریاللارا باخاردیق. آنام یانیمدا اوتوراردی و اودا باخاردی آما بیر شئی آنلامادیغی اوچون هر زامان سوروشاردی نه دئدی بالا دئییه. من الیمدن گلدیگی قدهر چئویرسمده بعضن یورولاردیم و او زامان بیر آنانین چاره سیزلیگینی حیس ائدهردیم. آتام غرورورنا یئدیریب بیر شئی سورمازدی، بیز ایران فیملینه باخماق ایسترکن او آذربایجان کانالینا چئویرمه میزی ایستهردی.

بیر گون سؤزده اوستانی کانالین خبرلرینی تورکجه ایزلرکن، آتام عصیان ائدیپ سوروشدو:

- اوغولوم بو نه دئییر؟

- عمی (بیز آتامیزی عمی سسله ریک) تورکو دئییر دا.

- بالا ائله تورکو اولار؟ من نییه باشا دوشموره؟ من اولارجا تورکو دستان بیلیرم، آما بو آدمی آنلامیرام.

آتامین اوخوما یازماسی اولماماسیانا باخمایاراق بیر چوخ عاشیق دستانینی ازبره بیلیر. مینلرجه بیت شعری ساعاتلرجه سیزه اوخویابیلر.

۱۷ یاشلاریندا تورکجه اوخوما یا باشلادیغیمدا آنام اوچون کیتابلار اوخوما یا باشلادیم. بیاتی نی هئچ سئومز، اونا کدهرلی گونلری خاطرلادیر. آما تورکجه شعر سئوه. ۱۹ یاشیندا حنکایه یازدیغیم واختلار ایلك آناما اوخوردوم. منیم

حكايه لريم اونون منه آنلاتديغى ناغىللارا بنزه ميردى اما منى دينله مه يى سئوردى.

آنامين ديليني، آياقلاrimi تنديره ساللايب اونون بيتمه يهن ناغىللاريندا اؤيرنديم. اونون ناغىللاردا ياشاماق مجبوريتينده قالان ديل، بوگون منيم مبارزه مين ديليدير.

دونيا آنادىلى گونو قوتلو اولسون.

سؤیلملری و ائیلملری فرقلی اولان حرکت

گونئی آذربایجان میلی حرکتی نی دونیاداکی باشقا اؤزگورلوکچو حرکتلر ایله دوشوندویوموزده هر حالدا ان معصوم و مدنی حرکتلردن بیریسیدیر. اورتایا چیخیشیندان گونوموزه قدهر اولوسلار آراسی حقوقدا مدرک اولاراق گؤستريله جک هنج بیر شدت ائیلمی اولمامیشدیر. حتتا آذربایجان میلی حرکتی نین رئفرانسلاری اولاراق قبول ائیلن مشروطه حرکتی، آزادیستان دئولتی، میلی حؤکومت و خلق مسلمان حرکتی دئوریمسل اولمالارینا باخمایاراق ائیلملری شیددتدن اوزاق اولموشدور.

اسکی بیر آتالار سؤزو واردیر؛ پامبیق ایله باش کسمک. بو سؤز آذربایجان میلی حرکتینده تام ترسینه اویغولانماقدادیر. بیز آشیری سؤیلملر ایله سادهجه ان ایلکل حاقلاریمیزی ان باریشجیل یوللار ایله ایستیریک.

بوتون بونلارا باخدیغیمیزدا ندنسه آذربایجان میلی حرکتی نین سؤیلمی شیددته یؤنهلیکدیر. شعارلاری و بعضی یازیلاری ائیلمینین ماهیتی نی دانارجاسینا داها سالدیرقاندیر. بیرسی باشقا ائتیک قروپلاری آشاغلائیچی شکیلده گئن تومان گیین خطاب ائدیر، بیر باشقاسی دا عئینی یؤندم ایله داها سرت و سوییهسی دوشوک اولاراق تانیملاییر (شعر او قدر سوییهسیز ایدی کی بورادا یازماق ایسته مه دیم). فارس، روس، ارمنی تورکون بوتوتن دوشمنی کیمی شعارلار ایسه شدت ایچریکلیدیر.

آذربایجان میلی حرکتی عئینی زاماندا بیر اینسان حاقلاری حرکتی دیر. اینسان حاقلاری فعالیتلری ایسه سؤیلملرینده داها ائوره نسل و باریشجیل بیر دیل ایشلدرکن ندن بیز دونیانین ان معصوم اؤزگورلوکچو حرکتینی

رادىكاللاشدىرماق اىستىرىك؟ حتتا ائىلملرىندە رادىكال اولان قروپلار بئله بىزىم قىدەر دىلدە سرت دانىشمىرلار.

مىللى حركت آرتىق اۋزونه دونيا سويىهسىندە بىر كىملىك قازانماق آشاماسىنداير. بو آشامادا قوللاندىغىمىز دىلە و سۇيىلمىمىزە داها دىققەت ائتمەلىك.

دوشونجه دونیامین قادینی

یانیلیرسام ۲۰۰۰ ایلینده زنگان آزاد بیلیم یوردوندا اوخوما یا باشلادیغیم زامان دوستلار ایله شهریار آدیندا بیر درگی چیخارما یا قرار وئرمیشدیک. قرار وئریجیلرین هامیسی ارکک ایدی. من دوستلار طرفیندن درگینین ایزنینی آلماق اوچون بیلیم یوردونا باش وورموشدوم. اونلاردا ایزین اوچون بیر مرانامه یازیلما سینی و یازارلار هئیتی اولما سینی ایسته دیلر. یازارلار هئیتی ان آز ۳ نفر اولمالی ایدی. من بو تکلیفی ایکی قادینا و ایکی ارکه گه سونموشدوم. ارککلر بهانه گتیره رک یازارلار هئیتینده یئر آلمالیدلار. آما بیر خویلو و بیر تیکان تپه لی قادین اؤیرنجی بهانه سیز و منی چوخ تانیمامالارینا باخما یاراق بو تکلیفی قبول ائتدیلر. او زامان ائشیدلیک اولسون دییه دئیل ساده جه دوشونجه دونیاما یاخین اولان اینسانلارا بو اؤنه ریی گؤتورموشدوم. چونکو منیم دوشونجه دونیامدا جنسیتسیز اینسان واردیر.

دوغرودور قادین دئمک مدنیت و اویقارلیق دئمکدیر.

دوغرودور قادیسیز بیر یاشام آنلامسیزدیر.

دوغرودور قادین وارلیغین ان سوموت (عئینی) حالیدیر.

آما دوشونجه دونیام بونلارین اؤته سینده دیر. بونلار دوشونجه دونیاما گیردیگی زامان آیریمجیلیق دا بئینیمده یئر ائدینه جکدیر. اونا گؤره، آیریمجیلیغین و ائشیدلیگین اؤته سینده دوشونجه دونیامی جنسیتسیز لشدیردیم.

۸ مارت دونیا قادینلار گونو قوتلو اولسون.

میللی حرکت و تمثیلیت مسئله سی

گونئی آذربایجان میللی حرکتی سیاسی بیر اورگانیزاسیون اولمادیغی اوچون بعضن تمثیلیت سورونو یاشاماقدادیر. بو تمثیلیت مسئله سی گئنللیکله اولوسلار آراسی یئرلرده اؤز داغینیقلیغینی و دوزهنسیزلیغینی گؤسترمدکدهدیر. میللی حرکت ایچریسینده فرقلی سیاسی، کولتورل، سوسیال و اینسان حاقلاری قروپلارین یانی سیرا باغیمسیز اولاراق میللی حرکت منسوبو شکلینده فعالیت گؤسترنلرده واردیر. بیرسی اؤزونو بو حرکتین قوروجوسو، بیرسی میللی لیدری و باشقا عنوانلارلا آدلاندیریرلار. هر قوروم و شخص ده دوغال اولاراق اؤزونده بو حرکتی تمثیل ائتمه حقى گؤرور. هر شخص و قوروم اؤز فیکیرلرینی میللی حرکتین فیکیری کیمی گؤستریر و او شکیلده میللی حرکتی تمثیل ائدیر.

بعضن میللی حرکتین فرقلی شخص و قوروملاری تضادلی بیر شکیلده گؤروش اورتایا قویورلار. و بو میللی حرکت ایچریسینده تضادلی بیر بوتون اولدوغونو قارشى طرفه ایلقا ائدیر. بئله اولونجا میللی حرکت بوتونلوگونو ایتیریر. بیرسی فرقلی گؤروشلرله اوربا اؤلکه لرینده گؤروش کئچیریر بیر باشقاسی ایسه بیر عرب اؤلکه سینده میللی حرکتی تمثیل ائدیگینی ایددعا ائدیر. ائله دوشونورم کی دونیانین ان گوجلو اؤلکه سی بئله گونئی آذربایجان میللی حرکتی قدر دیپلماسی چئشیدللیگی یاشامیر.

بوگون بو دوروم سورون اولاراق گؤزوکمه سده یاخین گله جکده میللی حرکت و طبیعی اولاراق گونئی آذربایجان اوچون سورون یارادابیلر. اونا گؤره بو سورونو اؤنلمک اوچون میللی حرکت ایچریسینده بو تمثیلیت مسئله سینى حل ائتمک لازیمدیر. چونکو بو قدر داغینیق گؤروشلو حرکتی دنیا جیددییه آلماز. جیددییه

تورک اولماق می، تورکلوک مو؟

آلیسنا بئله فرقلی شکیللرده یوروملانیب دونیا گوجلری طرفیندن اؤز چیخارلاری
دوغرولتوسوندا حرکتی داهادا داغینیق حالا گتیره بیلرلر.

آذریها محفلی و ایران تور کچولویونون قارشیلشدیرمالی آنالیزی

آذریها محفلی و ایران تور کچولوی جریانی گورونوشده ایکی قارشید قروپ اولاراق گورونسلرده، گونئی آذربایجانی ماراخلانديران اولایلارا اورتاق باخیش آچیلاری واردیر. بونون سونوجوندا ایسه اورتاق هدفه خدمت ائدیرلر.

بیر قروپ بیزه سیز تورک دئیلسینیز دئییر، باشقا قروپ بیزه سیز آذربایجانلی دئیلسینیز دئییر. بورادا هدف آذربایجان میلی حرکتی نین منیمسدیگی یول اولان آذربایجان تور کلوگونو اورتادان قالدیرماقدیر. ایکی قروپدا فرقلی گورونوب آما عئینی ذهنیتین اوروئورلر.

آذریها، آذربایجان میلی حکومتی-نه گونئی آذربایجانی ایران-دان آیردیغی اوچون خائین دئییر، ایران تور کچولوی ده میلی حکومتی تور کلوگو اؤن پلانا چیخارمادیغی اوچون سالدیریر. هدف ایسه، مدرن چاغدا آذربایجان میلی حرکتی نین الهام قاینای اولان آذربایجان دولتچیلیگینی اورتادان قالدیرماقدیر.

هر ایکی قروپ آذربایجانلی قهرمانلارینی ایرانلیلشدیرماق ایستیرلر. هر ایکی قروپون مشروطیت حرکتی، ستارخان، شیخ محمد خیابانی... اولایلار و شخصیتلرده یاخلاشیمی عئینیدیر. آذربایجان-ا عایید اولان تاریخی ایرانلیلشدیرماق هر ایکی قروپون اورتاق اؤزه للیگیدیر.

هر ایکی قروپدا گونئی آذربایجان تئرمینه قارشیدیرلار. آذریها یا گوره گونئی آذربایجان باغیمسزلیغی چاغیریشدیردیغی اوچون قوللانیمالی، ایران تور کچولرینه گوره ایسه ایران-دا یاشایان تور کلر آراسیندا آیریلیق سالدیغی اوچون قوللانیمالیدیر.

هر ایکی قروپون اورتاق دغدغه سی ایران-ین توپراق بوتونلوگونون قورنماسیدیر.

گونئی آذربایجان میلی حرکتی سون ۲۰ ایلده اؤزونه بیر کیملیک اولوشدوردو. اسکی و چاغداش تاریخیندن درس لر آلاق سیاسی و میلی کیملیگینی آذربایجانلیلیق و تورکلوگو بیر آرایا گتیرمه یی باشاردی. سیز میلی حرکت ایچریسینده بیر نفر تاپایلمز سینیز دئسین من تورک دئیلیم و آذربایجانلیلیق منیم میلی کیملیگیمدیر. گونئی آذربایجان میلی حرکتی-نین منیمسه دیگی بو کیملیک آنلاییشی پان ایرانیسمی قورخویا سالمیشدیر.

بیر قروب آذربایجان آدی آراخاسیندا گیزلنیم میلی کیملیگیکمیزی انکار ائدیر، باشقا بیر قروب ایسه تورکلوک آدی آلتیندا وطنیمیزی اینکار ائتمه میزی ایستیر. بو ایکی قروب، قیچی نین هر ایکی طرفی کیمی آذربایجان میلی حرکتینی هدف آلمیشلار.

هانسی سئچکی؟

گونئی آذربایجان جمهور باشقانلیغی سئچکیلی مادام بو آرالار گوندم جمهور باشقانلیغی سئچکیلیدی، بیزده بو حاقدا فیکیرلریمیزی یازاق. ایران جمهور باشقانلیغی سئچکیلی اوزهرینه یازیلجاق بیر شئیلر اولمادیغینی اوچون بو یازی گلجک اوچون یازیلیر. اؤزگور و دئموکرات بیر گونئی آذربایجان دوشونون، اؤلکهسینی قورموش و ایلک جمهور باشقانلیغی سئچکیلیرینی کئچیرمک ایستیر. اوماریم او زامان شورای نگهبان کیمی بیر قوروم اولمازدا هر کس ایسترسه سئچکیلره قاتالابیلر.

بوگونکو سیاسی تشکیلات باشچیلارینی و باغیمسیرلاری دوشوندویوموزده هر حالدا گونئی آذربایجان جمهور باشقانلیغی سئچکیلیرینه بیرمی دن چوخ آدای قاتیلجاقدیر. شهبه سیز بیرینجی توردا بیزیم جمهور باشقانی سئچمه میز اولاناقسیز اولاجاقدیر. سسلرینه بیر چوخ یئرہ داغیلماسی سونوجو بیرینجی توردا جمهور باشقانی سئچمه میز ایمکانسیدیر. بوگونکو گونئی آذربایجان سیاسی دنکلمینی دوشوندویوموزده گوره سن کیم کیمین خئیرینه قیراغا چکیلجک و کیم کیمینله ائتلاف ائده جکدیر؟

گونئی آذربایجان جمهور باشقانلیغی آدایلاری آراسینداکی جانلی آتیشماییدا چوخ مراک ائدیرم. آدایلار بیر بیرلرینه نئجه خیطاب ائده جکلر و هانسی قونولار اوزهرینده دارتیشاجقلار؟ آدایلارین کئچمیشلری بو دارتیشمالارین ان ایلگینج یانی اولاجاقدیر. اصلینده ایستیردیم بیر سیمیلاسیون ایله بوگونکو سیاسی لیدرلری گلجهیه گؤتوروم و دیالوقلارینی یازیم، اما گره کسیز یئرہ بحث آچیلجاغینی دوشوندویوم اوچون واز کئچدیم. اوماریم او زامان آدایلاریمیز سیاسی اولقونلوق ایله بیر بیرینه یاناشیرلار.

آذربایجان میلی حرکتی هانسی طبقه نی تمثیل ائدیر؟

اوزون زاماندير بو مؤوضونو بئینیمی مشغول ائدیردی. آذربایجان میلی حرکتی توپلومسال اولاراق هانسی طبقه نی تمثیل ائدیر و بونون سونوجوندا میلی حرکت مخاطب اولاراق هانسی توپلومسال طبقه نی گؤرور؟ سعید متین پور جمهور باشقانلیق سئچکیلی آذربایجان حرکتینی عکس ائدیر می؟ یازیسیندا میلی حرکت توپلومسال اولاراق آلت قاتلاردان باشلامیش. سعید متین پور- گؤره: آذربایجاندا اورتا صنیف طبقه اولاراق تورکچو اولمامیش. آذربایجان حرکتی آلت قاتلاردان باشلامیش و بوتون توپلومسال حرکتلرینده گنلده یونتن و یونتیلن آلت قاتلاردان اولموشلار و بو حرکت اساس تپکیلرینی طبقه اولاراق آلت قاتلاردان آلمیشدیر.

گرچکندن آذربایجان میلی حرکتی توپلومون آلت قاتلاریندان می اولوشماقدادیر؟ بو سورغونون ۱۵ ایل قاباق جوابی هه اولسادا بوگون منه گؤره میلی حرکت اورتا طبقه نی اؤز ایچینه آلماقدادیر. البته بو آیری می یاپارکن میلی حرکتین مکان اولاراق فعالیت مرکزلرینده دیققیته آلمامیز گره کیر. ائله دوشونوره م بؤیوک شهرلرده و کیچیک یئرلریم یئرلرینده میلی حرکتین طبقاتی پتانسیلی دئییشیکلیک گؤستمکده دیر. بؤیوک شهرلرده میلی حرکت اورتا طبقه نی ده ایچینه آلیر و کیچیک یئرلرده میلی حرکتین گوجو آلت طبقه لرده دیر. بو دا ایران-دا کیچیک یئرلرده اورتا طبقه نین گنیش اولماماسیندان قایناقلانماقدادیر. آما میلی حرکتین هله ده اوست قاتلاری تمثیل ائتدیگینی ایدعا ائتمه میز دوغرو دئیل. چونکو توپلومون اوست طبقه سینه اویغون و اونلارین منفعلترینی قورویاجاق بیر ادبیات گلشیدیره بیلمه میشیک.

آذربایجان میلی حرکتی اؤزونو میلی بیر حرکت اولراق تانیملا بیرسا، توپلومون بوتون کسیملری ایله دیالوگ قورا بیله جک بیر دیل و ادبیات گلشیدیرمه لیدیر. چونکو میلی حرکت توپلومسال بیر دئییشم هدفینده دیر. بو توپلومسال دئییشیم توپلومون بوتوت کسیملرینین قاتیلیمی ایله گرچکلشه بیلر. مشروطه حرکتینی اؤزونه رثفرانس اولراق گؤره ن بیر حرکت اونون ایزله دیگی یولو یئنیدن اینجه له مه لیدیر.

نوت: آذربایجان میلی حرکتی ائتتیک اولراق کیمین حاقلارینی ساونور؟ آذربایجان-دا یاشایان توکلرین می یوخسا آذربایجان سیاسی جغرافیاسیندا یاشایان بوتون ائتتیکلرین می؟ بو حاقدا گله جک ده یازا جاغیم.

یئنیدن خرداد اولایلارینی خاطیرلارکن

آنکارا-دا گلوبال استراتژی آراشدیرما مرکزینده ایشلیردیم. گونلوک دهیرلندیرمه می یازیردیم. آیريجا ۱۹ اردیبهشت آذربایجان اؤیرنجی گونونون آدلانماسی ایله باغلی هلهده بحثلره قاتیلیردیم. اؤیرنجی سایتی وبلاگ شکلینده فعالیتیه باشلامیشدی. ایران قرئتینین او آشاغیلائیجی یازی و کاریکاتورو بحثلری ده یاواش یاواش اینترنت ساحه سینده یاییلیردی. تبریزدن بیر تانیدیق زنگ ائله دی و تام بونو دئدی؟ «داوود، تبریز آیاغا قالدی» تورکیه لیلیر دئمیشکن "توکلریم دیکن دیکن اولدو" هیجانلاندیم، همن اینترنتده و ایمیلیمده خبرلری تارادیم و اولای ایله ایلگیلی خبرلری توپلادیم.

عئینی هیجانلا باشلادیم راپور یازمایا «گونئی آذربایجان آیاکلاندی» باشلیغی ایله راپورومو یازیب، شکیللری ده آرتیراراق باشقانیین اوتاغینا گئتدیم. هله توکلریم بیز بیز ایدی. دورمو باشقانا آنلاندیم و باشقانیین راپورومو آلیب تورکیه ده کی ایلگیلی یئرله گؤندردی. ۳۵ میلیون تورک نندن اؤز حاقلارینی الدهه ائتمک اوچون بیز ایش گؤرمور ائلشدیریسینه بیر جواب ایدی خرداد آیاقلانماسی.

خرداد اولایلاریندان بیز نئچه آی سونرا گونئی-ه عائله می زیارت اوچون گئتدیم. یاشلی و اوخوما یازما بیلمه یه آنام هیجانلی بیر شکیلده آنلاتیردی منه او گونلری: آی بالا، بوردا تورک-فارس ساواشی دوشدو. چوخ آدامی اؤلدوردولر.

گونئی آذربایجانداکی خرداد ۱۳۸۵ اولایلاری هلهده درینلیگی ایله اینجه لنمه بیبیدیر. أما او اولایلار میلی حرکتین سوره جینده بیر دؤنوم نقطه سی اولدوغو هرکس اوچون آیدیندیر.

میللی اولماق مسئلهسی

آذربایجان میللی حرکتینده بعضی قاوراملارین تانیملاری فرقلی اولراق یانسیدیلماقدادیر. بو فرقلی تانیملار سونوجوندا میللی حرکتین سورهجی، گورونتوسو و طبیعی اولراقدا ایستکلر و گوزلنتیلرده فرقلی اولور. بو قاوراملاردان بیرسی میللی لیک مسئلهسیدیر. میللی لیدئر، میللی بایراق و میللی مئدیا کیمی قاورامساللشدیردیغیمیز قونولار نهقدر یئرینده و دوغرو ایشله دیلیر؟

بیر شخصین و اولقونون میللی اولماسی اوچون، توپلومون تومو و یا چوخونلوغو طرفیندن قبوللنمهسی گره کیر. بللی بیر سیاسی پارتی نین لیدئر ی اولایلر و بو دوغالدیر اما اونون میللی لیدئر اولدوغو آنلامینا گلمز. میللیتلیشمه و دولتلیشمه سوره جینده لیدئرلرین اورتایا چیخماسی (منه گوره آرتیق بونا دا گره ک دیولماماقدادیر چونکو حرکتلر و دنوریملر لیدئرلر احتیاج دیومادان دا گرچکلشمکده دیر) نورمال گورونسده میللی لیدئر اولمالاری اوچون توپلومون و یا او حرکتین چوخونلوق قبوللوغونو قازانمالاری گره کمکده دیر.

بایراق مسئلهسی ده میللی لیدئر اؤزه للیکلرینی داشیمالی دیر. (گونئی آذربایجان - دا بایراق مسئله سینی آیری بیر یازیدا یازا جاغیم).

هر بیر تشکیلاتین و یا جبهه نین مئدیاسینین اولماسی دوغالدیر. اما او مئدیایی میللی اولراق گؤستمک، اینسانلارین ذکاسی ایله آلا ی ائتمک دئمکدیر. اگر او مئدیاین چالیشانلاری و صاحیبی سیاسی بیر تشکیلاتین منسوبولار ایسه، او مئدیای میللی دئمک اولماز. حتی اینسان حاقلاری چرچوسینده بئله یاخین اولدوغو اینسان حاقلاری قورمونو گوندمده توتورسا، او مئدیای ساده جه او تشکیلاتین یابین اورقانی دیر. البته بو مئدیادا فرقلی پروقراملارین و اینسانلارین

تورک اولماق می، تورکلوک مو؟

اولماسی اونو میللی ائتمز. بیر یایین اورقانی بوتون قوروملارا طرفسیز اولارسا او زامان میللی اولماق اوچون بیر آددیم آتمیش اولور.

ایران تورکچولوگو (تورک ائلی) پروژه‌سی کی‌مه عایید؟

بو گون ایران تورکچولوگو (تورک ائلی) و چاخما مئهران باهارلی حاققیندا دؤردورنجو و سون یازییی یازاجاغیم. البته ایندیلیک بو حاقدایازمایاجاغیم اما زامانی گلینجه بو قونو حاققیندا یئنیندن فیکیرلریمی اورتایا قویاجاغیم.

ایران تورکچولوگو (تورک ائلی) بیر توپلومسال بیر ایستک می بیر پروژه می‌دیر؟ بو قروبون توپلومسال تابانینا باخدیغیمیزدا یوخ دئیله‌جک قده‌ردیرلر. او زامان بو توپلومسال بیر ایستکدن داها چوخ بیر پروژه‌یه داها یاخیندیر. او زامان بو پروژه کیملر طرفیندن سونولموش و دستکلنمکده‌دیر؟ بو سورویا جواب تاپارساق بو پروژه‌نین سونوجلارینی دا داها یاخشی آنلایا بیله‌ریک.

منیم فیکریمجه بو پروژه‌نین هم ایران همده تورکیه آیاقلاری واردیر. هر ایکی طرفینده تک قایغیسی دئولت (نظام) بقاسیدیر. تورکیه درین بیر قروب بو فیکری پایلاشیرلار کی ایران پارچالانیرسا، تورکیه پارچالانار. بو دوشونجه ۱۰ ایل اؤنجه باسقین بیر دوشونجه اولسایدی‌دا سون آنلادیقلاریم ایله بو دوشونجه ائتکینلیگینی ایتیرمکده‌دیر. تورکیه جمهور باشقانی‌نین فارس میللیتچیلیگی اوزه‌رینه آچیقلامالاری بو دئییشیمی گؤستمکده‌دیر. ایلرجه تورکیه‌لی فیکیر آداملارینا بونو آنلاتمایا چالیشدیق؛ تورکیه‌یه قونشو بیر تورک دئولتی تورکیه بوتونلوگو اوچون بیر تهدید دئییل بیر گوج قایناغی اولاجاقدیر. ایران-ین پارچالانماسی تورکیه‌یی پارچالار قورخوسو نه یازیق کی ایلرجه تورکیه دیش سیاستنی ائتکیددی. درین دئولت آداملاری‌دا بو دوشونجه‌نی دستکلدی. بو تکجه ایران اوچون کئچرلی دئییل، عراق اوچون‌ده بئله اولموشدو. اونا گؤره عراقداکی تورکلره خیالی بیر وطن اولان تورکمن ائلی (نه قدرده ایران-دا سونولان تورک‌ائلی‌نه بنزیر) دئدی‌لرو اولارین باغیمسزلیق حرکتلرینی انگلله‌دیلر. سونوج

نه دیر؟ عراقدا بیر کورد دئولتی قورولور و عراقدا یاشایان تورکمئلر آوارا گزیرلر. توکمئلرین بوگونه دوشمه سینده تورکمئن ائلی نین ادینی اونلارا بخش ائدهن احسان دوغراماجی رولو دانیلما یاجاق قدهر چوخدور.

ایندی یازنین حساس بؤلومونه گلیریک. احسان دوغراماجی ایله عئینی دوشونجه نی پایلاشان و بیر زامانلار استانبول بلدییه باشقانی اولان بدرالدین دالان اولموشدور. بدرالدین دالان داها سونرا احسان دوغراماجی نین یاردیملاری ایله یئددی تپه اونیوئرسیتته نی قورموشدو. یئدی تپه اونیوئرسیتته سی تورکییه ده ایستک وقفینین بیر قورولوشودور. ایندی دییه جکسینیز بوندان ایران تورکچولوگونون نه ایلگیسی وار؟ بوگون ایران تورکچولوگو (تورک ائلی) پروژه سینین تئوریه سی نه؛ منیم چاخما مئهران باهارلی-یم (بابک جوانشیر) ۲۰۰۲ دن بری بو وقفین حمایه سینده دیر. بو شخص بو وقف ایله ایلگی سیندن سونرا ایران تورکچولوگو دوشونجه سینین منیمسه میشدیر. تورکییه ده اوخویان گونئی آذربایجانلی اؤرنجیلر چتین قوشوللاردا درس اوخورکن بو آدام تورکییه صنعتچیلرینین یاشادیغی بؤلگه ده یشاردی. ایندی بو آدام گلیمیش آذربایجان سئوگیسی (آذربایجانچیلیغی) نی بیر یامان اولراق ایشلمکده دیر.

ایران تورکچولوگو (تورک ائلی) پروژه سینین بیر باشقا آیاغی ایسه ایران دئولتی و اؤزه للیکله دئولت ایچری سینده تورک بروکراتلار و دئوریم محافظلاری ایچینده کی تورکلر دیر. هر حالدا بو تیپ اینسانلارلا قارشیلایشی سینیر و اونلارلا آذربایجان میلی مسئله سینین دانیشماق ایسترکن؛ ذاتن ایران بیزیمدیر و بیز یؤنه دیریک بورایی، جوابی آلمیش سینیز. بو آیغین تمثیلجی سی ده قارشیمیزا اسماعیل مئیدانی اولراق چیخماقدادیر.

بو پروژهنين تورکيهه آياغي سني مذهبي ايچهریکليدير. بو پروژه ني ساوونانلارين (گونتاى گنج آلپ) شيعه ليگه سالدیرماسى و عئینی زاماندا بيزيم بعضى کوره سنی لرین بو دوشونجهيه ماراخ دويمالاری نین نده نی ده بو اولسا گره ک. ايران آياغي ايسه شيعه مذهبي ايچهریکليدير. ايندى سورو بوردادير، عئینی هدفی گودن آما فرقلی ايستکلى اولان بابک جوانشير و اسماعيل مئيدانی یی بير آرايا گتيره ن نهدير؟

آذربايجان ميللى حرکتی بو ايکی آخيمدان فرقلی اولاراق سئکولار بير حرکتدير. شيعه ليگه و سنی ليگه و بوتون دين و مذهبهره باخيشی ايسه بو سئکولاريزم ايچرسيينده ديرلنديريلير. اونا گوره کيمسه بورادا اؤزونه بير پای آختارماسين.

آشاغيدا گوردوگونوز کيمي تورک ائلى نين خريطه سى واردير. بو قروب منى اتهام ائدير کی تورکلرين بيرلشمه سينين قارشيسيندايام. او زامان بسيط بير سورو سوراجاغيم. بو خريطه ندهن ايران سياسى جغرافياسينين ديشينا چيخب افغانستان و عراق-دا ياشايان توکلرى ده ايچينه آلمير؟ سيزين دردينيز ايران می تورکلوک مو؟

نهدن ایرانچی تورکلر (تورک ائلی)، ایران دئولتی نین پروژہ سیدیر؟

کئچن بیر نئچه یازیدا ایران سیاسی جغرافیاسینی دیققتہ آلیب تورکلوک آدی آلتیندا بیر قروپدان سؤز ائتدیک. بوگونه قدر بو قروپو ایران تورکچولری آدلاندیریردیم. اما بوندان سونرا ایرانچی تورکلر آدینین داها اویغون اولاجاغینی دوشوندوم. چونکو ایرانچیلیقلاری تورکلریندن داها باسقیندیر. بوندان اؤنجه کی یازی دا ایسه بو دوشونجه نین بیر پروژهدن عیبارت اولدوغونو یازدیم. بو پروژهنین کیملر طرفیندن دستکلندیگینی آنا خطرلی ایله آنلامایا چالیشدیم. بو یازی دا ایسه بو پروژهنین ندن ایران طرفیندن دستکلندیگینی آچیقلا یا جاغیم.

۱- بو پروژهنین اورتایا قویدوقو خریطه یه بیرینجی صینیف اولوسلار آراسی ایلشکیلر اؤیرنجی سی باخدیغی زامان بونون بیر دئولت قورماق آماجیندا اولمادیغی، بلکه دئولت اولماق اوچون اولوشماقدا اولان پتانسیلی داغیتماق اولدوغونو سؤیلر. سیاسی و استراتژیک درینلیکدن یوخسون بو خریطه هامیدان چوخ بؤلونمکدن قورخان ایران دئولتی نین ایشینه یاراماقدادیر.

۲- تورک ائلی آدی، هئج بیر زامان او توپراقلاری آدی اولمامیشدیر. توپراقلارین آدلاری بیریلرینین تلگرام باشیندا اوتوروب آد وئرمه سی ایله اولوشمور. توپراغین وطن آنلایشینین اولوشماسی اوچون تاریخسل سورج و اورتاق توپلومسال بللک گرہ کمکده دیر. گونئی آذربایجان آدینین چکیلمه سی ایران محکمه لرینجه سوچ ساییلدیغینی دوشونورسه ک، تورک ائلی آدی گونئی آذربایجان-ین قارشیسیندا اورتایا آتیلیمیش بیر آددیر.

۳- ایرانچی تورکلر (تورک ائلی) و آذریها سایتی پارالل اولراق آذربایجان میلی قهرمانلارینی ایرانلیلادشیرماق ایسته مکده دیر. شاه اسماعیلی بیرسی کورد آدلاندیریر، بیرسی ایران قهرمانی. بابک جوانشیر (چاخما مئهران باهارلی) ایله

دانشیقلاریمیزدا سید جعفر پیشه‌وری نین تات اولدوغونو ایدعا ائدردی. هر ایکی قروبا گۆره خیابانی تام بیر ایرانچی ایدی. آذربایجان تاریخی شخصیتلرینی ایرانلیلشدیرماق ایران دئولتی اوچون ایشلنیلن بیر پروژه‌دیر.

۴- بعضن دوشونوره‌م، ایرانچی تورکلر (تورک ائلی)-ین تام قارشیسیندا اولان (سؤزده آذریها سایتی) حاققیندا ندن یازی یازمازلار. ندن اونلارین یازدیقلاری حاققیندا (اؤرنک اولاراق آذریها و یالانلاری دئییه بیر تلگرام کانالی آچمازلار) یازی یازمازلار. اما آذربایجان میلی فعاللاری حاققیندا اوزون اوزون یامانلار یازارلار.

۵. ندن ایرانچی تورکلر (تورک ائلی) ایران دئولتینین سیاستلرینی و میلی فعاللارا قارشی توتومو و بو دئولتین آذربایجان جمهوریتی سیاستی حاققیندا یازی یازمازلار. آذربایجان جمهوریتی یوخسا تورک دئولتی دئییل‌می؟ ندن بو آداملار ایران دئولتی ایله بیرلیکده قوزئی آذربایجان-ا آذربایجان آدینین داها سونرادان وئرلیدیگینی ساوونارلار؟ اوتانماسالار اورایا باکو جمهوریتی دئییه‌جکلر. بابک جوانشیر (چاخما مئهران باهارلی) گۆزه کاوه بیات و ابراهیم پور داوود-ون آذربایجان تئزلی دوغروودور.

۶- آذربایجان میلی فعالرینا قارشی ایرانچی تورکلر (تورک ائلی) و آذریها سایتینین یؤندمی عئینیدیر. آشاغیلاماق و یامان یوووز دئمک. بودا ایران دئولتی نین مخالفلرینه قارشی بیر توتومودور.

داها اؤنجه‌ده دئیدیگیم کیمی ایرانچی تورکلر (تورک ائلی) و آذریها سایتی ایکیسی بیرلیکده گونئی آذربایجان تورکلوگونو هدف آلمیشلار. بیرسی کیملیگیمیزی هدف آلاق بیزی تورکلوگوموزدن یوخسونلاشدیرماق ایسترکن اوبیری وطنیمیزی هدف آلیب بیزی وطنسیزلشدیرمک ایستکمه‌دیرلر.

تورک اولماق می، تورکلوک مو؟

بو یازی مسئلهنین تئوریک بویوتو ایدی. گلجک یازی دا ایران باغلانتیلاری و تلگرام قروپلاریندا میلیی فعاللارا قارشى قوردقلاری توزاقلاری یازاغاغیم.

کلاسیک مئدیا (تلویزیون) آنلاییشینین چؤکوشو و یئنی آلتئرناتیولر

گلیشن ایله تیشیم دونیاسیندا هر گون قارشیمیزا یئنی آلتئرناتیولر چیخیر. اینسانلار بو ایله تیشیم آراجلاری ایله دوشونجه لرینی و دوینغولارینی آنلاتمایا چالیشیر. دوشونجه تکجه بیرئسل بیر ایستک اولاراق دئییل، عئینی زاماندا توپلومسال اورتاق بیر هدف اوچون ده بورادا دوشونولمکده دیر. ایلك ایله تیشیم آراجلاریندان اولان دیلین یازینسال حالا دؤنوشمه سی و یازنین یاغین (باسیم و چاپ) بیر اولای حالا گلمه سی ایله گونوموزده ایله تیشیم آراجلاری دا سرعتلی بیر شکیلده دئییشمکده دیر.

تلویزیون بیر زامانلار عصرین معجزه سی و سیحیرلی قوطو ایکن، اینترنت و سوسیال مئدیاین یاغینلاشما سی ایله اؤنمین ایتیرمکده دیر. آرتیق اینسانلاری خبرلری و فیلملری اؤزلرینین کنترولونده اولان اینترنت ایله تعقیب ائتمه کده دیرلر. بئله جه چاغیمیزین ان اؤنملی سورونلاریندان بیرسی اولان زامانی اینسان اوغلو ایسته دیگی کیمی ده یرلندیرمک ایسته مکده دیر. تلویزیونلار یاقدا قالماق اوچون فرقلی یؤندملر (یولار) آرا ماقدادیرلار.

سوسیال مئدیا اینسانلارا بیر چوخ ایمکان سونماقدادیر. آرتیق هر بیر اینسان ایسته دیگی زامان و یئرده سوسیال مئدیا ایمکانی ایله جانلی یایین یا پا بیلیر. اؤرنه گین آمریکا جمهورباشقانیلیغی آدایلاریندان برنی ساندرز فیسبوک جانلی یایینلاریندا یوزمینلرجه گی یایینا باغلا ییر. فیلملر تیوی کاناللاریندان داها چوخ نئتفلیکس و یا اچ بی او کیمی کاناللاردا ایزله نیلیر. اینسانلارین فیس بوک، تویتئر، اینستاگرام و تلگرام-دا کئچیردیکلری زامان تیوی قاباغیندا کئچیردیکلریندن داها چوخ دور. یئنی قوشاغین ایله تیشیم آراجی آرتیق اینترنت و سوسیال مئدیادیر.

ایندی ۱۹۸۰لر سیاغی پروقرام ایجرا ائدن بعضی تلویزیونلار ندن بو ایله تیشیم آراجلارینین یاغینلاشماسیندان راحتسیزلار، آنلاماق او قدرده چتین دئییل. اونون اوچون اینتئرنت یایینجیلیغی آشاغیلائییرلار، چونکو آرتیق اونلارین وارلیقلارنا احتیاج دویولماماقدادیر.

موغان-دا بیر کپنک اوچدو

کپنک ائتکیسی بیر تئوری واردیر. بو تئوری یه گۆره بیر سیستمین باشلانقیچ وئرلیرنده کی کیچیک دئییشیکلیکلرین بؤیوک و اؤن گۆرولمز سونوچلار دوغورا بیلیمه سینه وئرلین آددیر. ادوارد لورنز-ین چالیشلاریندان بیر اولان کاوس تئورسی ایله ایلگیلیدیر. بیر کپنگین قانادا چالماسی، دونیانین یاریسینی دولاشا بیله جک بیر قاسیرغانین اولوشماسینا ندن اولابیلیر.

موغان-دا فجع شکیلده اؤلدورولن آتنا اصلانی-نین ده حیکایه سی بئله بیر ائتکی یاراتمیشدیر. موغان-دا کیچیک بیر جان گئتدی، آما ائتگیسی دونیاداکی وجدانلی اینسانلارین اوره گینی آجیتدی.

آتنا اصلانی-نین ایشکنجه ائدیلمه سی، تجاوزا اوغراماسی و اؤلدورولمه سی کپنک باجیلارینین حیکایه سینین خاطرلاندی منه. میرابل باجیلاری اولاراق دا آنیلان بو اوچ قادین ۱۹۶۰ ایلینده قادین حاقلاری و اؤز گورلوک اوچون مجادله ائدیردیلر. دومینیک جمهوریتی نین دیکتاتورو تروجیللو طرفیندن توتوقلانیر، تجاوز ائدیلیر و اؤلدورولورلر. جسدلری بیر دره یه آتیلیر.

بو گون مسئله، آتنا اصلانی-نین قاتیلینین اؤلدورولمه سی و یا اعداما قارشی اولوب اولماماق دئییل. مسئله اینسالین یوخ اولماسی و فیکرلرین بوزوقلوقدور. مسئله آتنا-نین تورک اولوب اولماماسی دا دئییل، مسئله گووه نسیز بیر اورتامین اولماماسیدیر. مسئله امیر تتلو کیمی بیر اسگییین بو اولایدا حجابین اؤنمینی وورغولاماسی دئییل، مسئله دوشونجه نین ساییخلیفیدیر. مسئله سوچو ساده جه دئولتین بوینونا آتماق دئییل، مسئله کولتورون یئنی دن گۆزدن کئچیر یلمه سیدیر.

دئموکرات ایران و میللتلر

بوگون ایستیردیم شیکاگو چته لری فیلمی حاققیندا تنقیدی یازی یازیم آما فیلم و او یونجولاری کالیته سیز اولدوغو اوچون واز کئچدیم. اونون یئرینه دئموکرات بیر ایران-ین گرچکلشمه احتمالی نین اولوب اولمادیغی و او جغرافیادا میللتلرین دورومو ایله باغلی فیکیرلریمی سیزینله پایلاشماق ایسته دیم.

ایللر اؤنجه فارسجا بیر سایت ایله مصاحیبه مده دئمیشدیم ایران-دا کی سورون دئموکراسی دئییل، بلکه ایران-دا کولتور و ذهنیت سورونو واردیر. فارس اولمایان میللتلرین کیملیکلرینی قبوللنمه مه سورونو. ایران-دا آسیمیلاسیون سوره جی اوچ آشامادان اولوشور. اینکار، تحقیر و باسقی. ایلك باشدا فارس اولمایان میللتلرین وارلیقلاری گؤرمزدن گلینیب و اینکار ائدیلیلر. ساختا ایرانلیلیق کیملیگی ایچریسینده بوتون میللتلری اریتمک ایسترلر. بو سیاست سونوج وئرمه یینجه تحقیر سیاستی ایشه قویولور. فارس اولمایان میللتلرین دیللی، کولتورلری و ده یرلری حاکیملر و بو ذهنیته مالیک اینسانلار طرفیندن آشاغیلانیر. بو آشاغیلاما و تحقیره قارشى دیره نیش اولونجا بو سفرده باسقی سیاستی او یغولانیر.

بو ساده جه دئولت سیاستی دئییل، عئینی زاماندا توپلومون بللی بیر کسیمینده کولتور حالینه گلیمیش بیر باخیش آچیسیدیر. بئله بیر ذهنیت ایله ایران-دا دئموکراسیینین گلیمه سی ایمكانسیزدیر. ایران-دا دئولت و مخالفلرین فارس اولمایان میللتلره باخیشی عئینیدیر. اونا گؤره دئموکرات ایران-ین اولوشماسی بیر خیال دیر؛ و ائله بیر دئموکراسی اولوشمایاجاغی اوچون؛ گلین ایران-ی اؤزگورلشدیره لیم سونرا هر کس حاققینا چاتا جاق سؤزو بیر آلداتما جادیر.

ایران-دا دئموکراسی نین گلیشمهسی اوچون او جغرافیادا یاشایان میللتلر اؤز مقدراتینی الدهه ائتمه لیدیرلر. بئلهجه فارس توپلومودا اؤزونه اؤزگو دئموکراسی سینی قورابیلر.

مزدورلوقون سوسیو-پسیخولوژیک آنالیزی

مزدورلوق اینگیلیزجه (Mercenary) تورکجه ایسه پارالی عسگر آنلامینا گلیر. مزدور وطن و دویغو اولماقسیزین صاحبیینین وئردیگی اوجرت قارشیلیغیندا اونا بونا سالدیرار. بو سؤزجوک ایلک باشلاردا عسگری انلام داشیسادا، داها سونرالار توپلومسال و سیاسال اولقولار اوچون ده ایشلدیلمه یه باشلانمیشدیر. مزدورلوقون توپلومسال و سیاسال دالاریندان بیرسی قلمشؤرلوک (Hired pen) دور. مزدور قلمشؤر اؤزو دوشونمز، اونا وئرلن امیرلر دوغرولتوسوندا یازیلار قلمه آلار. منطیق و قانیت یئرینه دامارلاریندا قان آخار. هر یئرده ساواش و چاتیشما آختارار. اؤز عئیبلیرینی اؤرتمک اوچون باشقالارینا افترا آتار. عاغیلجیلیغی رد ائدر و سس-کوی سالماق ایستر. دشمنی اولماسا بئله، دوستونو دوشمن یئرینه قویوب اونونلا چاتیشار.

مزدورلار توپلومسال استاسوسدن یوخسون اولارلار. توپلومداکی دهیرلری حاققیندا دوشنمزلر. سادهجه قیسیتلی بیر چئوره نین بهبه چه ایله اؤز لرینی موتلو حیس ائدرلر. چونکو اونلار اوچون صاحبیینین وئردیگی پوللار، توپلومسال ده یردن اؤنملیدیر.

پسیخولوژیک اولراق، قورخاق و یالنیز اولارلار. صاحبیلری اولمادان اؤز لرینین بیر آنلام داشیما یا جاغینی دوشوندوکلری اوچون هر زامان بیر صاحب آختارارلار. اؤز اراده لری ایله حرکت ائتمزلر. اوجرتلرینی کیم وئیرسه اونون امرینده اولارلار. صاحبیلری بیرسینه سالدیردیغی زامان اونلار اوندان داها کسکین سالدیریر. صاحبیین گؤزونه گیرمک کیمی بیر یاریش اولار مزدورلار آراسیندا.

مزدورلار بيليرلر بير گون صاحيبلري اونلاري قوللانيب آتاجاق، اونا گوره هر زامان
رنگ و قروپ دئيشديريرلر.

ایران-دا بیر تورک دئوریمی مومکون مو؟

دئوریم، توپلومسال، سیاسی و اقتصادی قوشوللاردان اورتایا چیخان و تومدن دئییشیمی اؤن گؤرهن بیر اولقودور. آذربایجان میلی حرکتی ده گونئی آذربایجان توپراقلاریندا یاشایان تورک و غیر تورک (البته هله بو حاقدآ آچیق بیر گؤروش یوخدور) لرین حاقلارینی الدهه ائتمه سی اوچون مجادله ائدن بیر حرکتدیر. آذربایجان میلی حرکتی نین سؤیملرینه باخدیغییزدا کؤدن بیر دئییشیم ایله بو ایستکلرینه یئتیشمک ایسته مکده دیر. بو دا اؤزلوگونده بیر دئوریم ایله گرچکلشه بیلر.

دئوریم بللی بیر دوشونجه نی درینلیکلرینده و دیلینده باریندیرسادا کیتله سل بیر حرکتیدیر. کیتله سل حرکتلرین اورتایا چیخارماق، یؤنتمک و سونوجا اولاشدیرماق گئیش بیر اورقانیزاسیونو گره کدیرمکده دیر. البته ایله تیشیم چاغیندا بو اورقانیزاسیون داها راحتدیر. کئچدییمیز ایللرده یاشانان تویتر و یا فیس بوک دئوریملرینی دوشوندویوموزده بونون گرچکلشمه اولاناغینین اولدوغونو گؤرورورک.

آذربایجان میلی حرکتی شعارلاریندا تومدن دئییشیمی سسلندیسه ده ایران-دا بیر تورک دئوریمی نین سؤیله می اوزه رینده دورماماقدادیر. بو دئوریم نجه اولاجاق؟ کیتله لرین قاتیلیمی ایله گئیش آیاقلانمالار ایله می؟ یوخسا بو دئوریم سئچیلیمیشلر طرفیندن گرچکلشه جکدیر؟

آذربایجان میلی حرکتی ۱۹۹۰ لاردان سونرا مدرن سؤیملر ایله اؤز مجادله سینى سوردورمکده دیر. بو ۲۷ ایلده توپلومسال آیدینلانما (البته بونو دا دارتیشماق لازیمدیر) دیشیندا قورتولوشا یولدا هانسی یوللاری ایزله میشیک؟

بوتون بو سورولاری دوشوندویوموزده بلکهده گرچکلشه بیله جک ایران-دا تورک
دئوریمی حاققیندا دا فیکیر صاحیبی اولاجاییق.

يورغون توپلوم

بیر توپلوم دوشونون؛ سون یوز ایلهده ایکی دئوریم گرچکلشدیرمیش، ایکی سفر دئولت قورموش و بیر نئچه دفعهده میلی و یئرهل آياقلانمالار یاشامیش. اما هلهده اؤز مقدراتینی الینه آلابیلمه‌میش. بیر توپلوم اوچون بو قدهر اولای یوروجو دئیبیل می؟

دونیا توپولملارینا باخدییغیمیزدا بیر و یا ایکی دئوریم و آياقلانما ایله اؤز مقدراتینی بلیرله‌میش و دونیا استانداردلاری سئوییه‌سینده اؤزونو داشیمیشدیر. اما گونئی آذربایجان تورکلری ۱۹۰۶ ایله ۲۰۰۶ ایللری آراسینداکی یوز ایلیک سوره‌جده دئوریملری و آياقلانمالاری بیر سونوجا وارمامیش. بیر توپلوم نئچه دئوریم ایله سیاسی، اقتصادی، کولتورهل کیملیگی نی دئولت چرچوسینده قورا بیلر؟

۱۹۰۶ دا مشروطیت دئوریمی ایله باشلایان بیر سوره‌ج، ۱۹۲۰ آزادستان حرکتی، ۱۹۴۵ میلی حکومت دؤنمی، ۱۹۷۹ خلق مسلمان اولایلاری، ۱۹۹۰ دان سونرا اؤیرنجی اعتراضلاری، ۱۹۹۵ ایلینده چهرگانی حرکتی، ۲۰۰۰ ایللرینده بابک قالاسی یورویوشلری و ۲۰۰۶ دا اولوسال آياقلانمالار دوام ائتمیشدیر. ۱۹۰۶ ایلی مشروطیت حرکتی ایستکلری و ۲۰۰۶ ایلینده‌گی آياقلانماراین ایستکلری آراسیندا نئجه دئیشیکلیکلر واردیر؟

توپلوموموز یورغوندور و بو یوز ایلهده آیدینلانما سوره‌جینی بللی کسیتلر ایله یاشانمیشدیر. هله‌ده اؤز مقدراتینی بلیرله‌مه‌مه‌سی نین سوسیولوژیک و تاریخسل ندنلری واردیر. بو ندنلر اوزه‌رینده جیددی آراشدیرما آپارمادان توپلوموموزون یئنی دن بیر دئوریم گرچکلشدیرمه‌سی و سونوجلاری نین نه اولاجاغی بلیرسیزلیگینی قورویاجاقدیر.

مسئله آیدینلانماقدیر

مسئله کئچیحی گوندهمه قاتیلیب و آخیب گئتمک دئییل، مسئله آیدینلانماقدیر.

مسئله بیریلرینی سوچلاماق دئییل، مسئله آیدین دوشونه بیلیمکدیر.

مسئله بیریسینه خائین و ساتقین دئمک دئییل، مسئله آیدین ذهنیته صاحب اولماقدیر.

مسئله سن و من دئییلیک، مسئله آیدین بیر توپلوم یاراتماقدیر.

مسئله بیر اولای ایله بوتون حرکتی دهیرلندیرمکده دئییل، مسئله آیدین بیر شکیلده منظره نین تومونو گؤرمکدیر.

مسئله سن ایله منیم خصومتیم دئییل، مسئله سیامک میرزابی-ه، حبیب ساسانیان-ا، مرتضی مرادپور-ا و ... آیدین سحرین دوغاجاغینی حیسس ائتدیرمکدیر.

مسئله بیریسینی آشاغیلاماق دا دئییل، مسئله بیریسینی آشاغیلاماقدان چکیب آیدین بیر دنیا یاراتماقدیر.

مسئله بیتیشی اولان بیر سوره جده (مجادله سوره جی) بیر بیرینی قیرماق دئییل، مسئله توپلومونا آیدین بیر گله جک وعد ائتمکدیر.

مسئله توکنمیش بیر توپلومون انرژیسینی بوشا توکتمکده دئییل، مسئله او توپلومون بوتون بیرئیلری ایله آیدینلاتماق و اؤزونون ده اونلارلا بیرلیکده آیدینلانماندیر.

تورک اولماق می، تورکلوک مو؟

مسئله دەدم منە کور دئییب هر گلنه وور دئییبده دئییل، مسئله قارانلیغی و کورلوغو آیدینلاتماق دیر.

مسئله دو قملارا تاخیلیب قالماق دئییل، مسئله آیدینلیغا دوغرو آددیم آتماق دیر.

ایندی آنلادین می مسئله نه دیر؟

بوگون هاوا چوخ سويوق

يايين اورتاسيدير، بلکه سيز ايستيدهن ائوينيزده کولئرلرينيزی يانديريرسينيز، أما من چوخ اوشويورهم. ايکی پتو چکيره اوستومه، أما يئنهده تيتيرهم سويوقدان. دوکتورلار دئدير بدنيم ساوونماسيني الدن وئرميش. تام ۴۹ گوندور بوغازيمدان يئمک کئچمه ييبدير.

دونيانين رنگی گون کئچديکجه آزالير گؤزليميم اؤنوده. ذاتن دونيا چوخدا رنگلی دئييل منيم ياشاديغيم يئرده. بلکه ان فرقلی رنگ پنجره مدن ديشاری باخديغيمدا گؤزوکن ماويليکدير. هانی سيزين هر گون آلتيندا آدديم آتديغينيز ماويليک.

بلکه ايندی دوشونورسونوز ندن بو آجيلارا دايانيرام؟ سيز عدالتسيزليک نه دير بيليرسينيز؟ سيز عدالتسيزليگين اوراقدان تانيقلاريسينيز بلکه بلکهده يازيلاردا اوخورسونوز عداليتسيزليگين نه اولدوغونو. أما من بير ايلدهن چوخدور بو عدالتسيزليگی وجودوم و روحوملا ياشيرام. هر سحر يوخودان او يانديغيمدا، ساعاتلار جا سورغولانديغيمدا، يوخوسوز بوراخيلديغيمدا... گونون هر آيندا ياشيرام بو عدالتسيزليگی.

بعضن دوشونورهم گوناھيم نه ايدي؟ گوناھيم بير خيال ايدي سادهجه. قاراباغ-دا گئديب ساواشماق خيالی. بو توپراقلاردا خيال ائتمکده سوچ ايميش مگر. خيالسيز، عدالتسيز ياشاماليق بورالاردا بيز.

خياللاريم ايله بيرگه دوستاقدايام. ياشار-يم و بابک-يمي چوخ اؤزلورهم.

سيز نئيليرسينيز ائشیکده؟ سيزين خيالارينيز نئيلير؟ يوخسا خيالارينيزی بوراخيب خيالالتارينيز ايله اوغراشيرسينيز؟

قهوه خانایسیاستی

هر حالدا هامیمیز ایران قهوه خانالارینین دوواریلارینداکی بو یازینی گؤرموشوک؛ «بحث سیاسی ممنوع»، یعنی سیاسی بحث یاساق. ائله دوشونورهم کی بو یازی بیلینجلی اولاراق او دوارلارا آسیلیبیدیر. او اصلینده بیر یاساق دئییل، تام ترسینه اینسانلارین سیاسی بحثه ماراغینین آرتماسی و سیاسی دوشونجه لرینی اورادا دیله گتیرمه سی اوچوندور. قهوه خانالاردا دانیشیلان سیاستدن نه بیر دلیل نهده بیر حرکت اورتایا چیخار. توپلومون بللی بیر کسیمینین اولوشدوردوغو قهوه خانایسیاستی، توپلومدا آیدینلاتما یاراتماز. حتتا توپلومو اویشدورار.

نه یازیق کی قهوه خانایسیاستی بیزی بوراخمیر. بیر زامانلار چوخ یاقین اولان پالتاک اوتاقلارینا مودرن قهوه خانالار آدینی وئرمیشدیم. اینسانلار چایلارینی آلیردی و بیلگی سایار باشیندا قهوه خانایسیاستینی دوام ائدیرلردی. بو گلنک گونوموزده مئدیایا دایانسی ییبیدیر. مئدیالاریمیزدا قهوه خانایسیاستی طرزینده دانیشیقلا ر گئدیر.

بو سیاست طرزیندن قورتولمادیقجا، سیاسی حرکتیمیز قیسیر دؤنگوده دوام ائده جکدیر. اوره تیمی اولمایان بیر حرکت اولومه محکومدور. قهوه خانایسیاستی ده اوره تیم یئرینه توکه تیم (مصرف) اوزهرینه قورولوبدور. اینسانلارین انرژیلرینی و اوره تیم گوجونو توکه تیر.

آذربایجان میلی حرکتی و هزینه مسئلهسی

کندیمیزده یاشلی بیر کیشی وار ایدی. اوغلو بسیجی اولاراق ایران-عراق ساواشیندا حیاتی ایتیرمیشدی. او اولایدان سونرا بیزیم بو کندلی خوی-ون بنیاد شهید اداره سینی جانا گتیرمیشدی. هر گون اورایا گندهر و الی دولو گلردی. سونوندا او اداره نین باشقانی جانا گلیب دئمیشدی؛ اگر الله اولسادیم سنین اوغونو دیریتیردیم.

هر حالدا هامیمیز اخراجی ها فیلمینه باخمیشیق. بو فیلمده ایشله دیلن ایران میلیتیچیلیگی اوزه رینده آیریجا دورماق گره کیر. اما منیم بوردا دئمک ایسته دیگیم او فیلمده ایشله دیلن هزینه مسئله سیدیر. ساواش دان سونرا هزینه نین نجه بیر اؤلچود حالینا گلمه سیدیر.

آذربایجان میلی حرکتینده ده بوگون میلی فعاللاریمیز هزینه وئرمکده دیرلر. بیریلری آزاد یاشامیندان اولور. بیریلری ایشلرینی الدن وئیر. بیریلری ده یاشادیغی توپراقلاردان کؤچ ائدیر. بو هزینه لرین هامیسی منه گوره ده یرلیدیر. اما میلی حرکت سوره جینده بیر اؤلچود حالینا گلمه مه لیدیر. هزینه نین اؤلچود حالینا گلمه سی ایران کولتوررونون بیر اورونودور. ایران دا جبهه یه گئدن و داهای سونرا لیاقته باخمادان ایش اوستونه گلن اینسانلارین حثکایه سیدیر.

آذربایجان میلی حرکتینده بیر اؤلچود اولاجاقسا، او دا میلی چیخارلاریمیز چرچوسینده لیاقت و اوره دیم آغیرلیقلی اولمالیدیر.

مدنی توپلوم نئجه اولوشور؟

بوگون قورخاقلیغین و چاره سیزلیگین پسیخولوژیسی یازیسینی یازماق ایستیردیم اما تلگرامدان آلدیغیم بیر نئچه سورویا یانیت اولاراق بو یازی، یازماق ایسته دیم. تلگرامدان دوستلارین بیرسی گونئی آذربایجان-دا مدنی بیر توپلومون اولوشماسی اوچون نئجه بیر یول ایزلنه جگینی و ایران دئولتی حاکمیتینده بونون نئجه اولاجاگی (رئفورم و دئوریم) سوروشموش.

اصلینده بو سورولارین جوابی بیزیم حرکتین ماهیتینی و ایزلنه جگی یولا دا ایشیق توتا بیلر. بو قیسسا یازیدا البتته بونلارا جواب وئرمک ایمکانسیزدیر. بیز نئجه بیر توپلوم ایستیریک؟ مدنی توپلومو قورماق اوچون رئفورملار ایله بو توپلومو الدهه ائده بیلیرمیک؟

ایران سیتمینده گوج مئکانیزمالاری بیزیم الیمیزده اولمادیگی اوچون توپلوم ایچینده رئفورم گلیشدیرمک چوخ چتیندیر. چتین قوشوللاردا (سیاسی، سوسیال، اقتصادی) یاشایان توپلوموموز تاریخسل اولاراق مدنیت آخیملارینین قاینای اولسا دا باشاریسیز دئوریملر گرچکلشدیرمیش.

چؤزوم دئوریم ایسه، توپلوموموز آیدینلانما سوره جینی یاشامالیدیر. آیدینلانمادان یاشانان دئوریملرین سونوجونو هامیمیز گؤرموشوک. آیدینلانماق اوچون توپلوموموز بیرئیس (فردی) و توپلوموسال حاقلارینی تانیمالیدیر. بو حاقلارینی بیلن توپلوم اولارین الدهه ائدینمه سی و قورونماسی اوچون مجادله ائدر.

دئولت قوتساللیغی دوغو توپلوملاری اوچون هله ده بیر سوروندور. توپلوم دئولتینی سورغولامالیدیر. بو اونون ان دوغال حاققیدیر.

مسئله وطن می، کیملیک می؟

آذربایجان میلی حرکتی نین مجادله ادبیاتیندا آذربایجانلیلیق و تورکلوک قاواملاری هله ده چاتیشما حالیندادیرلار. بیریلرینه گۆره مجادله میز وطن مبارزه سی دیر، بیریلرینه گۆرده مجادله میز کیملیک مجادله سی دیر.

وطن نه دیر؟ تورکجه بیلگی و بسایتیندا وطن قاوامی آنا خطلری ایله بئله تانیملانیر؛ وطن بیر کیمسه نین دوغوب بؤیودوگو، بیر میللتین حاکیم اولاراق اوزه رینده یاشادیغی، باریندیغی، گره کیرسه اوغروندا جانینی وئره جگی توپراق دیر. بیر اولوسون باغیمسیز و ائگمن اولاراق اوزه رینده یاشادیغی یئر اوزو پارچاسی و انون هاواسی ایله توپراق سولارینا دئییلیر. وطن ایله یورد عئینی آنلامدادیر. همده اؤلکه اولاراق دا آدلانیریلیر.

کیملیک نه دیر؟ بورادا کیملیکدن قصدیمیز میلی کیملیک دیر. میلی کیملیک؛ بیر ملتین اؤزونه خاص دوشونوش و یاشایش بیجیمی، دیل، تۆره و گلنکلی، توپلومسال ده یرلری و قورالاری ایله اولوشان اؤزه للیکلر بوتونو.

یوخاریدا وطن و کیملیک تانیملارینی دیقته آدیغیمیزدا هر ایکسینینده یاشاماق اوچون بیر بیرینه احتیاج دویدوغو آچیق دیر. بیرسی اولمادان اوبیری اوزون سوره یاشایاماز. تورکلوگوموز اولمادان آذربایجان توپراقلاری بیزیم اوچون نه آنلام ایفاده ائدر؟

بیزیم میلی مجادله میز تکجه وطن و یا کیملیک مجادله سی دئییل. بیز وطن اوغروندا کیملیک مجادله سی وئریریک.

ایرانلیلیق قارشیسیندا آذربایجانلیلیق

دونن تلگرامدان بیر بحثین سس فایللارینی بیرسی گؤندرمیشدی. بحث آذربایجانچیلیق و ایران تورکچولوگو ایدی. اما بحثی آپارانلارین بؤیوک بیر خطاسی وار ایدی. آذربایجانچیلیغی تورکچولوق ایله قیاسلا یاراق یورودور دولر. ایلك باشدا دئییم من آذربایجانچی دئییم و اونا دا اینانمیرام. بو گونه قدرده هئج بیر یازیمدا بو قاورامی ساوونمامیشام. من اؤزومو وطن سئور اولاراق تانیملیرام. وطنیمین آدی آذربایجان اولدوغو اوچون آذربایجان سئورهده دئییه بیلر سینیز. آذربایجان میلی کیملیگمین اؤنملی بیر بؤلومونو اولوشدورور اما هامیسی دئییل. میلی کیملیگیم تور کدور. دیلیم تور کجه دیر. وطنیم آذربایجان دیر. ائله دوشونورم بو فیکری بیر چوخ آذربایجان میلی فعاللی دا داشییر.

ایران بیر سیاسی جغرافیاین آدی اولسا دا بوگون اعتباری ایله او جغرافیادا یاشایان میللتلری آسیميله ائتمک اوچون بیر کیملیک بیچیمیدیر. ایرانلیلیق آرخاسیندا فارسلاشان بیر مذهب، تاریخ و کیملیک واردیر. ایران سیاسی بیر جغرافیادان چوخ بیر کیملیگین فرقلی شکیلده بیزه سونولما شکلیدیر. اونا گؤرده بو آد ایله یان یانا گلن و قاورامساللاشدیرمایا چالیشیلان تانیملالار قارشی چیخیرام.

ایرانلیلیق کیملیگی ایله مجادله ائتمگ اوچون بیزده آذربایجانلیلیغیمیزا سیغینمالی ییق. چونکو بو مجادله نی قازانما شانسیمیز بونا باغلیدیر. وطن، میلی کیملیگین عینی لشدیگی اولقودور. بیر وطن ایسه کاغاذ اوستونده اولوشماز (تورک ائلی کیمی)، وطن بیر کیمسه نین دوغوب بؤیودوگو، بیر میللتین حاکیم اولاراق اوزه رینده یاشادیغی، باریندیغی، گره کیرسه اوغروندا جانینی وئره جگی توپراق دیر.

نژادپرستی دولتی

نزدیک ۲۰ سال است که می‌نویسم. در طول این بیست سال بیست نوشته به زبان فارسی ندارم. اولین نوشته‌ی جدی‌ام به زبان فارسی داستانی تخیلی به اسم «بازگشت به خویشتن» بود. ۱۹ ساله بودم که این نوشته‌ام در نشریه‌ی عصر آزادی تبریز چاپ شد. از آن به بعد به زبان شروع به نوشتن به ترکی کردم زیرا بیشتر مخاطبانم کسانی هستند که زبان ترکی (آذربایجانی، استانبولی) را می‌فهمند و من نیز نیازی به نوشتن در زبان فارسی احساس نکرده‌ام. به آن‌هایی که به زبان فارسی می‌نویسند هم خرده نمی‌گیرم، چون هرکسی را بهانه‌ای است برای نوشتن و مخاطبی. امروز هم فارسی نوشتنم تا در نوشته‌ام لهجه‌ی ترکی من دیده شود. من ترکی فکر می‌کنم و در ذهنم به فارسی ترجمه می‌کنم.

با اعلام بخشنامه وزارت آموزش پرورش ایران از این به بعد آن‌هایی که لهجه‌ی غلیظ دارند نخواهند توانست معلم مدارس ابتدایی و زبان فارسی شوند. بااینکه این نوعی نژادپرستی دولتی است اما من باز از این عمل دولت ایران حمایت می‌کنم. به خاطر اینکه سالیان سال است که دولت ایران سیاست نژادپرستی را به‌صورت پنهان دنبال می‌کند. این بخشنامه سند جرم بین‌المللی دولت ایران است. اگر ایران عضو یک دادگاه بین‌المللی بود بی‌شک معلمان غیر فارس زبان می‌توانستند علیه دولت ایران اقامه‌ی دعوا کنند. این بخشنامه سند تبعیض آشکار و رسمی دولت ایران است. تبعیضی که سال‌هاست زیر نقاب ایران و ایرانیت، ملل غیر فارس را انکار و تحقیر می‌کند.

حال جای سؤال اینجاست که آیا به مناطق غیر فارس نشین معلمان فارس زبان خواهند فرستاد؟ کدام نهاد و یا شورایی لهجه‌ی معلمان را تست خواهد کرد؟

تورکییه و آذربایجان میلی حرکتی

سون گونلرده کی مسئله لردن بیرسی تورکیه جمهوریتی نین گونئی آذربایجان میلی حرکتی-نه باخیشی و یاخلاشیمیدیر. بعضی چئوره لرحه بیز (گونئی آذربایجان میلی حرکتی) تورکییه-یه یاخینلاشمالیق. بعضی کسیملر و مئدیا قوروملاری دا آمانسیز شکیلده تورکییه دئولتیه سالدیرماقدادیرلار.

ایللر اؤنجه گونئی آذربایجان میلی حرکتی و سیاسی دنگلر یازیمدا تورکییه مسئله سینده توخونموشدوم؛ گونئی آذربایجان میلی حرکتی اؤز میلی حاقلارینی الده ائتمه سوره جینده تورکچولوک یولو ایزله میشدیر. تورک کیملیگی و تورک وارلیغی گونئی آذربایجان میلی حرکتی-نین چکیرده گینی اولوشدورماقدادیر. بو دورومدا یعنی گونئی آذربایجان-ین ائتتیک آچیدان تورک و حرکت اعتباری ایله تورکچو اولماسی تورکییه ایله گونئی آذربایجان آراسیندا ایلگی قوروماقدادیر. تورکییه فاکتورو هر زامان گونئی آذربایجان اوچون اؤنملی اولموشدور. آیریجا ۹۰ لاردان اؤنجه تک باغیمسیز تورک دئولتی اولماسی و بؤلگه ده کی آغیرلیغی بو اؤنمی اورتایا قویور. بو یازییی بو لینکدن اوخویا بیلر سینیز. <https://goo.gl/DCd7wR>

سون ایللرده تورکییه نین اؤزلیکله دیش سیاستی جیددی شکیلده دئیشمیدیر. ایلرحه اوزنو باتی یا دؤنن تورکییه، دیش سیاستینده دئیشیکلیک ائده رک دوغویا دؤنمه یه باشلادی. دوغو و داها دوغروسو اورتادوغونون او یونجولاری بو دؤنوشدن راحتسیز اولدولار. تورکییه بللی بیر سوره بو بؤلگه ده مذهبه دایالی دیش سیاست یوروتمه یه باشلادی و بو باشاریسزلیقلا سونوجلاندی. احمد داووداوغلو و ائکیبی ایلرحه تورکییه خارجی سیاستینده یانلیشلیقلار ائتدیلر. خاطیرلاتمالییام او زامانلار تورکییه ده دیش ایشلری باخانلیغینا باغلی بیر قورومدا چالیشیردیم.

گوئنی آذربایجان مسئلهسی اوستونده اونلارلا سورون یاشادیم و ایشدهن آیریلدیم.

احمد داووداوغلو و ائکیبی تورکییه خارجی سیاستیندن تمیزلندیکدن سونرا تورکییه بؤلگهیه داها فرقلی باخمایا باشلادی. تورکییه جمهور باشقانی رجب طیب اردوغانین فارس میلیتچیلیگی سؤزلری بو دئیشیمین بیر ایشارتی ایدی. ائله دوشونوره ایندیلیک تورکییه خارجی سیاستینده اردوغان-ین سؤزجوسو ایبراهیم کالین-ین ائکیبی داها ائتکیندیر. ایبراهیم کالین ایله SETA باشقانی ایکن دانیشمیشدیم. فیکیرلری داها درین و منطیقلی ایدی.

گوئنی آذربایجان میلی حرکتی بوتون دونیا دئولتلی و خصوصی ایله قارداش اؤلکه لر ایله ایلشکی قورمالی و اونلارین دسته گینی آلمالیدیر. تورکییه قارشیدی سؤیلمر بیزه بیر شئی قازاندیرماز. آما بوتون اومودوموزا دا اونلارا باغلامالییق. بیزیم هر زامان اوچون بیر نئچه پلانیمیز اولمالیدیر.

توپلومسال دوشونجه دونیامیزدا کیملر وار؟

اینسان یاپیسی اعتباری ایله دوشونن و یارادان وارلیقدیر. فرانسیز فیلسوف رنه دکارت-ین دوشونورهم، ائله سه واریم (Cogito ergo sum) سؤزوده بونون ان آچیق ایفاده شکلیدیر. اینسان بیرئسل اولاراق دوشونجه یه صاحب اولماسی نین یانی سیرا، توپلومسال اولاراق دا بیر دوشونجه نی و یا بیر دوشونورون فیکیرلرینی پایلاشابیلر. حتی بیر اؤندرین سیاسی دوشونجه لری ده بعضن توپلوم طرفیندن قبول گؤره.

دوشونجه و توپلومسال دوشونجه نین بو قیسیسا گیریشیندن سونرا ایندی بو مسئله نین گونئی آذربایجان تورک توپلوموندا نئجه اؤزونو گؤستریدیگینه باخمالیق. بیزیم توپلومسال و یا سیاسی اولاراق پایلاشدیغیمیز بیر دوشونجه وار می دیر؟ توپلومسال اولاراق قبول ائله دیگیمیز بیر دوشونورون فیکیرلری بیزیم توپلومدا حاکیم می دیر؟ تاریخسل اولاراق هانسی دوشونوروموزون فیکیرلری بوگون توپلوموموز طرفیندن منیمسنمکده دیر؟

ائله دوشونورهم بیزیم بو سورولارا وئره جه گیمیز نئت جوابلار یوخدور. چونکو بیزیم دیلیمیزده دونیا یا باخان و اونو دوشونجه لرینه یانسیدان بیر دوشونوردهن دانیشماق چتیندیر. آیریجا دئولتسیز بیر توپلوم اولدوغوموز اوچون توپلومسال روحوموزدا گلیشمه میشدیر. بیر توپلومون میللت اولماسی اوچون اورتاق ده یرلرینی و دوشونجه لرینی پایلاشما سیدیر. بیلیمره، بلکه من یانیلیرام. میللتلشمه سوره جینده نئجه دورومدا ییق بونو آراشدیرمامیز گره کیر. بو تکجه دوشونجه ایله سینیرلی قالمالی دیر، اینانج دونیامیزین دا نئجه اولدوغونا باخمالیق.

حقیقتیمیز هاردا گیزلیدیر؟

هر بیر دوشونجه‌نین و حرکتین بیر حقیقتی واردیر. داها فلسفی دئسک هر بیر وارلیغین بیر حقیقتی واردیر. وارلیق، دوشونجه و حرکت هر نه قدهر حقیقتیندن اوزاقلاشیرسا او قدهر یوخلوقا دوغرو یاخینلاشار. اگر حقیقتین یوخسا اونو یاراتمالیسان. بو ساده‌جه یاراتماقلادا قالینمیر، یاراتدیغینا دا سوره‌کللیک قازاندرمالیسان. چونکو سوره‌کللیگی اولمایان حقیقتینده یاشاما شانس یوخدور.

ایندی سورو بوردادیر؛ بیزیم (گونئی آذربایجان میلی حرکتی) حقیقتیمیز نه‌دیر؟ اگر بیر حقیقتیمیز وارسا بو هاردا گیزلیدیر؟ ندن بو حقیقتیمیز بیزی بیر بیریمیزی یاخینلاشدیرماق و بیر دوشونجه اطرافیندا توپلاماق یئرینه بیزی گون کئچدی‌کجه بیر بیریمزدن اوزاقلاشدیریر؟ ندن اوزه‌رینده دورولماماسی گره‌کن مسئله لری درینلشدیریب بیر بیریمیزه دوشمانجا یاخلاشیریق؟

ائله دوشونوره‌م؛ حقیقتیمیز، بیر بیریمیزی دینله‌مه‌مکده گیزلیدیر. چونکو بیر بیریمیزی دینلرسک اورتاق حقیقتیمیز کشف ائده بیلهریک.

حقیقتیمیز، دیلیمیزین آمانسیز شکیلده سرت اولماسیندا یوخ اولوب گئتمکده‌دیر. بیر بیریمیزی خطاب شکلیمدن مدنی توپولوملارین قوردوغو دیالوقدان چوخ اوزاقدیر.

حقیقتیمیز، میلی مجادله ایله کوچه بازار ساواشلارینین قاریشدرماسی آراسیندا سیخیشیب قالمیشدیر. میلی مجادله‌ده فرقلیلیک‌لری بو طرز ساواشلار ایله یوخ ائتمک اولماز. یوخ اولان حقیقتیمیز اولاجاقدیر.

حقیقتیمیز، اوره تیمسیزلیک سونوجو ضعیف دوشموشدور. هر زامان دئمیشم اوره تیمی اولمایان دوشونجه سوره کلی اولماز و قیسیر دؤنگوده دؤنوب دورار. قیسیر دؤنگونون ایچینده یاپای گوندملر ایله مشغول اولار.

حقیقتیمیز، آیدینلانمامیزدا گیزلیدیر. هم بیرئیسل همده توپلومسال اولاراق آیدینلانمادیقجا حقیقتیمیزی کشف ائده بیلمه یه جه ییک.

بونون اؤته سینده هر شئی کئچجیدیر. یا دا عبث ایله اشتغالیدیر.

میللی کیملیک قاوارامی و بویوتلاری - ۱

میللی کیملیک یاغین کیملیک تیپیندن آیریلماقدادیر. میللی کاراکترین اورتدیگی بیر کیملیک عنصر و یاغین کیملیک اولابیلر، آنجاق ترسی هر زمان دوغرو اولمایابیلر. بیر کیملیک عنصر و نه قدر یاغین اولارسا اولسون، میللی کاراکتر و یا کولتور طرفیندن اؤزونه خاص بیر شکلده میللی لشدیریلمدیکجه میللی کیملیک عنصر و اولاراق قبول ائدیلمز (بیرکؤک ۲۰۰۴: ۸۲). بیر توپولوق حیات طرزی ایله بلیرلی بیر شئی احتیاج دویدوغوندا بونا اویغون توتوم و داورانیش اورتیر، بو توتوم و داورانیشلار کولتور عنصر و اولوشدورور. بؤیلهجه کولتور، وار اولما سببی اولاراق، عایید اولدوغو توپلوما اؤزل اولماقدادیر. میللی کاراکتر توپولوملاری بیربیریندن آیران فرقلیلیکلر و یا بیر آرادا توتان بنزریکلردیر (لینتون، ۱۹۵۱: ۱۳۴).

آنتونی د. اسمیت، میللی کیملیگین تمل اؤزل لیکلیرینی بئله سیرالماقدادیر (۱۹۹۴: ۳۱):

۱. تاریخی بیر توپراق/اؤلکه یا دا یورد

۲. اورتاق میتلر و تاریخی بلک (حافظه)

۳. اورتاق بیر کوتله سل قامو کولتور و (ایجتماعی مدنیت)

۴. توپولوغون بوتون بیرئیلری اوچون کئچرلی اورتاق یاسال حاق و گؤرولر

۵. توپولوق بیرئیلرینین اولکه اوزرینده سربست حرکت ایمكانینا صاحب اولدوقلاری اورتاق بیر اقتصاد.

میللی کیملیک قاوارامینین تام آنلامی ایله آنلاشیلماسی میلیتیچیلیگین دارتیشیلماسینی گرکدیریر. بو ندنله، هابرماس 'ین (۱۹۹۴) وورغولادیغی کییی

میللیتچیلیک اۆزل لیکله کولتورل بوتونلشمه نین سونوجون دا مئیدانا گلن مدرن بیر اولگودور. بو، بلیرلی کولتورل بنزریکلرین سیاسی توپلومون تملینی اولوشدورماسی گرکدیگی گۆروشونه و عینی زامان دا سیاسی و میللی بیرلیگین بیریری ایله اوپوملو اولماسی گرکدیگی گۆروشونه دایانماق دایر (گئلنر، ۲۰۰۰: ۷۵). اسمیت، میللت قاورامینین کۆکلرینی اورتاق کیملیکلرین کئچمیشدکی شکیللری ایله باغداش دیرماق دایر. اسمیت-ه گۆره، میللتین مدرنیست ایمگه سینه گۆره میللی کیملیگی یارادان میللیتچیلیک دیر (اسمیت، ۱۹۹۹: ۱۲۳). بیر میللتین کیملیگینی تانیلاماق اوچون قوللانیلان ۲ آنا شرط؛ اتنیک یاپی (ساختار) و کولتورودور. ایلك باخیشدا تک اولاراق آغیلانمالارینا باخمایاراق بو ایکی شرط، اولوس-دولتی اولوشدورما یولون دا و میللتلشمه یه دوغرو ائدیلم یولجولوقدا بیریریندن آیریلماز ایکی شئی اولاراق دوشونولمکده دیر.

اتنیک کیملیک، بلیرلی بیر توپولوغون اویهلرینین اۆزلینی، دیگر توپولوق اولیریندن آیرد ائدن، فرقلی لشدیرن بیر عادییت دویغوسودور. بو دویغو، توپولوق اویهلرینین اۆزلینی بلیرلی بیر «بیز»ین منسوبلاری اولاراق، «اونلار» دان فرقلیلیکلرینی وورغولایاراق اۆز ایچلرینده بیرلشیریلمه سی دیر.

آنتونی د. اسمیت (۱۹۹۹: ۴۲) اتنیک بیر توپولوغون سوسیال کیملیگی اولوشدورورکن آلتی آنا اۆزلیگی بئله آچیقلاماقدایر؛

۱. کوللکتیف (جمعی) بیر اۆزل آد
۲. اورتاق بیر سوی میتی
۳. پایلاشیلان تاریخی آنیلار
۴. اورتاق کولتورو فرقلی قیلان بیر یادا داها چوخ عنصر
۵. اۆزل بیر «یورد» لا باغ
۶. جمعیتین اؤنملی کسیملری آراسیندا دایانیشما دویغوسو

میللی کیملیک قاوارامی و بویوتلاری-۲

فرقلی ائتنیک توپولوق چئشیدلرینین میللتله دؤنوشومونده باشلیجا ایکی یول ایزلدیکلری گؤرولموشدور.

بیرینجی سی؛ دولت دستکلی دیر و ائتنیک بیر دولتین چکیردگینی اولوشدوران یاتای بیر ائتنیکدن یولا چیخماقدا دیر. بو دولت داها مرکزی و بوروکراتیک بیر یاپییا قاووشدوقجا، عسکری، مالی، حقوقی و اداری سورجلر ائلی اورتا سینیفلاری و اوزاقلاری اؤزونه داخیل ائتمه یه چالیشماقدا دیر. چوخونلوقلا فرقلی اولان جمعیتلری ائگمن (موستقیل) ائتنیک چکیردگین کولتورل میراثینا دایانان تک بیر سیاسی توپولوق حالینا گتیریلرسه باشاری لی اولموش دئمکدیر. ائنتئلکتوئل سینیفین بو سورجده اوستلندیگی رول دوغال بیر رول دو. اورتا سینیفین چوخ سونرالاری صحنه آلدیغی، آریستوکراتلار ایله دین اداملارینین چوغو زامان ایکیرچیک لی داوراندیغی بو اویونون آنا آکتورلری اؤندرلر، ناظیرلر و بوروکراتلاردی. دولت بیر آنلامدا اونلارین دی و میراثینی اله ائدیردی. سونوج؛ آریستوکراتلار ایله روحانین مارژیناللشمه سی اولدو. اونلارین میراث و کولتورلری ایلکه اولاراق هرکسین اولدو.

ایکینجی یول ایسه داها پوپولئردی. ائتنو-دینی 'من' قاواراملاشدیرمالاری ایله کیچیک دئموتیک توپولوقلار داها ائیلجمی و سیاسی اولانا دؤنوشدورولوردو. باتیللاشما و مودرنیتیه فرقلی قارشیلیقلار وئرمه لرینه باخمایاراق کیچیک ائیدمن-ائنتئلکتوئل چئورلرین نیتی، توپولوغون ادعا ائتدیکلری ائتنیک کئچمیشلرینه سسلنمک صورتی ایله خالق آریندیرماق و حرکت کئچیرمکدی. بونو ائلمک اوچون بوگونکو قوشاقلارین اؤنونه توپولوغون کئچمیشیندکی آلتین قاغلاردان و شئعرسل مکانلارین دان چیخاریلمیش بیلشسل خریطه لر ایله

تاریخسل تۇرللیکلر یاپمالاری گرکمیش یوللا گئری قالمیش گئلنکسل ائنتیک توپولوغو دینامیک آما یئرلی بیر سیاسی میللته دۇنوشدورمهی اومورلاردی.

میللی کیملیک ایلك باشدا اؤز وارلیغینی دوشونسئل اولاراق اورتایا قویسادا، داهای سونرا بیزیم حیات طرزیمیزی اولوشدورماقدادیر. دوشونسئل اولاراق میللی کیملیگی دوشوندویوموزده، ایلك اولاراق بیزیم فیکیر یاپیمیز و حیایا باخیشیمیزلا ایلگیلیدیر. بیر اینسان حتی مدرنیته اؤنجهسی بئله میللی کیملیغینی دوشونسئل اولاراق یاشاماقدایدی و اونو دیگر توپولوملاردان آیران ان بلیرگین عنصرلاردان بیرسی ائله میللی کیملیگی ایله ائدیندیگی وارلیغینی بیلدیرمه چاباسی ایدی. بیز بوردا میللی کیملیگی بیرئیسئل اولاراق دئییل، توپلوسال بویوتو ایله آلیریق. توپلومدا کوللئکتیو دوشونجهنین اولوشماسی و اؤزونه تانیم گتیرمهسی کیملیگین دوشونسئل بویوتو ایله علاقه لیدیر. اگر توپلوسال دوشونجهده میللی کیملیگین تمللری اولوشموش و یئرینده اوتورماشسا، او زامان دئییه بیلریک کی میللی کیملیک دوشونسئل آنلانمدا بو توپلومدا اؤز وارلیغینی یئرلشدیریبیدیر.

سوموت بویوتو ایله میللی کیملیگی اله آلدیغیمیز زامان، قارشیمیزا تاریخسل اؤز کئچمیش، گئییم طرزى و توپلومون عنعنه و آداب رسوملارینی گؤرمکده بیک؛ یعنی میللی کیملیک، توپولوملارین بیر گؤرونوسو حالینه گلیر. تاریخسی اولاراق اله ائدیلن کیملیک، دؤنمسل دئییشیلری اؤز ایچینده یاشامیش و گؤرونوتو اولاراق بیر بیچیم ساغلامیشدیر. بو بیچیم میللی کیملیگین بیر بوسوتو اولاراق اؤزونو توپلوم گؤرونوتوسونده یانسیدیر.

میللی کیملیک، هم کولتورهل همده سیاسی بیر کیملیگی ایچیریر و کولتورل توپولوقدا اولدوغو قدر سیاسی توپولوقدا دا یئرلشدیریلیر. بو بیر میللی کیملیک

اورتيمينين عيني زاماندا ژئوپوليتيك بىر خريطه نىن يئنى دن چىزىلمه سى ويا
سىياسى رئزىم ايله دولترىن بىلشيمىن دئىشديرىلمه سى اولان سىياسى بىر
حركت آنلامىنا گلدىگى اوچون اؤنملى دىر (اسمىت، ۱۹۹۹: ۴۲).

مىللى كىملىك توپولوملارىن تارىخسل اولراق، اؤز كولتورل دىرلىرى ايله
منىمسدىكلرى بىر اولگودور. مىللى كىملىك اينسانلارىن جوغرافى اولراقدا
اىدىندىكلرى بىر كىملىك بىچىمى دىر. اينسانلار مىللى كىملىكلرىنى تارىخسل
اولراق ياشادىقلارى جوغرافىادا كولتورلرىنى، دىللرىنى، دىنى اينانجلارىنى و
توپلومسال دىرلىرىنى قورويارق اولوشدورورلار.

میللی کیملیک و سورونلاریمیز-۲

دوننکی یازیدا میللی کیملیگین نه اولدوغونو و نندن اؤنم داشیدییینی آچیقلامایا چالیشدیق. بو یازی دایسه میللی کیملیگین اولوشماسیندا رول اوینایان تاریخسل و سیاسی کیملیگیمیزی اله آلدیم

۱-تاریخسل کیملیک

تاریخ توپلوملارین سادهجه کئچمیشی دیلیدیر. تاریخ کئچمیشده توپلوملارین بیلینچلرینینده دوامینی اولوشدورماقدادیر. اگر تاریخه سادهجه "حیکایهجی تاریخ" آچیسیندان باخارساق کیملیک مسئلهسی گؤزه چارپمایابلر. آنجاق تاریخه فلسفه تاریخی آچیسیندان باخدیغیمیکدا کیملیک مسئلهسینی و اونون اولوشماسینا، نئجه دوام ائتمهسینه دیقت ائتمهیمیز گرکمکدهدیر.

توپلوموموز آکتیو تاریخ یارادان توپلوملار ایچریسینده یئر آلماقدادیر. یعنی تاریخی یاراتمیشدیر. آما بو آکتیو تاریخ ایچریسینده اولمامیز بیزه اؤز ایچریمیزده بیر دهیر اولاراق گؤز اؤنونده توتولمامیش. بلکه بو تیپ اؤزلیکلری اؤز ایچیمیزده داشیدیییمیز اوچون اؤز الیمیزده اولان ایمکانلارا و دهیرلره سیستماتیک بیر شکیلده باخمایی انگللهمیش. بو ندنله توپلوموموز سیستماتیک بیر شکیلده اؤزونو تانیملایمامیش (تعریف ائدیمهیمیش). تانیملامادیغیمیز اوچونده اؤزوموزه، چورهیمیزه و یاشام فلسفهیمیزه دوغرو بیر شکیلده آنلام قازاندیرا بیلیمهیمیشک. تاریخسل اولایلار آراسیندا ندنسللیک ایلشگیسینی قورامادیغیمیز حالدا نئجه بیر میللی کیملیه صاحب اولا بیلیردیک؟ اولایلاری اؤز چیخارلاریمیز آچیسیندان دئییل باشقالاری اوچون اله آلدیق. باشقا بیر دئییشله اؤزوموز زنگین وارلیقلارا صاحب اولدوغوموز اوچون اونو گلیشدیرمهیب باشقا توپلوملارین دیرلرینی یایمایا چالیشدیغیمیز اوچون آذربایجان-تورک توپلومو میللی

کیملیگینی بلیرسیزلییه دوغرو سوروكله میشدیر. پروفوسور دوكتور حمید نطقی دئمشکن یوخسول زنگیللریک.

۲-سیاسال کیملیک

سییاست دونیاسینین یاراتدیغی شرایط ایچریسینده اؤزوموزه بیر یئر آچامادیغیمیز و وار اولمامیزی اؤز دهیر و منفعتلریمیز آچیسیندان اورتایا قویامادیغیمیز اوچون ایلك اؤنجه میلی کیملیگیمیزی قورویانمامیش و سونرادا میلی کیملیگیمیزه دایاناراق سیاسی کیملیک ایچریسینده دئمهیه سؤزوموز اولمامیش. ساواشلاردا و موجادیلرده قازاندیغیمیز حالدا ماسا اوزرینده اودوزموشوق. بو بیزیم اؤز ایچیمیزده بیر بوتون اولمامامیزدان و گئرچک آماچلاریمیزدان اوزاق گزدیگیمیز اوچون اورتایا چیخمیش اولابیلر.

گونئی آذربایجان تورک میلی کیملیگینی سیاسیال بیر شکیلده اورتایا قویامادیغی اوچون چکیردک کیملیگی ضربه یئمیش. سییاست آلانی بیزیم قورویوجوموز اولمالیددی. او ساحده اؤز میلی منفعتلریمیزدن واز کئچمه‌مه‌لی ایدیک. گونئی آذربایجان تئرمی گووه‌نیرلی و سیاسیال اولدوغو زامان زنگانلی اونو بیر سیغیناق گؤروب اورادا اؤزونه اساس آنلامی وئریب و دونیایا تانیتماقدان غورور دویاجاق. آنجاق بو تئریم اساسی بیر شکیلده اورتایا قویولمادیغی اوچون اونلار اؤزلرینی آذربایجانلی (سیاسی اولاراق) سایماقدان نه تکجه واز کئچرلر بلکه قارشى بئله چیخارلار. نه قدر اؤزوموزو سییاست آلانیندا مطرح ائتمه‌دییسک او قدر میلی کیملیگیمیز بلیرسیزلیک دورومونا یاخینلاشاجاق.

میللی کیملیک و سورونلاریمیز-سون

۳-سوسیال کیملیک

کیملیک موضوعو بوتون درینلیکلریله سوسیولوژیک بیر اولقو اولراق گؤرونمکدهدیر. سوسیولوقلار آچیسیندان کیملیک توپلومون گنه‌لینی و گلنکلیرنی قاپسایان و اونلاری تئوریک و دوشونسل بیر شکیلده یانسیدان فئومندير. توپلوموموز اوزرینده بو گونه قدر سوسیال بیلیملر آچیسیندان چوخ آز بیلیمسل دیرلندیرمه اولموشدور. اونون اوچون توپلوموموزون پسیخولوژیسی هله‌ده بیزیم الیمیزده دئیل. بو آچیدان کیملیک اوزرینده توپلومسال ندینینی اینجلمکده چتینلیک یارادیر. سوسیال پسیخولوژی آچیسیندان توپلوموموز دئوریملر، قیاملار و ساواشلار کئچیردیگی اوچون حساس بیر توپلوم حالینا گلیمیش. کئچن یوز ایلده و قاجار دولتی زامانیندان بری آذربایجان توپراقلاری یا ساواش آلانی اولموش یادا قاجار دولتینین سونونا یاخلاشیرکن مرکزی دولته قارشى قیاملارا صحنه اولموش. بو اولایلار توپلوموموزو پسیخولوژیک آچیدان اولومسوز ائتکیله‌میش. باشقا بیر ایفاديله آنلاتماق ایسترسک توپلوموموز دوشونمک زامانی تاپابیلیمه‌میش. اوتوروب نه اولدوغونو، نه ایسته‌دیگینی اینجلمه‌میش. مشروطیت حرکاتی بیتمه‌دن خیابانی باش قالدیریر. خیابانی‌نین آجیسی اونوتولمادان میللی حؤکومت ایش اوستونه گلیر و توتون تا گونوموزه قدر. ایندی بیز یورغونلوغونو آتمايا چالیشان بیر توپلوملا قارشى قارشیبایق.

۴-دینسل كيمليك

كيمليك موضوعسوندا بيزيم توپلوم ايچينده دين فاكترور چوخ اؤنملى بير مسئلهدير. دينين ميللييته اؤنم وئرمه ديگيني بير كنارا بوراخساق بئله، شيعه مذهبىنين شاه عباس دؤنمىندن سونرا ايرانلىلاشديرماسى بيزيم اينسانلاريمىزى اؤز كيمليكلىرىندن اوزاقلاشديرماق ايمكانى ياراتمىش. بلكه شاه ايسمايل^۱ين قوردوغو قىزىلباش-بكتاشى شيعه ليگى ياشاسايدى هر حالدا اينسانلاريمىز ميللى كيمليكلىرىدىن يابانچىلاشمازدىلار. يعنى بو گونكو شيعه ليك بىزى داهادا ايرانلىلاشديرمايا ياخىنلاشديرمىش. ايمام حسين^۲ين حيات يولداشىنين ايران شاهىنا باغلالمالارى بيزيم اينسانلاردا ايران شاهلىغىنا و ايرانلىلىغا بير اؤزلم ياراتمىش. فردوسى بو آچىدان ده ير قازانىر. دين مقوله سى ايچرىسىنده ميللىتچىليك داشىدىغى اوچون ايسلام دىنى عرب ميللىتچىلىگىنى داشىمىش و شاه عباس^۳دان سونرا شيعه ليك ايران^۴دا فارس ميللىتچىلىگى ايچرىكلى بير مذهب حالىنا گل مىشىدير. بيزيم توپلوموموز و ميللى كيملىگىمىز آراسىندا قالين بير پرده تشكىل ائتمىشىدير. شيعه مذهبى ايران ايچرىسىنده بير بيرلىك اولوشدورماسىنين اؤتسىنده ايرانلىلاشديرما رولونو اوينا مىشىدير.

سونوج

گوئى آذربايجان ميللى حركتىنين اساس سورونلارىندان بىرىسىنين توپلوموموزون ميللى كيملىگىنى بير بوتون و سيستماتىك اولاراق اورتايا قويابىلمه سىنى وورغولادىقدان سونرا بىز و ميللى كيملىگىمىز آراسىندا اوزاقلق يارادان ندىلرى آچىقلاما چالىشىدىق. بو آچىدان ميللى كيملىگىمىزى داها سيستماتىك بير شكىلده الهه ائتمه مىز اوچون بو ندىلرى دوغرو بير شكىلده الهه آلب توپلوموموزا آناتماليق. توپلوموموز اؤز تارىخى حقىنده ميللى بير

تاریخسل آنلایشا صاحب اولدوغو زامان، گونئی آذربایجان وارلیغینی سیاست
آلانینا داشیب، توپلومسال دئییشیکلیکلر سوره جینی یاشادیغی و ایندیکی شیعه
مذهبین (ایرانلیغی) گئرچک اوزونو تانیدیغی زامان میللی کیملیگینه دوغرو
بیر آدییم آتمیش اولاجاقدیر.

سۇيەلم چئلىشكىمىز نە زامان دوزەلەجك؟

كئچن گون رحمتلىك مهنديس امانى-نين ايل دۇنومو مراسىمى فىلمىنە باخاركن دانىشانلاردان بىرسىنين سۇزلىرى عاغلىما تاخىلدى. او دئدى: بىز امام حسين-ين وارثلىرىك. بىز آتا بابك-ين يولوندان گئندلىرىك. بو سۇزو نە آنلامدا دىلە گتىردىگىنى بىلمىرەم أما بو سۇزدن يولا چىخاراق آذربايجان مىللى حرکتىندە كى سۇيەلم قارماشاسى و چئلىشكىلىرى دىققىتىمى چكىر. اۇزەللىكلە سون واختلاردا مىللى حرکتدە دىن دويعوسونون يوغونلاشدىغىنى حىس ائدىرەم.

بىلمىرەم او دوستوموز امام حسين و بابك-ى نئجە و هانسى دوشونجەيە دايناراق بىر آرايا گتىرىر و دالبسىجا دا بوتون مىللى حرکتى اونلارن دوامچىسى اولاراق گۇرور؟ بابك، بوتون تارىخى قارائلىقلارنا باخمىاراق آذربايجان مىللى فعاللارى اوچون بىر قهرمان اولاراق گۇرونور. عجباً امام حسين-دە اونون كىمى مى دىر؟ بابك كىمىنلە ساواشدى؟ اگر معتصم-ين يئرئنه حسين عائله سىندە بىرىسى او دۇنم حاكىم اولسايدى، بابك او حاكىمە بوپون مو ايه جكدى؟

سۇيەلم چئلىشكىمىز سادەجە بونونلا دا سىنىرلى دئىيل. حتتا ايلكل تانىملاريمىزدا بئله بو چلىشكىندن قورتولا بىلمىرىك. فارس مىللىتچىلىگىنى محكوم ائدىرىك أما تورك مىللىتچىلىگىنى ساوونوروق. مىللىتچىلىك اولوموسوز بىر طرفى وارسا اونو تورك و فارس اولماسى نەيى دئىيشدىرەر؟ دئيه بىلرسىنىز فارس مىللىتچىلىگى باسقىجى دىر تورك مىللىتچىلىگى ساوونماجى. او زامان گونئى آذربايجان-دا حاكىم اولاجاق تورك مىللىتچىلىگىنىن باسقىجى اولماياجى نىن قارانتىسى وار مى دىر؟ هلە بعضى لرى ايسە اۇزلزىنى مىللتچى اولاراق تانىملىرلار. سوسىيال بىلىملر سۇزلىرىنە باخدىم. بئله بىر قاورام تاپا بىلمەدىم. آنلاريمى بىلن وارسا لطفن يازسىن.

تورک اولماق می، تورکلوک مو؟

گونئی آذربایجان-ین قورتولوش نسخهسی تورک میللیتچیلیگینده می گیلیدیر؟
بو سورویا دوغرو و اطرافلی چواب وئیرسک سؤیلهم قارماشالیغیمیزدان دا قورتولا
بیلهریک بلکه...

آذربایجان سیزین او یونجاغینیز دئییل

ایران مجلسینده تورک فراکسیونو قورولدوغو زامان اونا قارشی یازی یازماقدان قاچینمیشدیم. ائله دوشونورم میلی مجادله میزی بوتوتون ساحه لرده قاباغا آپارمامایز لازیمدیر. حتتا اورمو میللت وکیلی هادی بهادری آذربایجان میلی گئیمی ایله مجلسده چیخیش ائله دیگی زامان اونون بو حرکتی نی آلقیشلامیشدیم.

دوغرودور گلجک اؤزگور گونئی آذربایجان-دا نه بهادری، نه قاضی پور و نه ده پزشکیان آذربایجانلیلاری تمثیل ائده جک ظرفیتلری اولمایاجاق آما بوگونو قوشوللاردا بیزیم ایراده میز دیشیندا اونلار آذربایجانی تمثیل ائدی رلر. بو میللت وکیللری سئچکی کامپانیالاریندا او اینسانلارین ماراخلارینی قورویاجاقلارینی سؤز وئریب میللت وکیلی سئچيله بیلیمیشلر. ایندی ایسه بو ماراخلاری، سیاسی باغلیقلارینین گئریسینه آتمیشلار.

بورادا مسئله روحانی-یه یاخین اولان میللت وکیللرینین اورمو گؤلوی ایله باغلی ایران جمهور باشقانی نا سورو سورماق ایسته گینی رد ائتمه لری دئییل. چونکو روحانی قارشیدی آذربایجان میللت وکیلی، احمدی نژاد دؤنمینده دؤلتین اورمو گؤلونون قورودولماسینا بیر سوچونون اولمادیغینی ساوونموشدو. مسئله هر ایکی طرفینده آذربایجانی سیاسی یاخینلیقلارینا او یون ائتمه لری دیر.

آذربایجان تورکلری، آذربایجانی اؤز ایدولوژینیزه او یونجاق ائده سینیز دئییه سیزی میللت وکیلی سئچمه یییدیر. سیزین بو او یونبازلیقلارینیزی سانمایین کی گؤره ن یوخدور. صباح یئئیده ن سس ایسته مک ایسته دیگینیز زامان بونو سیزه سوراجاقلار.

دؤلت بیزیمله اگله نیر آغام!

تورکییه -ده ان چوخ سئودیگیم یاشیل جام فیلملریندن بیرسی کیبار فئیضو فیلمیدیر. باش روللاریندا شئر شن، کمال سونال، الیاس سالمان، عادیله ناشیت و مزده آر اوینایییلار. بو فیمله ان آز قیرخ دفعه باخسام دا یئنه جانیم سیخیلیدیگی زامان باخارام. او فیلمیم بیر پارچاسیندا کندلی رولو اوینایان کمال سونال-ا یاخشی داورانان ماهو آغا (شئر شن) -ین بو داورانیشی قارشیسیندا شاشیریر و «آغام بیزیمله اگله نیر» جمله سینی قورور. بو جمله بیزیم دوروموموزا دا کئچرلیدیر دئییه دوشونوره. ایران دؤلتی بیزیمله رسمن اگله نیر.

بعض دوشونوره آذربایجان میلی حرکتی ائیلملرینی ندن و نئجه اورتایا قویور؟ بیزیم ائیلملر گئنللیکله ایران دؤلتی نین ائتدیکلری و ائتمه دیکلری قارشیسیندا اؤزنو گؤستریر. بونودا ایران دؤلتی بیلدیگی و فرقینده اولدوغو اوچون بیزیمله ایسته دیگی کیمی اوینایییر. بیر زامانلار تورک دیلی قورومو ایله باشیمیزی قاتیر، بیر زامانلار ائتتیکلره اؤزله یاردیمجی آتاماسی ایله، بیر زامان تورک دیلی نین اونیورسیتته لرده اوخودولماسی ایله، سونرا خامنه ای -نین تورکجه حاققیندا سؤزلری ایله، تراختور تیمی نین اودماسی و قهرمانلیغا یاخینلاشماسی سونرا اودوماسی و اورمو گؤلونو قورتارما چابالاری داها سونرا قوروتما حرکتلری... یعنی ایران دؤلتی بیزیمله رسمن اگله نیر.

ندن ایران دؤلتی بیزیمله بئله اگله نیر و یا اگلنه بیلیر؟ گوندهم یارادا بیلمه یه ن حرکت اونا یارادیلان گوندهملر ایله مشغول اولاردا اوندان. آذربایجان میلی حرکتی اؤز گوندهمینی یاراتمادیقجا و اونو ایران دؤلتی و دونیایا قبوللندیرمه دیکجه بئله کئچجی گوندهملر ایله اویالانیب دوراجاقدیر. گوندهم نئجه یارادیلیر؟ اونودا بیر سونراکی یازیدا اله آلاجیم.

تجربی تئوریسین و ایدئولوق

بو گون «گونئی آذربایجان میلی حرکتی؛ میلیتچیلیکدن وطن سئورلیگه کئچیش» باشلیغی ایله بیر یازی یازماق ایستیردیم آما ایزله دیگیم بیر ویدئو دانیشیغی سونوجوندا فیکریمی دئییشدیم.

اسکی دن تجربی دیشچیلر وار ایدی. بیلیمره ایندی ده وارلار یا یوخ؟ اونلار اؤزلرینی دیشچیلیک ساحه سینده پروفوسور اولاراق گؤرلردی. ایندی باخیرام بئله بیر تجربی دیشچیلرده آذربایجان میلی حرکتینده یایلمایا باشلایبیلار. آدام ائله تئوری دن دانیشیر سانکی تئوری حاققیندا اونلار جا کیتابلار یازمیش و یا ایدئولوژی نی ائله آنلادیر سانکی سوسپال بیلیملر ساحه سینده قبول ائدیلن بیر آغیرلیقدیر.

آذربایجان میلی حرکتی نی ان اؤنملی سورونلاریندان بیرسی سورومسوزجا فیکیر بیلدیرمک و هر کسین هر شئی الده ائتمک ایسته گی دیر. هر کس اؤزونو ابن سینا و یا فارابی کیمی هر ساحه ده اوزمان گؤرور. سیاست، توپلوم، توپلومسال تاریخ، فلسفه و اقتصاد ساحه لرینده فیکیر اوره تیرلر. و گئنللیکله بو فیکیرلرین هنج بیر بیلیمسل طرفی یوخدور.

بیلگی ایله بیلیم آراسینداکی فرق دیقته آیینمادان بیلگی لی (چوخونلوقلا دا قولقدان دویمایا بیلگیلر) اینسان ایله بیلیمسل اینسان قاریشدیریلماقدادیر. بیلیمسل اولمایان چؤزوملر ایسه قورتاریجی شکلینده توپلوما سونولماقدادیر. بوتون بونلار بیزیم هله ده توپلومسال اولاراق جیددی سورونلارلا قارشی قارشیا اولدوغوموزو گؤسترمدکده دیر.

او گؤزل اینسانلار گؤزل آتلارا بینیب گئندیلر

اوستا یازار یاشار کمال-ین دمیرجی چارشیسیندا جنایت کیتابی یوخاریداکی شئعر ایله باشلار و اونولا دا بیتر. بو گون یازاجاغیم یازی بیر آز اؤزلم بیر آزدا ائلشدیری ایچریکلی اولاجاقدیر. یاشار کمال-ین بو سؤزونو بیر چوخ دورومدا ایشله درلر. منده بو یازینی آذربایجان میلی حرکتی نین بوگونکو دورومونو دیققته آلراق بورادا گتیردیم.

بیر زامانلار میلی حرکتین چوخ گؤزل اینسالاری واریدی. ایندی ده البتده واردير. آما دوروم گون کئچدی که اینسانین ایچینده اؤزلم دوغوسو اوباندیریر. سیزه بو حیاتدان کؤچموش اوچ بؤیوگوموزو آنلاتاجاغیم. اونلار فیکیرلری و حیات طرزلری ایله بیزه بیر میراث بوراخدیلار. بو میراث دا آذربایجان میلی حرکتی دیر. آذربایجان میلی حرکتی نین گلیشیم سوره جینده بیر چوخ اینسانین امگی کئچمیش آما بو اوچ کیشی نین یئری منده بام باشقادیر. او اوچ اینسان محمد علی فرزانه، محمد تقی زهتابی و حمید نطقی دیر. بو اوچ دوشونوروموز ایدعاسیز یاشادیلار آما بؤیوک ایشلره امضا آتدیلار. دیلیمیزی، کولتوروموزو و کیملیگیمیزی یازیلی حالا گتیره رک میلی وارلیغیمیزین اولوشماسیندا جیددی ایشلر گوردولر. هئج بیر یسی نین لیدئرلیک ادعاسی دا یوخ ایدی. گونئی آذربایجان تورک اینسانی نین وارلیغینی مدئن حیاتدا کیملیکلرینه یانسیتدیلار. هله دوکتور زهتابی آذربایجان میلی حرکتی نین تشکیلاتلاریندا ایلمک آدیملاری آتدی. بو اینسانلار بوشونا اؤزلریندن تئوریلر اوره تمه دیلر. ساوادلی ایدیلر، اونون اوچون ساوادسیزلیقلارینی گیزلتمک اوچون دانیشیقلاریندا بؤیوک کلمه لرده ایشلمه دیر. یکی سی غربته بو دونیا یا وداع ائتدی و بیر یسی ده غریب شکیلده بو دونیادان کؤچدو.

او گۆزل اینسانلار گۆزل آتلارا بینیب گئتدیلر.

ایندی ایسه بیرسی چیخمیش بورنونو چکه چکه گوندمده قالماق اوچون اونا بونا سالدیریر. اؤز آنادیلینده ایکی سطیر یازی یازا بیلمیر اما میللی حرکتی نوسخه یازیر. او بیرسی ایسه یاسدیغی وورموش قوجاغینا آذربایجان میللی حرکتی نین آغساققالارینا سؤز آتماق ایله بیر یئرہ وارا جاینی دوشونور. بیر باشقاسی ایسه اوتورموش اؤزونو میللی حرکتین لیدئری اولاراق گؤرور و چارپیق تئوریلر اوره تیر.

بیزیم بیر دؤولتیمیز وار ایدی

بیر توپلوم دوشونون، بیر زامانلار یاشادیغی تورپاقلاردا اوزون ایللر امپراتورلوق قورموش اما مدرنلیگین گلیشی ایله بیرلیکده میلی کیملیگینی یئنی دنیا تانیملاری ایله اورتایا قویا بیلمه میشدیر. اورتایان چیخان یئنی رسمی کیملیک انون وارینی یوخونو هدف آلمیش و وارلیغینی او تورپاقلاردان سیلمک ایسته میشدیر. بو باسقیلارین سونوجوندا یئنی دن میللت اولما و اؤز دؤولتینی قورما اولکوسونو گرچکلشدیرمک اوچون ایکینجی دنیا ساواشی سونراسیندا مجادله یه باشلامیش و قازانمیشدیر.

مدرن دؤولتچیلیک قوروملارینی قورموش و گونئی آذربایجان تورک اینسانینا یئنی بیر دنیا وعد ائتمیشدیر. گله نکسل دؤولت آنلایشینی ییخاراق توپلومون قاتیمیلی ایله دؤولت-میللت ایلیشکیسینی یئنیدن تانیملامیشدیر. دؤولت، اوست قوروم و تانیسالیقدان چیخاراق توپلوم قارشیسیندا سورومولولوق آلمیشدیر.

۱۹۴۵ ایلینده قورولان آذربایجان میلی حؤکومتی، گونئی آذربایجان تورک اینسانی نین اؤز میلی کیملیگینه دایالی گنجیمیشده اولسا قوردوغو میلی دؤولتی ایدی. بیزیم بیر دؤولتیمیز وار ایدی. بیزیم اینسانین اؤز سسلری ایله قورولان بیر دؤولت.

۲۱ آذر گونئی آذربایجان دؤولتچیلیک گونو قوتلو اولسون.

توپلومسال چۆكوش

بیر توپلوم، توپلومسال اخلاقدان، سایغیدان و تاریخی اولاراق الده ائتدیگی دهیرلردن یوخسون اولارسا او توپلوم بیر چۆكوش ایچینده دیر دئمکدیر. بونون سونوجوندا ایسه توپلوم ایچریسینده موتسوزلوق، اویوشدوروجو و اومودسوزلوق یایقینلاشیر. بو دورومدا توپلوم روحونو ایتیریر و دؤولتین اسیری حالینا گلیر.

توپلومسال چۆكوشه نندن اولانلاریندان باشیندا دؤولت گلیر. چونکو دؤولتلر توپلوملارینی یئنیلمک و یوجلتمک ایله سوروملودورلار. نه یازیق کی توتالیتیر دؤولتلر اوچون یئنیله نن و یوجلن بیر توپلوم هر زامان تهلیکه لیدیر. توپلومسال روحا مالیک توپلوملار دؤولتلرینی سورغولارلار. دؤولت بئله توپلوملاردا حئساب وئرهر. آما توتالیتیر دؤولتلر حئساب وئرهمک اوچون هر زامان توپلومو سیخینتیدا ساخلاماق ایسترلر.

ایران دؤولتی نین اسارتینده یاشایان توپلوملاردا چۆكوش ایچینده لر. توپلومسال دهیرلر آرادان گئتمکده و اقتصادی چتینلیکلر ایله بیرگه موتسوز اینسانلار چوخالماقدادیر. خاطیرلاریم ایلر اؤنجه قوزئی آذربایجانلی بیر آراشدیرماجی دوستومون ایران سفری اولموشدور. اوندان ایران حاققیندا فیکرینی سوروشدوغومدا: اوراسی موتسوز بیرئیلر توپلولوغودور دئمیشدی.

بیزیم میلی مسئله لریمیزین یانیسیرا توپلومسال سورونلاریمیزدا واردیر. یئنیدن توپلوم اولای بیلیمک و اونون روحونو دیرچلتمک اوچون توپلوموموزا جانلیلیق گتیره جک فیکیرلری اوره تمه لیک. توپلومسال موتلولوق و سایغی اولمادان مجادله میز اکسیک اولاجاقدیر.

گلجک یازیدا یئنیدن توپلوم قورولوشو مسئله سینیزی یازاجام.

سو دئییبیدیر منه آنام، آب کی یوخ

اوزون بیر شئعرین ایلك جمله سیدیر بو سؤزلر. ایلر دیر آذربایجان میلی حرکتی نین کیتله سللشمسینده ایشل دیلن بیر سؤزدور. بو شئعرین یارادجیسینین ایل دؤنومو ایدی دونن. اون دوققوز ایل یوندان اؤنجه غریب بیر شکیلده آرامیزدان آیریلدی. سو بوق قیش پیشه وری و آذربایجان میلی حؤکومتی نین میراثینی بیزدن آلدی قوتوردو. سسسیز و قوشقولو اوچدو گوک تانری داغینا. بیر زامانلار سورولموشدو آتا بابالارینین کئچدیککی تورپاقلارا. گئتمده دن اؤنجه ایشینی گؤردو و بوگون هله ده اونون آچدیغی یوللاردان آذربایجان میلی حرکتی یولونا دوام ائدیر.

پروفیسور دوکتور محمد تقی ذهتابی حیاتی بویونجا آذربایجان و تورکلوک اوچون چالیشدی. میلی حکومتین بدینینه اوفله دیگی روحو یاشاتدی. ایلرجه وطنیندن اوزاقدان سورگون حیاتی یاشادی اما اومودسوزلوقا قاپیلما دان اوخودو، دوشوندو و یاراتدی. وطنینه دؤندوکدن سونرا یئنه دورمادان مبارزه سینه دوام ائتدی. سانکی میلی حؤکومت دموکراتلارینا وئردیککی سؤزو وار ایدی. شبیستردن هر هفته تبریزه گئتدی و اورادا آذربایجان دیل و کولتور کیلاساری قوردو. عئینی زاماندا گنجلری سیاسی تشکیلاتلارنا تشویق ائتدی. بونولادا قالمادی و گونئی آذربایجان اؤیرنجیلرینین تورکییه ده اوخومالاری اوچون ایلك آددیمی او بؤیوک اینسان آتدی.

بوگونلرده اوره تیمی بوش بوغازلیق اولان بیریلری لیدئرلیق ادعاسی ائتدیگینده دوکتور محمد تقی ذهتابی کیمیلر داهادا اؤز لنیلیر حالا گلیر. امینم بیر گون گله جک او بؤیوک اینسانین هئیکللی گونئی آذربایجان شهرلرینده دیکیله جک. روحو شاد یولو دواملی اولسون.

يئنيدين توپلوم قورولوشو

بوندان بير اؤنجه كي يازيدا توپلومسال چؤكوش مسئلهسيني چوخ قيسسادا اولسا آنلامايا چاليشديم. بو يازىدا ايسه توپلومسال چؤكوشون قارشيسيني آلاجاق يئنيدين توپلوم قورولوشونو اچيقلامايا چاليشاجيم. توپلومسال قورولوش (Social constructionism) يا دا گئرچكليگين توپلومسال قورولوشو، سوسيولوژى و ايله تيشيم تئوريسينده، گئرچكليك ايله ايلگيلى پايلاشيلان وارسايميلارين تمليني اولوشدوران دونيانين اورتاqlاشا قورولموش آنلايشلارينين گليشيميني اراشديران بير بيلگى تئوريسيدير. تئورى، اينسانلارين توپلومسال دونيانين مودئلريني اولوشدوراراق تجربه لريني راسيونال حالا گتيرديگى و بو مودئللىرى ديل يولويا پايلاشديغى و دوغرولاياجاقى دوشونجهلرى آنلادير.

بو مسئلهنين تئوريك طرفيدير. ايندى ايسه ساده ديل ايله يئنيدين توپلومسال قورولوشوموزا دؤنك. توپلوم ديناميك بير وارليقدير. هر كئچن گون اؤزونو بيز بيلمەدن يئنيلر. عئينى زاماندا توپلومون حافىظهسى ضعيف اولار. سياسى يؤنهديملىر توپلوملارين بير اورونودور. حتتا ديكتاتورلارى بئله توپلوسال گئرچكليكلىر اورتايا چيخارار.

گونئى آذربايجان تورك توپلومودا يوخاريدا وورغولادىغيم اؤزه لليكلىرى داشيماقدادير. توپلوموموز اوزه رينده بير چؤكوش واردير. بونون قارشيسيني آنجاق اؤزوموزو يئنيدين تانيملاياراق و توپلومسال قورولوشوموزو الدهه ائدهرك آلا بيلهريك. توپلومسال قورولوشوموزون بيرينجى آساماسى اولاراق اينسانى ده يرلريميزى اؤنه چيخارتمالييق و بيرليكه سايعيى اؤيرنمەلييك. بونو باشا دوشمەلييك توپلوم چؤكوش سورەجى ياشاركن بيرئيسل موتولوگوموزدا اوزون

تورک اولماق می، تورکلوک مو؟

سورمه یه جک. بو دئییشیمی اؤز ایچیمیزده ائتدیگیمیز زامان سیاسیا یاپینی دا دئییشه بیلهریک. مسئله یه تکجه میلی اولراق باخماماق لازیم عئیتی زاماندا بوتون اینسانی و توپلوم دهیرلریمیز ایله یاناشمالیق.

۲۰۱۷ ایلی بیترکن بیر چاغیریش

نئچه گون سونرا ۲۰۱۷ اینجی ایل بیته جک و ۲۰۱۸ ایله باشلا یاجاییق. ۲۰۱۷ ایلی آذربایجان میلی حرکتی آچیسیندان نئجه بیر ایل اولدو؟ هانسی اوغورلاری قازاندیق؟ سیاسی، اولوسلار آراسی ایلیشکیلر، توپلومسال و کولتورل اولاراق نئجه ایشلره امضا آتدیق؟ آذربایجان میلی حرکتی-نین سسینی اؤز توپلوموموز ایچینده و دونیا توپلوموندا نئجه سسلندیردیک؟ توپلوموموز و دونیا بیزی نئجه دهیرلندیردی؟ بو و بونا بنزر سورولارین جوابلارینی دوشونوب حرکتیمیزین آنالیزینی ائتمه لیک.

بونون یانی سیرا آذربایجان میلی حرکتی چرچوسینده فعالیت گؤسترن سیاسی تشکیلاتلاریمیز و بوتون قوروملاریمیزدا ۲۰۱۷ اینجی ایله فعالیت راپورلارینی حاضیرلاییب یایمالیدیرلار. اینسان حاقلاری درنک و توپلولوقلاریمیز ۲۰۱۷ ایلین اینسان حاقلاری راپورلارینی دا حاضیرلامالیدیرلار. ۲۰۱۷ ایلی ایچینده نه ایشلر گؤردولر؟ هابئله کولتورل و ادبی درنکلر اؤز فعالیت راپورلارینی پایاشمالیدیرلار. بیرده سون زامانلاردا یاییقینلاشان تئلقرام کانال و قروپلاری دا ۲۰۱۷ ایلینده نهلر گؤردوکلرینی قاپساملی شکیده توپلوموموزا سونمالیدیرلار.

نییه بونلاری ائتمه لیک؟ میلی فعاللار، توپلوموموز و دونیا آذربایجان میلی حرکتی-نین بو ایل ایچینده نهلر گؤردوگونو گؤرمه لیدیر. ایشلریمیزی و هدفیمیزه دوغرو نئجه آددیملار آتدیغیمیزی بو شکیده دهیرلندیره بیله دیک. آیریجا اکسیکلریمیزی ده بئله جه داها آیدین بیر شکیده گؤره بیله ریک.

داغینیق و ایز بوراخمایان ایشلر یئرینه تاریخده آد سالاجاق ایشلر گؤرمه لیک. ایلیک فعالیت راپورو و دهیرلندیرمه لر تاریخده قالاجاقدیر.

صباحی گۆزله به بيلمه ديم

گئنللیکله یازیلاریمی آمریکایا واختی ایله گنجهلری یازارام آما بوگون ایران-د اولان اولایلار و تراختور-پرسپولیس اویونوندا سسلنن راسیزم شعارلاری ندنی ایله گوندوز واختی بیلگی سایار باشیندا اوتوردوم.

نچه گون اۇنجه توپلوم حاققیندا ایکی یازی یازدیم و اورادا توپلومون هر زامان حرکت حالیندا اولدوغونو یازدیم. ایندی ایسه ایران-داکی بو اعتراضلار بو حرکتلیلیگین بیر گؤسترگه سیدیر. اقتصادی سیخینتیلارا اعتراض اولاراق اورتایا چیخان بو اولایلار عئینی زاماندا اؤز گورلوک شعارلارینیدا ایچینده بسله مکده دیر. آما نه یازیق کی اعتراضلارین دیلی اینانیلماز راسیزم و تحقیر قوخور. اعتراضچیلار، حؤکومتین کیملیگینی دئییل بیر مللتین وارلیغینی هدف آلیرلار. شعارلار ایران توپلومونون بللی بیر کسیمینی مخاطب آلدیغی و باشقا کسیملری دیشلادیغی اوچون یاغینلاشماسی چتین اولاجاقدیر. او توپراقلاردا یاشایان بوتون میللتلرین ایستکلری گۆز آردی ائدیله رک باشلاتیلان هر حرکت عقیم قالا جاقدیر.

بوگون بو اعتراضلار ایله بیرگه تهرانین آزادی ایستادیوموندا تراختور-پرسپولیس اویونوندا تورکلره قارشى ائشک شعاری دا سسلندی. کیچیک بیر قروپون ایله می دئییلدی، تام ترسینه اورقانیزه بیر شکیلده مینلرجه پرسپولیس طرفدارى بو شعاری وئردی. او گورونتولره باخارکن دوشوندوم بیر میللت نجه بو قده راسیزم دوشونجه سینی منیمسه به بیلر؟ سیزین آشاغیلادیغینیز میلیونلار جا اینسان سیزین راسیزم قوخان اعتراضلارینیزا دستک می وئره جک؟ بو اولای هر هانسی بیر اؤزگور اؤلکه ده یاشانسا او تیمه آغیر جزالار وئرلر آما ایران-دا سسیز قالا جاقلار.

ایران-دا بیر تورک قارشیدلیغی بیر ذهنیت خسته‌لیگی واردیر. بو هم ایران حاکمیتی ایچریسینده همده توپلومون بللی بیر کسیمینده اؤز وارلیغی آچیق شکیلده گؤستمکده‌دیر. بو ذهنیت ایله بوتون آزادلیق آراییشلاى سونوجسوز قالاجاق‌دیر.

ما درد مشترکیم اما ...

با شروع تظاهرات سراسری در ایران علیه فشارها و نابسامانی‌های اقتصادی و ظلم دست‌اندرکاران این ماجرا سعی در کشیدن آذربایجان به این مسئله داشتند. آذربایجان که نقطه‌ی عطفی در تغییرات ایران داشته با تجربه سال‌های گذشته به این مسئله با تأمل می‌نگرد؛ اما با درک شرایط منطقه‌ی و جهانی سیاسیون حرکت ملی آذربایجان به این نتیجه رسیدند که دوشادوش مردم به خواسته‌های ملی خود گامی بردارند.

کانال تلگرامی آمدنیوز که ستاره‌اش در این تظاهرات درخشیده است با انتشار پوستره‌های منسوب به فعالین آذربایجانی گامی در جهت شکستن تابوی انکار هویت ملی آذربایجانی‌ها برداشت؛ اما بعد از چند ساعت با حذف پوسترها سازندگان آن‌ها را تجزیه‌طلب و جدایی‌طلب خواند.

آری این است واقعیت جنبشی که شما داعی عدالت‌خواهی و آزادی دارید. شمایی که تاب تحمل نام سرزمین من را ندارید می‌خواهید همگام با شما برای فردایی مبارزه کنم که هویت ملی مرا انکار، تحقیر و سرکوب کند. ماسالین سال است که برای آزادی، عدالت و علیه تبعیض مبارزه می‌کنیم و شما ما را بایکوت می‌کنید.

آری ما درد مشترکیم اما درمان این درد متفاوت است. من تورک آذربایجانی برای فردایی مبارزه می‌کنم که احترام متقابل به همنوع خود داشته باشم نه اینکه یک عقیده‌ی متفاوت از من را حذف کنم. ما درد مشترکیم اما اصول مبارزه من حفظ تمامیت ارضی نیست. اصول مبارزه من احترام به حقوق انسانی است. شمای آمد نیوز مثل رادیو فرادایتان و بی‌بی‌سی‌تان وقتی سخن از کاتالان و کردها می‌شود آن‌ها را استقلال‌طلب خطاب می‌کنی و من می‌شوم تجزیه‌طلب.

ایندی آنلادینیز می تبریزی؟

ایران-دا سراسری اعتراضلار باشلادیقدان سونرا هر کسین گۆزو گونئی آذربایجان-دا و اؤزه لیکله ده تبریزده ایدی. ایران دئوریملرینین قیویلجیمی و سون نقطه سی اولان تبریزین بو اولایلار حاققیندا تپکسیسینی هر کس دوشونوردو. ایران-دا شاه و شیخ آراسینداکی داوادا هر یکی طرفده تبریزی یانیندا گۆرمک ایستیردی.

بیریلری تبریز آدینا یالاندان بیلدیری یاییردی و بیریلری ده یالاندان ویدئولار گۆستیریدی.

بو گونلرده تبریزین سیاسی دوروشونو سرگی لهین سههند استاد یومونداکی او یوندا تبریز توتومونو اورتایا قویدو. بیر یکی یئرسیز شعار دیشیندا تبریز آغیر لیلیغینی آذربایجان-دان و راسیمه قارشی اولاراق گۆستردی.

شاهدا شیخده ایسته دیگی شعارلاری بو استاد یومدا سسلندیره بیلمه دی. تبریزین او قده درین یاراسی وار کی سیزین اقتدار او یونجاغینیز اولمایاجاق قده آجی چکیر و هر فرصته اؤز دردینی هایقیریر.

تبریز دفعه لرحه آلداتیلیمیش وفالی قادین کیمیدیر و آرتیق اؤزوندن باشقا کیمسه یه گۆنمیر. تبریز باشا دوشوب آلداتیلماماق اوچون اؤز کیملیگی و وارلیغی ایله مئیداندا اولمالیدیر.

تبریزی مئیدانلاردا گۆرمک ایسته ینلر تبریزی آنلامیرلار. تبریزین قارنی بوش سؤزلرله دولودور و سیزین بو او یونلارینیزا تبریز گولومسه یهرک باخیر. بوگون بیر باشقا گۆزه لدین تبریزیم. گۆزلریندن اؤپهریم.

یئنیدن توپارلانمالیق

ایراندکی سون اولیلار ایله بیرلیکده آذربایجان-ین بو اولیلارا یاخلاشیمی دیشیندا دیققت ائتمه میز گره کن بیر قونو میلی حرکت اولراق توپلومسال و کیتله سل اولیلاردا ائتکینلیگیمیزی یئنیدن ده یرنلندیرمه لیک. عجباً آذربایجان-ین بو اولیلارداکی توتوموندا آذربایجان میلی حرکتی و اؤزه لیکه گؤئی آذربایجان قوروملارینین رولو نه قدهر اولموشدور؟

هر زامان بونو ساوونموشام؛ گؤئی آذربایجان-دا آدی قوبولماسادا سیاسی جریان آذربایجان میلی حرکتی دیر. اما بو حرکتین کیتله لری حرکت کئچیرمه و یؤنلندیرمه گوجو نه قدهر دیر؟ بو اولیلار سیراسیندا من داخیل بیر چوخ میلی فعال آذربایجان بو اولیلارا قاتیلسا دوشونجه سی ایدی. ایلر دیر ادعا ائدیریک میلی حرکت کمیت باخیمیندان گوجلنیب دیر اما حرکت بو کمیته ندن حاکیم دئیل.

تراختور-پرسپولیس اویونونداکی تورکلری آشاغیلایان شعارلار اولماسایدی تراختور-استقلال اویونوندا تپکی سل اولراق بیزیم ایسته دیگیمیز (بیر نچه تحقیر ایچریکلی شعارلاری ساپماساق) شعارلار سسلنیر می ایدی؟

ائله دوشونوره م آذربایجان میلی حرکتی اولراق کیتله سل حرکتلری یؤنلندیمک اوچون یئترینجه تجربه میز و گوجوموز یوخدور. کیتله لری یؤنلندیرن اؤرگوتلر و قوروملار اولار. اؤرگوتسل و قورومسال اولراق سیلکه لنیب اؤزموزه گلمه میز لازیم دیر. یوخسا بئله نچی کیتله سل حرکتلر بیزی سیلیب سوپوره ر. هر آغیزدان بیر هاوا چاخماق یئرینه دوغرو دوزگون بیرلیکده حرکت ائتمه مسئله سینینی گؤزدن کئچیرمه لیک.

بیزی کیم تمثیل ائدیر؟

بلژیک-ین بروکسل شهرینده ایران خلقلری و حرکتلرینین دئموکراتیک پلاتفورم کنفرانسی یژاک اؤندرلیگینده گرچکلشمیش. بو کنفرانسیندا گوئی آذربایجان تورکلرینی ده فرهاد بشارت آدلی بیرسی تمثیل ائتمیش. بو آدامی بیر آز آراشدیردیم و سولجو اولدوغونو گؤردوم. بو توپلانتینین آماجی و ایچهریگی حاققیندا باشقا بیر یازی یازماق لازیم آما بورادا مسئله ندن آذربایجان تورکلرینی بیلنمه یه ن بیرسی تمثیل ائدیر و بو تمثیلته بیر اعتراض سسی چیخمیر؟

کئچن ایل (بیز و تمثیلیت سورونو) باشلیغی ایله بیر یازی یازدیم و او یازی دا آذربایجان میلی حرکتی-نین تمثیلیت سورونونو اورتادان قالدیرماسی گرکدیگینی یازدیم.

گوئی آذربایجان میلی حرکتی سیاسی بیر اورقانیزاسیون اولمادیغی اوچون بعض تمثیلیت سورونو یاشاماقدادیر. بو تمثیلیت مسئله سی گئنللیکله اولوسلار آراسی آرئنادا اؤز داغینیقلیغینی و دوزه نسیزلیگینی گؤسترمدکده دیر. میلی حرکت ایچریسینده فرقلی سیاسی، کولتوره ل، سوسیال و اینسان حاققلاری قروپلارین یانی سیرا باغیمسیز اولاراق میلی حرکت منسوبو شکلینده فعالیت گؤسترلرده واردیر. بیرسی اؤزونو بو حرکتین قوروجوسو، بیرسی میلی لیدری و باشقا عنوانلارلا آدلاندیریرلار. هر قوروم و شخص ده دوغال اولاراق اؤزونده بو حرکتی تمثیل ائتمه حقى گؤرور. هر شخص و قوروم اؤز فیکیرلرینی میلی حرکتین فیکیری کیمی گؤستریر و او شکیلده میلی حرکتی تمثیل ائدیر.

بعض میلی حرکتین فرقلی شخص و قوروملاری تضادلی بیر شکیلده گؤروش اورتایا قویورلار. و بو میلی حرکت ایچریسینده تضادلی بیر بوتون اولدوغونو قارشى طرفه ایلقا ائدیر. بئله اولونجا میلی حرکت بوتونلوگونو ایتیریر. بیرسی

فرقلی گؤروشلرله اورپا اؤلکهلرینده گؤروش کئچیریر بیر باشقاسی ایسه بیر عرب اؤلکهسینده میلی حرکتی تمثیل ائتدیگینی ایدعا ائدیر. ائله دوشونوره کی دونیانین ان گوجلو اؤلکهسی بئله گونئی آذربایجان میلی حرکتی قدهر دیپلماسی چئشیدلیلیگی یاشامیر.

بوگون بو دوروم سورون اولراق گؤزوکمهسهده یاخین گلهجکده میلی حرکت و طبیعی اولراق گونئی آذربایجان اوچون سورون یارادابیلر. اونا گؤره بو سورونو اؤنلمک اوچون میلی حرکت ایچریسینده بو تمثیلیت مسئلهسینی حل ائتمک لازیمدیر. چونکو بو قدر داغینیق گؤروشلو حرکتی دنیا جیددییه آلماز. جیددییه آلیسنا بئله فرقلی شکیللرده یوروملانیب دنیا گوجلری طرفیندن اؤز چیخارلاری دوغرولتوسوندا حرکتی داهادا داغینیق حالا گتیره بیلرلر.

دشمنیمیزین دیلینی بیلمه‌لیک

کئچن یازی‌دا آنلاتدیغیم کیمی بیر هفته اؤنجه عرب میلی فعالارین دعوتی اوزه‌رینه بلژیک-ین باشکندی بورکسل‌ده بیر کنفرانسا قاتیلیمیشدیم. قاتیلیمجیلار آراسیندا عربلر، تورکلر و کوردلر وار ایدی. ایلک دفعه بیر نئچه کورد میلی فعاللی ایله یاخیندان گؤروشمک و دارتیشناق ایمکانیم اولدو. بو یازی‌دا بو گؤروشلرین و دارتیشمانین و آیریجا گؤزلملریمی قیسساجا سیزینله پایلاشماق ایستیره‌م.

اؤنجه‌لیکله بونو بلیرتمه‌لییه‌م؛ گؤردوگوم کورد فعاللاری هم بیزیم تورکجه‌نی همده تورکییه تورکجه‌سینی چوخ یاخشی بیلیرلر. من بیر باشقا آذربایجان میلی فعاللار آرمیزدا دانیشیرکن بیرسینین بیزی یاخیندان دینله‌دیگینی حیس ائله‌دیم و داها سونرا آنلادیم کی او آدام ماکی‌دا یاشامیش بیر کور فعال ایدی. بیرسی‌ده شوخلوق اولاراق دئدی کی بیز دوشمنلریمیزین دیلینی یاخشی بیلیریک. بیر باشقا کورد ایسه: بیز نئجه تورکجه بیلیریک سیزده کوردجه اؤیرنملیسینیز دئدی.

کورد میلی فعاللار ایله بیر یئرده اولوب اونلارین آذربایجان تورپاقلارینداکی ادعالاری حاققیندا دارتیشماماق مومکون دئییل. کوردلر آراسیندا بو قونو ایله باغلی اوچ یاخلاشیم ایله قارشیلادیم. بیر قروبا گۆره بو ایدعالاری ایندی دیله گتیرمک و تورک-کورد آراسیندا ایشیم یاراتماق حاکمیتین ایشینه یارماق‌دیر و بوندان قاچینماق گره‌کیر. اکینجی قروب ایسه بیلرکده یاشاما طرفداریدیرلر چونکو تورکلر و کوردلر آراسیندا دئدیکلرینه گۆره توپلومسال ایلشکیلر دریندیر. اوچونجو و ان تهلیکه‌لی قروب ایسه یالان ایدعالار ایله آذربایجان تورپاقلارینی

کوردستان اولراق گۆرورلر و حتی بیرسی منیم گۆزلریمین ایچینه باخاراق دئدی کی خوی-ون کندلرینین یوزده سکسنی کوردور.

تورکجه بیلن کوردلر بیزیمله تورکجه دارتیشدی و بوندان دا قوجونمادیلار آما تورکجه بیلمه ینلر فارسجا دانیشماغی ترجیح ائتدیلر.

مارخلی اولان بیر نکته ایسه عربلر و کوردلر آراسیندا دا تورپاق ادعالاری واردیر و عربلرین دئیکلرینه گۆره کوردلر اونلارین دا تورپاقلارینی کوردستان اولراق گۆرمکده دیرلر. آما ایندیلیک بونو سورون حالینا گتیرمک ایسته میرلر.

بیر آرزوم وار؛ باشی آچیق قادینلار

نئچه ایلدیر ایچیمده بیر آرزو ایله یاشیرام؛ بیر گون کیچین باجیمین باشی آچیق الیندن توتوب اونونلا کندیمیزین، شهریمیزین و تارالاریمیزین اورتاسیندا یئریمک. یئل اونون ساچلارین سرسین هر طرفه و من بو آرزومو یاشاییم. بو آزادا کیچیک باجیم مندهن ۱۵ یاش بؤیوکدور. بو آرزوم گئرچکلشجک می بیلیمیرم اما بوگون ایران جغرافیاسیندا یاشایان قادینلارین باشلارینی آچما ائیلملری سئویندیریجیدیر.

۲۰۱۳ ایلینده تورکییه-ده گزی پارکی اعتراضلاری باسدیریلدیقدان سونرا بیرسی تاکسیم مئیدانیندا آیقدا دوراراق ائیلیم یاپدی. دوران آدام ائیلمی بیر نئچه گون تورکیه گوندمی اولدو و توپلومسال ائتکیلری اولوملو ایدی. داهای سونرا بو ائیلیم کیتاب اوخویان ائیلملر ایله دوام ائتدی.

ایران جغرافیاسیندا باشلایان قادینلارین باشلارینی آچما ائیلملری دنیا سویه سینده یانقیلاری گئنیش اولسادا ایران ایچری سینده آجیماسیز سالدیریلارا معروض قالیندی. بو سالدیریلار اخلاقسیزجا ایدی و قارشید طرفین بو اولای قارشیسینداکی توتومونو آچیق شکیلده گؤستردی. ایران توپلومو البتته بیر گون اؤز دئییشیمینی پراتیک اولاراق گؤستره جکدیر و قارشى طرفین بو دیرنجی قیریلجاقدیر.

باش اؤرتوسو بیر بیرئسل ائیلمدیر و حاکمیتلرین اونا قارشما حاققی یوخدور. اوماریم بیر گون او جغرافیدا یاشایان قادینلار اؤز گورجه اؤز گئیملری حاققیندا قرار وئره لر.

ایکی فیلم و عئینی حنکایه؛ ستارخان

دوئن اینترنئده گزینیرکن ایران تلویزیونوندا یایملانان ستارخان سریالی حاققیندا بیر نئچه یازی گؤزومه‌ده‌یدی. آچیقجاسی بو سریالین وارلیغیندان خبریم یوخ ایدی اونون اوچون نهلر اولور دئییه فیلمین ایکی بؤلومونه باخدیم. اینترنئده ستارخان فیلمینی آختاریرکن بیر باشقا ستارخان فیلمی ده گؤزومه چارپدی. ۱۳۵۱ ایلینده علی حاتمی یؤنتمنلیگینده ستارخان فیلمی دوزه‌لمیش آما مجلسین و قزئته‌جیلرین اعتراضی سونوجوندا فیلمین گؤستریمی یاساقلانمیشدیر.

ایران تلویزیونوندا یایملانان ستارخان سریالی بورام بورام ایرانجیلیق قوخور او قدر کی ایران ایرقجیلیغی قوخورسو اینسانین معدده‌سینی بولاندیریر. اینسانین گؤزونه ایرانجیلیغی ائله سوخورلار کی چپلاق شکیلده گؤرسه‌نیر. فیلمین راویسی بیر دوکتوردور و همده فارس آدی ایسه سهراب و قیزینین آدی ایراندخت. فیلمین ایلك اون بئش دقیقه سینده نئجه بیر حنکایه‌نین بیزی گؤزله‌دیگینی گؤره بیله‌ریک. فیلمین بیرینجی رولو ستارخان دئییل بو دوکتورا وئرلمیش و دوکتوردا ساغلیق گؤره‌ولیس دئییل سانکی علی میسیو. ستارخانین بایراغی ایران-ین اوچ رنگلی یاشیل قیرمیزی آغدیر. دورمادان تورکمنچای آنلاشماسینی خاطرلادیر و قفقازلارین ایرانلی اولدوغونو. فیلمین یایمچیسسی سانکی آذریها محفلی‌دیر.

علی حاتمی-نین فیلمی ایسه قیزلی میلیتچیلیک داشیسا دا بعضی اولابلارا صادیق قالمیش. ستارخانین بایراغی قیرمیزی‌دیر و فیلمده علی میسیو و حیدر خان عمی اوغلونون رولو اؤنه چیخسادا ستارخانین بیر باشقا آغیرلیغی واردیر.

فیلمده او زامانین اؤنملی اویونجولاری علی نصیریان، عزت الله انتظامی، عنایت
بخشی کیمیلر اوینایبیلار. بو فیلمه یوتوب-دان باخا بیلرسینینیز.

گجیل رادیوسو دینله بین قانینیز دورولسون

اوزون زامان سینیق رادیو دینله دیم و چوخلودا لذت آپاردیم. سینیق رادیو داها چوخ ادبیات و شئعر آغیرلیقلی ایدی. او رادیونون دوام ائتمه مه سینه اوزولموشدوم. سون گونلرده باشقا بیر رادیو گۆزومه دیدی تویئترده. گجیل رادیوسو آدی ایله فعالیت گؤسترن یعنی بیر رادیو کشف ائتدیم. بو رادیونون فورماتی سینیق رادیودان فرقلی اولاراق ساده جه بیر قونو حاققیندا جیددی دانیشیقلار یئرینه فرقلی قونولاردا آلایلی بیر یاخلاشیمی واردیر.

رادیونون بیر نئچه بؤلومونو دالبالدال دینله دیم. تلویزیون دیزسی کیمی اینسانی آراخاسیجا چکیر بیر بؤلومونو دینله دیکدن سونرا. کیچیک باجاق و بؤیوک باجاناق رادیونون ایکی آنا آپاریجیسیدیر. آما اونلار ایله بیرلیکده بیر چوخو پروقراما گیریش یاپیرلار. پروقرام آپارانلار آراسیندا قادینلارین اولماسی منی دریندن سئویندیرمیشدیر. قوللاندىقلاری دیل چوخ شیریندیر. تبریز آغزی ایله تورکجه دانیشیرلار آما چالیشیرلار اؤز تورکجه کلمه لر ایشلتسینلر. سیاسی، توپلومسال و اقتصادی مسئله لره ساتریک یاخلاشیملاریندا توتدوقلاری یول ائتکیله بیجیدیر.

هر زامان دئمیشم و یئنه ده دئییرهم؛ کولتوره ل اوره تیمی اولمایان و اوره تیمی سوره کلی اولمایان هئج بیر دوشونجه و حرکت باشاریلی اولابیلمز. هر زامان ایشه گئده رکن ماشیندا بابی جونز شو ادلی پروقراما قولاق آسارام. ایندی ایسه آرا سیرادا اولسا گجیل رادیوسونا واشینگتون یوللاریندا قولاق آسیرام. بیرگون تبریزین جادالاریندا قانیمیزی دورولدان رادیولارا قولاق آسماق دیله گی ایله.

گجیل رادیوسونو تئلقرامدان تعقیب ائده رک و اولارا دستک اولاق. بورادا اؤز آدیما بو دهیرلی ایشی باشلادان و دوام ائتدیرنلره تشککور ائدیرم.

ندیر بو قورخونوز؟

یوز ایلدیر آذربایجان تورکلرینین وارلیغی و میلی کیملیکلری مرکزیتچی فارس ذهنیتی طرفیندن سالدیری آلتیندادیر. بو ایللر عرضینده اللرینده کی گوجلری قوللاناراق بیزیم وارلیغیمیزی او تورپاقلاردان سیلمک ایسته دیلر. اونلار بیزی یوخ ائتمه یه چالیشیرکن بیز میلی کیملیگیمیزه یئنیدن دؤندوک، تاریخیمیزی یئنیدن کشف ائتدیک و الیمیزده کی آز اولانقلار ایله کیملیگیمیزی و وارلیغیمیزی قوروما یا چالیشدیق.

بوگون ایسه یئنه عئینی ذهنیت بوتون گوجو ایله وارلیغیمیزی هدف آلمیش دورمدادیر. اسکیدن یئرهل مئدیا شکلینده بیزه سالدیران ذهنیت (اؤرنه گین آذریها و اونا بنزر سایتلار و یا طرح نو کیمی درگیلر) بوگون بونونلا یئتینمه ییب سراسری یایینلاردا دیلیمیزی و کیملیگیمیزی ساپتیرماق ایسته ییرلر.

بیرسی ستارخان آدی ایله فیلم چکیر و اونون حیات یولداشینین ایله شاهنامه وئریر اوخوسون و ستارخانین دیلیندن ایران سؤزونو دوشورمه ییر بیر باشقا سؤزده قزئتچی ده آذربایجان تورکلرینین میلی کیملیکلرینین یوخ اولماسینی میلی سیاست کیمی گؤرسه دیر.

او قده سؤزده بیلیم آداملارینیز و دوشونورلرینیزی، سیاسی و امنیتی گوجونوز ایله بیر یئرله گتیریرسینیز اما یئنه ده بو اوپانیشین قارشیسینی آلابیلیرسینیز. بیلیرسینیز ندن؟ چونکو سیز حاقسیرسینیز. حاقسیر اولاراق بیر میللتین وارلیغینی یوخ ائتمک ایستیرسینیز. ندیر سیزین بو قورخونوز؟

آذربایجان تورکلری گؤلرینین قورورمماسی اوچون بیر گون اوئجه سوسیال مئدیادا کامپانیا باشلادیرکن بیر گون سونرا ایران مئدیاسی اونلارا آجیماسیز شکیلده سالدیریر. ایشده بودور سیز و بیزیم فرقیمیز...

بیزه بیر وطن گرهک!

میللی حاقلارا صاحب چیخماق، تاریخینه گئری دؤنمک، حاقسزلیقلار قارشیسیندا اعتراض سسینی یوکسولتمک، چئوره نین یوخ اولماماسی اوچون دیرنمک، آیری سئچکیلیگه عوضیان ائتمک و میللی وارلیغینی قوروماق ایله بیزیم تورپاقلاریمیزدا آذربایجان میللی حرکتی دئدیگیمیز توپلومسال و سیاسیال بیر حرکت باشلامیشدیر. بو حرکت بیر طرفدن اؤز آیریمینی ایران-ین باشقا حرکتلی ایله اورتایا قویمایا چالیشیرکن عئینی زاماندا اؤز ایچینده ده کیملیک و وطن دارتیشمالارینی سوردورمکده دیر.

بیر طرفده آذربایجانلی وطن اولراق گؤرنلر. ایران سیاسی جغرافیاسینی دوشوندویوموزده هر آذربایجانلی تورکدور و تورک آذربایجانلی دیر سؤزو دوغرو دئییلدیر. چونکو آذربایجاندا تورک اولمایان ائتنیکلرده یاشاییر و آذربایجان دیشیندا دا تورکلر واردیر. ایندی ایسه ندن وطن آذربایجان دیر. ندنی چوخ آچیق دیر؛ چونکو او جغرافیادا تورکلرین چوخو آذربایجاندا یاشاییر و آذربایجانلیلار بؤیوک چوخونلوق ایله تورکدورلر. او زامان وطن آذربایجان دیر.

بیزیم میللی مجادله میز وطن آنلاییشی ایله عئینیت تاپیر. وطنسز بیر مجادله، ذهنی و خیالیدیر. گله جک قوشاقلاریمیزا بیر اولکه و وطن بوراخمالیق. چونکو وطنی و سیاسی جغرافیاسی اولمایان توپلوملارین میللی کیملیکلی ایله یاشاما شانس یوخدور. اونون اوچون بیزه بیر وطن گرهک

دونیانین ان گۆزل و معصوم اعتراض سسی

تبریز-ی بیلیمک و آنلاماق چتیندیر. آنسیزین و کیمسه نین گۆزله مه دیگی زامان حرکت کئچیر و سسینی دنیایا یوکسه لدیر. ۱۳۸۵ میلی قیاملار زامانی دا هامینی شاشیردمایی باشارمیشدی تبریز. دونن تبریزده یئرلشن آذربایجان مدنی بیلیم یوردوندان یئنه شاشیردیجی بیر سس یوکسلدی. بیر قروب اؤیرنجی اوتورما ائیلمی ایله نندن تورکجه درس وئریلمیر دئییه اعتراض ائتدیلر. قادیلی و ارککلی بو اؤیرنجیلر آنادیلینده سسیز شعارلار وئردیلر. بیر بیلیم سوردونون سالونوندا باشلایان بو اعتراض آیدن بوتون دنیاداکی آذربایجان تورکلرینی هیجانلاندیردی. بو اولایلا باغلی یوزلرجه تویت آتیلدی.

بیر نئچه گون قاباق ایدی سؤزده بیر قزئته جی ایران-ین رفورمچو بیر قزئتینده تورک دیلینین یوخ اولماسینی ایرانین میلی سیاستی اولاراق ده یرلندیرمیشدی. بیر نئچه آی اؤنجه ایدی آذربها محفلی یالان خبر یایارق تورک دیلی درس لرینه ایلگینین اولمادیغینی ایدعا ائتمیشدی. ستارخانین حیات یولداشینین دیلی ایله شاهنامه اوخوتموشدولار کئچن هفته. بوتون بونلار بیر قروب اؤیرنجی اؤنلرینده اوچ رنگلی (ماوی، قیرمیزی، یاشیل) سیمگه ایله جواب وئردیلر.

ساده جه اوتورموشدولار: رئیس گرک تئز گله

آذربایجان میلیتی-چکنمز بو ذیللتی

اؤز دیلینده مدرسه-اولمالیدی هر کسه

آذربایجان وار اولسون-ایستمه یین کور اولسون

شعارلار سسلندیریردیلر. دونیانین این گۆزل و معصوم اعتراض سسی ایدی بو

سس.

گونئی آذربایجان میلی حرکتی-نین ۲۵ ایلیک تاریخی

دبیرستانین سون ایلیری ایدی میلی مسئله لر ایله تانیش اولمام. ۹۰ اینجی ایلیرین سونوندا و ۲۰۰۰ ایلیرین باشلاری ایدی. او زمانین بیر چوخ میلی فعالی کیمی تورکجه شئعر یازاراق میلی حرکتیه باشلادیم. ایلك شئعریم امید زنجان درگسینده یاییملاندیغیندا گئجه یاتا بیلیمه میشدیم. داها سونرا زنگان شهرینه اوخوماق اوچون گئتدیم و اوراداکي دوستلار ایله تانیش اولدوم.

بیلیم یوردوندا تورکجه کیلاسار قوردوق و شهریار درگیسینی یاییملادیق. او زامانلار میلی حرکت ایچریسینده سیاسی آیریشیملار یوخ ایدی چونکو سیاسی تشکیلاتلار هله اؤز وارلیقلاری میلی حرکتیه بوگونکو کیمی گؤسترمه میشدیر. ۲۰۰۰ ایلینده تورکییه-یه گئتدیکدن سونرا سیاسی آیریشیملار و تشکیلاتلار ایله قارشیلادیم. مگر ۹۰ اینجی ایلیرین باشیندا ایلك سیاسی تشکیلاتلار قورولموشدور. حتی بیزی خبریمیز اولمادان بیر تشکیلات اوخوماق اوچون تورکییه-یه آپارمیشدی.

دونن گئجه دوشونوردوم؛ گونئی آذربایجان میلی حرکتی ۹۰ اینجی ایلیردن سونرا اؤز وارلیغینی باشقا بیر بویوتدا اورتایا قویموشدور و بوگونکو دوروما گلیب چاتمیشدیر. چئیرک یوز ایلدن چوخدور میلی حرکت فرقلی بویوتدا فعالیت اندیر. میلی حرکت حاققیندا داغینیق بیلگیلر هر طرفدن واردیر اما میلی حرکتین سون ۲۵ ایلیک تاریخی قاپساملی شکیلده هله ده یازیلمایبیدیر. بئله بیر قایناق هم گونوموزده آراشدیرماجیلار اوچون و همده گله جک قوشوقلار اوچون گره کلیدیر.

اوماریم تاریخ ایله ماراخلانان میلی فعاللار بو قونو حاققیندا بیر ایش گؤره لر.

هانسی ایفبادا یازمالیق؟

یازیلاریمیزی فارسجا می یازاق یوخسا تورکجه می بحثلریندن سونرا بوگون تورکجه یازیرساق هانسی ایفبادا یازمالیق قونوسو دارتیشیلماقدادیر. هانسی ایفبانی قوللانماق آذربایجان میلی حرکتی نین هدفینه دوغرو گئدن یولدا نئجه ائتکی بوراخاقدیر؟ لاتین ایفبانی و یا عرب ایفباسینی قوللانماغین بیر اؤنمی وار می دیر؟

بوگون یازیلارین چوخونلوقلا تورکجه یازیلماسی آذربایجان میلی حرکتی نین بیر باشاریسیدیر. ۲۰ ایل اؤنجه شعرلرده یاشایان دیلیمیز؛ گونوموزده دوز، سیاسی و توپلومسال یازیلاردا دا اؤز آغیرلیغینی گؤسترمدکدهدیر. آذربایجان تورکجه سینده رومانلار یایینلانیر حتتا سوسیولوژیک و سیاسی کیتابلار بئله چیخیر.

یازیلاریمیزین لاتینجه یازیلماسینی ساوونانلار گؤره آسیمیلاسیون قارشیسیندا مدنی دیرنجلردن بیرسی ایفبامیزین رسمی و حاکیم ایفبادان آیری اولماسیدیر. آیریجا یازیلاریمیز لاتین ایفباسی ایله اولونجا باشقا تورک اؤلکه لری ایله اؤزه للیکله آذربایجان و تورکیه جمهوریتلری ایله یاخین ایلشکی قورا بیلرک.

عرب ایفباسیندا یازیلماسینی ساوونانلار ایسه؛ بو ایفبا ایله یازیلان یازیلارین داها چوخ و گؤز آیشقانلیفی ندنی ایله راحتجا اوخوندوغو دیله گتیریرلر.

قوشقوسوز اؤزگور گؤنئی آذربایجان ایفباسی لاتینجه اولمالیدیر. آما بوگون بو قونونون دارتیشیلماسیندان یانا دئییلیم. اینسانلار مخاطبلرینه گؤره دیلی و ایفبانی قوللانماقدا اؤزگوردورلر.

دیلیمیزدن دؤولتیمیزه گئدن یول

آنادیلی آذربایجان میلی حرکتی نین چکیرده گینی اولوشدورماقدادیر. بو حرکت ایلک و تمل ایستکلریندن بیرسی اؤز آنادیلی اولان تورکجهده تحصیل حاققی اولوبدور. بو ایستک زامان سورهچینده وطن آنلایشینین گلیشیمینه ندن اولموش و دؤولتچیلیگیمیزی قورما هدفینی دوغورموشدور. تورکلوگوموزو یئنی دن کشف ائتمه میز و اونا مودرئن آنلاملار یوکله یهرک توپلوموموزا بیر گلجک وعد ائدیریک. آنادیلیمیزه بعضی دؤنملر گره کن اؤنمی وئرمه سکده میللتلشمه میزین ایلک حلقه سینی دیلیمیز اولوشدورماقدادیر. میلی حرکتین کولتوره ل دؤنمینده دیلیمیز و اونا اؤزلم حاققیندا سوزلرجه شعر و یازی یازیلیبدیر.

دو نیا آنادیلی گونو یا خلا شیرکن بو ایل سوسیال مئدیادا آذربایجان میلی فعاللاری تورک دیلی حاققیندا هشتگلر ابله اونو گونده مه گتیرمه یه چالیشیرلار. **AnaDili #TürkDiliResmiOlsun#AnaDilimizResmiOlsun#** #آنادیلی #آنا_دیلی #دیلسیزلیک کیمی هشتگلرین آلتیندا هرکس آنادیلی حاققیندا فیکیر و ایسته کلرینی یازیر. کئچن ایللره باخدیغیمیزدا بو ایل اؤزه للیکله بو آنادا میلی فعاللار داها آکتیولر.

بو یازیلارا باخدیغیمدا بیر توییت دیقتیمی چکدی. قوللانجیلاردان بیرسی بو ایچهریکده بیر توییت آتمیشدی: دیلیمیز رسمی اولارسا، وطنیمیزده اولاجاقدیر. بورادا اینسانین بئینینده بیر سورو اولوشور؛ هانسی وطن؟ بیزیم مجادله سینی وئردیغیمیز وطن (گونئی آذربایجان) می یوخسا بیزه بیچلمک ایسته نیلن (ایران) وطن می؟

دیلیمیزین رسمی اولماسی اوچون البتده بوتون چابامیزی گؤسترمه لیک. اما اونوتما ماللیق کی دیلیمیزی بیزیم دؤلتیمیز رسمی ائتمه لی و قورومالیدیر. اونون

اوچون گونئی آذربایجان دؤولتچیلیگی اوزهرینده ایندهدن آنادیلیمیز کیمی
دوشونمه لیک.

میللی حرکت-ده قادین اولماق

قادینلار حاققیندا فیکیر بیلدیرمک و یازی یازماقدان هر زامان چکیندیم. بوندان اؤنجه بیر ایکی یازی دیشیندا قادینلاری یازماق منیم اوچون هر زامان چتین اولموشدور. ائله دوشونوره بیر ارکک اولاراق قادینلاری یازماق منیم اوچون چتیندیر. اونلارین دوشونجه و دوغو دونیاسینی بیلمیره. اما منیم اؤز دوشونجه دونیامدا هئج بیر زامان قادین و ارکک آیریمی اولمادی. حتتا بیر اؤرگوتده قادین قوللارینین اولماسی دا منه آنلامسیز گلدی. منه گؤره قادین قوللارینین اولماسی آیریمجیلیغین بیر شکلیدیر.

آذربایجان میللی حرکتی نین ایلك ایللرینده قادینلارین سایسی چوخ آز ایدی. خاطرلیرام ۲۰۰۰ ایللرین باشلاریندا بیر نئچه ایل قادین آدی ایله شئعرلیری درگیلرده یایینلاداریم. بونون بیر چوخ ندنی اولسادا ایران توپلومسال یاپیسی نین ائتکیسی چوخ ایدی. اما زامان سوره جینده میللی ایستکلری دیله گتیره قادینلارین وارلیغی جیددی شکیلده آرتدی.

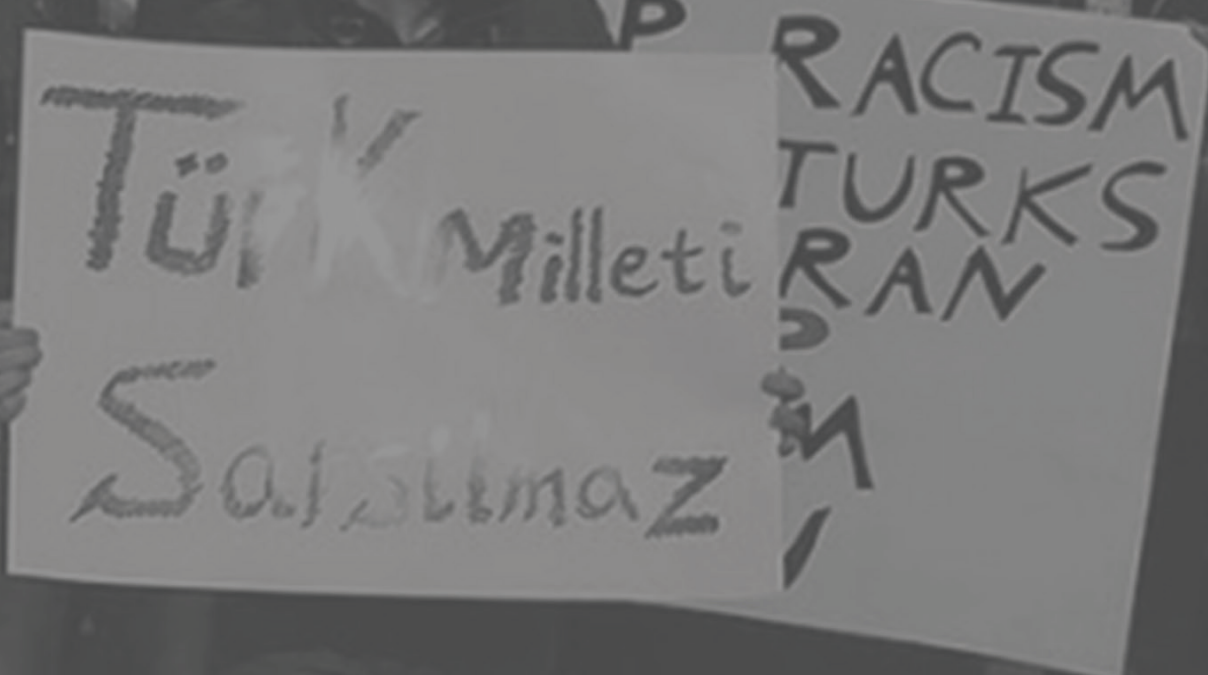
ایندی ایسه هم مجازی دونیادا همده حقیقی دونیادا آذربایجان میللی حرکتینین سؤیلمی ایله اؤنده اولان قادینلاریمیز واردیر. کئچن تبریزده آذربایجان مدنی اونیورسیتیه سینین تورک دیلی اوچون باشلاتدیقلاری اعتراضین ایلك صفرینده قادینلار وار ایدی. آذربایجان تورک قادینی آرتیق هم کولتورهل همده سیاسی آلاندا اؤز وارلیغینی گؤستریمکده دیر. تاریخسل اولاراق قادینلارین توپلومسال آلاندا ائتکیسینی دوشوندوبوموزده بوگون آزدا اولسا پیشه ورینین باشلاتدیغی حرکت سونوجلارینی وئریمکده دیر.

کئچن یازیدا بیلدیردیغیم کیمی بوگون آذربایجان میلی حرکتینده قادین اولماغین چتینلیکلرینی یازماق ایستیریم. نه یازیق کی شرق دونیاسیندا و اؤزه للیکله ایران جغرافیاسیندا قادین اولماق باشلی باشینا چتیندیر و بونون سونوجوندا دا او جغرافیادا اورتایا چیخان حرکتلرده ده بو چتینلیک دوام ائتمکده دیر. باشقا بیر ایفاده ایله بو چتینلیک آذربایجان میلی حرکت منشالی دئییلدیر. البته بو حرکتینده قادینلارا یاراتدیغی چتیکلیکلر واردیر و اونو قادینلاریمیز داها آیدین و درین یازا بیلرلر. سیاسی تشکیلاتلار و اؤرگوتلرده قادینلاریمیزین آزیغی بو چتیکلیکلرین بیر سونوجودور.

قادین قوتسالدیر و اسکی تورک تاریخینده قادینلار ده یرلی ایدی کیمی حماسی سؤزلرین آرخاسیندا گیزلنمکده ایسته میره م. قادین قوتساللیقدان داها چوخ اینساندیر و اونا اینسان کیمی یانارشیرساق اونلارین چتینلیکلری ده اورتادان قالخاقدیر. بعضی فیزیکی فرقلیلیکلر دیشیندا قادین و ارکک آراسیندا بیر آیریم یوخدور و تکنولوژینین گلیشیمی ایله ده بو فیزیکی فرقلیلیکلر ارکه گی اوستون قیلماقادیر. اؤز گرچکلیگیمیز ایله قارشیشمامیز گره کیر.

قادینلارین سیاسی و توپلومسال حرکتلرده روللری دانیلمازدیر. قادینلاری گوجونو یوخا سایان هئچ بیر حرکت باشاریی الده ائده بیلمز. اونون اوچون بو چتیکلیکلری بیرگه آشمالییق و آذربایجان میلی حرکتینده قادینلاری وارلیغینی و ائتکیسینی داها دا آرتیرمالیق.

میللی حرکت، ایرقچی بیر حرکت اولسایدی البته بیرسی نینده تورک اولوب اولمادیغی بیزی یاخیندان ایلگیلندیریردی. آما آذربایجان میللی حرکتی ایرقچی بیر حرکت اولمادیغی اوچون اینسانلارین ایرقی بیزی ماراخلاندریمیر. بیزیم اوچون بیرسینین تورکلویو (تورکلوک دن بورادا آماج تورک میللی بیلنجینه صاحب اولماق و اونو اؤز سیاسی، اجتماعی، کولتورل و گونلوک حیاتیندا یانسیتماقدیر) اؤنم داشیماقدادیر. بیز اینسانلارین ایرقی ایله دئییل، ذهنیتی ایله ماراخلانیریق. بیزیم مبارزه میز، بیرسینین فارس اولدوغو اوچون دئییل، ذهنیتین بیزه قارشى اولوب اولماسی ایله دیر. بیزیم کیملیگیمیزی انکار ائدن ذهنیتین، تورک و یا فارس اولماسی اؤنملی دئییل.

HAZAR

MEDENİYET, KÜLTÜR VE
TOPLUMSAL AYDINLANMA DERNEĞİ